

Бюлетинът е изготвен по последни данни публикувани към Юни 2019 г.

Цитираните данни в бюлетина са последните данни, публикувани в официалните източници: Министерство на финансите, Българска народна банка, Национален статистически институт, Национална агенция по заетостта.

Електронната система, използвана за теглене на данни от официалните източници е CEIC Data Manager.

Обединена българска банка
Структура
Главен икономист

За контакти:

Петя Цекова
Главен икономист
e-mail:
Petia.Tsekova@ubb.bg
тел.:+359 2 811 2980

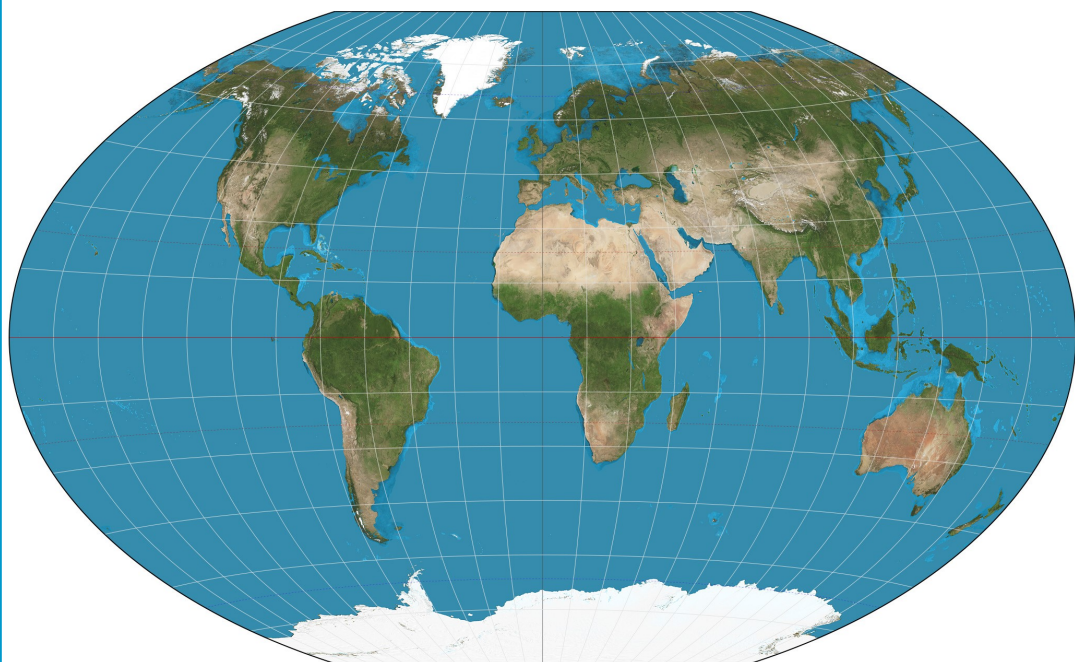
Зафира Бюклиева
Главен анализатор
e-mail:
Zafira.Boyuklieva-Petrova@ubb.bg
тел.:+359 2 811 2981

Петър Игнатиев
Главен анализатор
e-mail:
Petar.Ignatiev@ubb.bg
тел.:+359 2 811 2982

Източник: https://en.wikipedia.org/wiki/World_map

АКЦЕНТИ И ПРОГНОЗИ

МЕСЕЧЕН ИКОНОМИЧЕСКИ БЮЛЕТИН

Юни 2019 г.

гр. София

- Тримесечният икономически растеж в еврозоната беше потвърден на 0,4% през първото тримесечие на 2019 г., надхвърлящ растежа от 0,2% за предходния тримесечен период. От разходната част най-голям положителен принос за растежа на БВП имаха крайните потребителски разходи на домакинствата (0,3%). От страна на производството, основната движеща сила за растежа е дейността на търговия, транспорт, хотелиерство и хранене (0,7% срещу 0,4%). В сравнение със същото тримесечие на предходната година, икономиката на еврозоната нарасна с 1,2% през трите месеца до март, със същия темп, както през предходния период. Като се има предвид Европейският съюз като цяло, ръстът на БВП нарасна до 0,5% на тримесечна база (спрямо 0,3% през четвърто тримесечие); и е непроменена на 1,5% на годишна база. Годишната инфлация в еврозоната спада до 1,2% през май 2019 г. от 1,7% през предходния месец. Годишната основна инфлация, която изключва колебливите цени на енергията, храните, алкохола и тютюна и която ЕЦБ разглежда при своите решения, се забавя до 0,8% през май от 1,3% през предходния месец. Сезонно коригираната безработица в еврозоната спадна до 7,6% през април 2019 г. от 7,7% през предходния месец. Като се има предвид Европейският съюз като цяло, равнището на безработица е 6,4% през април, без промяна спрямо предходния месец. Това остава най-ниският процент в ЕС28 от началото на месечната безработица в ЕС през януари 2000 г. Равнището на безработица сред младежите е 14,2% в ЕС28 и 15,8% в еврозоната, в сравнение с 15,4% и 17,2% съответно през април 2018 г.
- Икономиката на Италия нарасна с 0,1% на тримесечие през второто тримесечие на 2019 г., малко под предварителното отчитане от 0,2%, показват окончателните оценки. На годишна база БВП се сви до -0,1%, след като през предходното тримесечие стойността бе 0%. Европейската комисия препоръча започване на дисциплинарни процедури срещу Италия на 05.06.2019 г., след като миналата година наруши правилата на ЕС за дълга и вероятно ще го направи отново през 2019 и 2020 г. Комисията ще трябва до 29 юли да реши какво ниво на санкции ще наложат на Италия. Ако Комисията установи, че Италия е в „сериозно“ нарушение на правилата на ЕС, тя може да наложи безлихвен депозит на стойност 0,2% от БВП - около 3,5 млрд. евро - което би било най-голямата глоба, наложена от институцията. Ако Италия все още откаже да сътрудничи, тя би могла да получи глоба от 0,5% от БВП и съкращение на многомилиардни заеми от Европейската инвестиционна банка, както и мониторинг от страна на ЕС на плановете на Италия за емитиране на повече дълг. Италианският вицепремиер Матео Салвини призова на 28.05.2019 г. нова роля за Европейската централна банка, която трябва да „гарантира“ италианския държавен дълг, за да поддържа ниската доходност на облигациите. Така наречената схема „мини-БОТ“, наречена на италианските съкровищни бонове, беше изготвена от управляващата партия Лига, а на 28.05.2019 г. парламентът одобри резолюция (незадължително гласуване), в която се казва, че тя трябва да се разглежда като начин за намаляване на натрупаните държавни дългове към доставчиците. Италианското министерство на финансите се обяви против издаването на такива „мини-БОТ“. Губернаторът на ЕЦБ каза, че „мини-БОТ“ биха били или паралелна валута, в който случай те биха били незаконни или просто биха добавили към вече високия публичен дълг. Годишната инфлация в Италия се очаква да намалее до 0,9% през май 2019 г. от 1,1% през предходния месец и в сравнение с пазарните очаквания от 1,3%. Нивото на безработица в Италия е 10,2% през април 2019 г.
- Икономиката на Обединеното кралство нарасна с 0,5% през първите три месеца на 2019 г., ускорявайки се от 0,2% разширяване в предходния период. Частното потребление, правителствените разходи и брутно капиталобразуване допринесоха положително, докато нетната търговия допринесе отрицателно за растежа на БВП. В изявление Тереза Май обяви, че се оттегля от поста министър-председател. Новият лидер на Консервативната партия и съответно новият министър-председател се очаква да бъде избран до края на юли. Всички 313 консервативни депутати гласуваха на първия тур на 13.06.2019 г. за нов лидер. Борис Джонсън е ясен водещ с 114 гласа. Джонсън каза, че „не се стремя към твърд Брекзит, но имам отговорността да се подготвим енергично и сериозно за Брекзит без сделка“. Така че вероятността да няма сделка за Брекзит (твърд Брекзит) се увеличава значително. Годишната инфлация в Обединеното кралство се повиши до 2,1% през април 2019 г. от 1,9% през предходния месец. Равнището на безработица в Обединеното кралство достигна 3,8% през трите месеца до април 2019 г., което е най-ниското си ниво от периода октомври до декември 1974 г.
- Икономиката на САЩ нарасна с 3,1% на годишна база през първото тримесечие на 2019 г., малко под предходната оценка за експанзия от 3,2% и в съответствие с пазарните очаквания. Този растеж е по-голям в сравнение с 2,2% през предходния тримесечен период. Разходите за лично потребление са допринесли с 0,9% за растежа (0,82% в предварителната оценка) и са се увеличили с 1,3% (1,2% в предварителната оценка). Износът скочи с 4,8% (3,7% в предварителната

оценка), в резултат на продажбите на стоки (6,3%) и услуги (2%). От друга страна, вносът е намалял с 2,5%. Годишната инфлация в САЩ спадна до 1,8% през май 2019 г. от петмесечния връх през предходния месец. Равнището на безработица в САЩ възлиза на 3,6% през май 2019 г.

- Японската икономика нарасна с 0,6% за първото тримесечие на 2019 г., повече от предварителната оценка от 0,5% и след ревизираният нагоре растеж от 0,5% през предходния период. През първото тримесечие най-голям принос за растежа на БВП имаха нетният износ (0,4%), следван от частното търсене (0,1%) и промените в частните запаси (0,1%). Инфлацията на годишна база в Япония нарасна до 0,9% през април 2019 г. от 0,5% през предходния месец. Годишната основна потребителска инфлация, която изключва прясна храна, достигна 0,9% през април от 0,8% през март. Сезонният коефициент на безработица в Япония спадна до 2,4% през април 2019 г. от 2,5% през предходния месец.
- Индустрията на Китай продължи да се свива през май 2019 г., показват данните, публикувани на 14.06.2019 г., тъй като търговската война със Съединените американски щати продължава да тежи на втората по големина икономика в света. Индустриалното производство - индикатор за продукцията на индустриалните сектори в китайската икономика, включително преработващата промишленост, минното дело и комуналните услуги - нарасна с 5,0% през май на годишна база, което е спад в сравнение с ръста от 5,4% през предишния месец. Това е най-ниската стойност от февруари 2002 г. Инвестициите в дълготрайни активи също нараснаха по-малко от очакваното, засилвайки очакванията, че Пекин скоро трябва да предприеме повече мерки за стимулиране на растежа. Ръстът на инвестициите в основен капитал се забави до 5,6% за януари-май спрямо същия период на годината. Продажбите на дребно, ключов индикатор за потребителското търсене в Китай, нараснаха с 7,2% на годишна база през април, което представлява най-ниският темп на растеж от май 2003 година. Китай все още има фискален фонд от около 3,65 трилиона долара, за да се противопостави на по-нататъшните последици от търговската война. Инфлацията в Китай нарасна до 2,7% на годишна база през май 2019 г. от 2,5% през предходния месец. Годишната основна инфлация, която изключва нестабилните цени на храните и енергията, спадна до 1,6% през май 2019.
- Турската икономика се сви с -2,6% на годишна база през първото тримесечие на 2019 г., след спад от -3% през предходния период. Това беше второто тримесечие на спад на БВП, тъй като потреблението на домакинствата и бруто образуването на основен капитал продължиха да се понижават, докато правителствените разходи се ускориха, а нетното външно търсене положително допринесе за растежа. По сезонно изгладената тримесечна стойност, икономиката нарасна с 1,3%, като се възстанови от спад от -2,4% през последното тримесечие на 2018 г. Това е първото увеличение на растежа на БВП от първото тримесечие на 2018 година. Годишната инфлация в Турция спадна до 18,71% през май 2019 г. от 19,50% през предходния месец. Това е най-ниският процент от август миналата година. Годишната основна инфлация, която изключва енергията, храните и безалкохолните напитки, алкохолните напитки, тютюна и златото, се понижи до 15,87% през май, най-ниската от миналия юли, от 16,30% през предходния месец. Безработицата в Турция спадна до 14,1% през периода февруари-април 2019 г. от 10,1% за същия период на предходната година. Равнището на безработица сред младите хора, измерващо търсещите работа между 15 и 24 години, скочи до 25,2% от 17,7% година по-рано. Според сезонно изгладената база безработицата се повиши до 13,7% през март 2019.
- На заседание във Вилнюс на 06.06.2019 г. Управителният съвет на Европейската централна банка (ЕЦБ) взе следните решения по паричната политика: Първо, лихвеният процент по основните операции по рефинансиране и лихвените проценти по пределното кредитно улеснение и депозитното улеснение остават непроменени – съответно 0,00%, 0,25% и -0,40%. Понастоящем Управителният съвет очаква основните лихвени проценти на ЕЦБ да се задържат на сегашното си равнище най-малко през цялата първа половина на 2020 г. Второ, Управителният съвет възнамерява да продължи да реинвестира в пълен размер погашенията по главници на ценни книжа с настъпващ падеж, придобити по програмата за закупуване на активи, в продължителен период от време. Трето, що се отнася до параметрите на новата поредица целеви операции по дългосрочно рефинансиране (ЦОДР III), които ще се провеждат на тримесечие, Управителният съвет реши лихвеният процент за всяка операция да бъде на равнище от 10 базисни пункта над средния лихвен процент по основните операции на Евросистемата по рефинансиране. В ЕЦБ сме ангажирани и не се примиряваме с ниска инфлация завинаги или дори засега, подчерта Управителя на ЕЦБ на Форум на ЕЦБ за централното банкиране, Синтра, 18 юни 2019 г. По-нататъшното намаляване на лихвените проценти по политиката и смекчаващите мерки за ограничаване на страничните ефекти остават част от инструментите на ЕЦБ. А количествените улеснения все още имат значителни възможности.

- На заседанието си, приключващо на 19 юни 2019 г., Комитетът по парична политика на Банката на Англия гласува да запази основната лихва на 0,75%. Комитетът гласува за запазване на натрупаните инвестиции от корпоративни облигации с нефинансов лихвен процент, финансирани от емитирането на резерви на централните банки, на 10 млрд. паунда. Комитетът също гласува запасите от покупки на държавни облигации на Обединеното кралство, финансирани чрез емитирането на резерви на централната банк, следва да възлизат на 435 млрд. паунда. От предишното заседание на Комитета, краткосрочните данни като цяло са в съответствие с майския доклад, но рисковете за растежа са се увеличили. В световен мащаб търговските напрежения се засилиха. Във вътрешен план вероятността за Брекзит без сделка се повиши. Търговските спорове допринесоха за нестабилността на световните цени на акциите и спредовете на корпоративните облигации, както и на спада в цените на промишлените метали. Прогнозните лихвени проценти в големите икономики значително намаляха. Повишената неопределеност на Брекзит постави допълнителен натиск за понижаване на лихвените проценти във Великобритания и доведе до спад в обменния курс на стерлинга. Икономическите перспективи ще продължат да зависят в значителна степен от характера и времето на оттегляне от ЕС, по-специално: новите търговски споразумения между Европейския съюз и Обединеното кралство; дали преходът към тях е рязък или гладък; и как ще реагират домакинствата, предприятията и финансовите пазари. Подходящият път на паричната политика ще зависи от баланса на тези ефекти върху търсенето, предлагането и валутния курс. Отговорът на паричната политика на Брекзит, независимо от неговата форма, няма да бъде автоматичен и може да бъде в която и да е посока.
- Икономически прогнози от заседанието на Федералния комитет за открит пазар от 18-19 юни. Федералният резерв на 19 юни 2019 г. не сигнализира за намаляване на лихвените проценти през тази година, но сигнализира за такова намаление през 2020 г. след двудневната среща за определяне на паричната политика. Федералният резерв премахна обещание да бъде "търпелив" при коригиране на лихвите и заяви, че ще действа по подходящ начин за поддържане на икономическата експанзия. Изявление на Федералния резерв Федералния Комитет на открития пазар 19 юни 2019 г. На 12-месечна база потребителската инфлация и основната инфлация (инфлацията за позиции, различни от храни и енергия), са под 2%. Пазарните мерки за компенсация на инфлацията намаляха; мерките за по-дългосрочни инфлационни очаквания, базирани на проучвания, са слабо променени. В съответствие със законовия си мандат, Комитетът се стреми да насърчи максимална заетост и ценова стабилност. В подкрепа на тези цели Комитетът реши да запази целевия диапазон за лихвения процент по федералните фондове от 2,25% до 2,5%. В светлината на несигурност относно устойчивото разширяване на икономическата активност и приглушения инфлационен натиск, Комитетът ще следи отблизо последиците от постъпващата информация за икономическите перспективи и ще действа по подходящ начин за поддържане на разширяването, със силен пазар на труда и инфлация в близост до симетричната цел от 2%.
- На срещата за паричната политика, проведена на 20 юни 2019 г., с цел по-ясна позиция за постоянното продължаване на паричната експанзия, Банката на Япония взе решение за следното: Краткосрочен лихвен процент: Банката ще прилага отрицателен лихвен процент в размер на минус -0,1% към балансовите лихвени проценти по текущи сметки, държани от финансовите институции в Банката. Дългосрочен лихвен процент: Банката ще закупи японски държавни облигации (JGBs), така че 10-годишната доходност на тези облигации ще остане около нула 0%. Що се отнася до сумата на закупените японски държавни облигации, Банката ще извършва покупки по гъвкав начин, така че непогасената им сума ще се увеличи с годишен темп от около 80 трилиона йени. Банката ще закупи борсово търгувани фондове (ETFs) и японски инвестиционни тръстове за недвижими имоти (J-REITs), така че непогасените им суми да се увеличават съответно с годишни темпове от около 6 трилиона йени и около 90 милиарда йени. Що се отнася до краткосрочните търговски ценни книги и корпоративните облигации, Банката ще запази непогасените им суми съответно около 2,2 трилиона йени и около 3,2 трилиона йени. Банката ще продължи с "Количествено и качествено монетарно улеснение (QQE) с контрол на кривата на доходност", с цел постигане на стабилна инфлация от 2%, толкова дълго, колкото е необходимо за поддържането на тази цел по стабилен начин.. Тя ще продължи да разширява паричната база, докато годишният темп на нарастване на наблюдавания индекс на потребителските цени (всички позиции без пресни храни) надвиши 2% и ще остане над целта по стабилен начин. Що се отнася до лихвените проценти, Банката възнамерява да запази сегашните изключително ниски нива на краткосрочните и дългосрочните лихвени проценти за продължителен период от време, поне през пролетта на 2020 г., като вземе предвид несигурността по отношение на

икономическата активност и цените, включително развитието на отвъдморски икономики и ефектите от планираното увеличение на данъка върху потреблението.

- Управителят на Китайската централна банка И Ган каза в ексклузивно интервю с *Bloomberg*, че има "големи възможности" за коригиране на паричната политика, ако търговската война се задълбочи. Коефициента на задължителните резерви може още да бъде намален. Влошаването на търговската война и перспективите за пазара на труда могат да накарат централната банка да намали основния лихвен процент. Управителят на Китайската централна банка също така заяви, че не е обвързан с защитата на националната валута на определено ниво, и подчерта, че стойността на юана трябва да се определя от пазарните сили. На 14 юни 2019 г. Китайската централна банка реши да повиши квотата за дисконтово кредити от централната банка с 200 милиарда юана и квотата на постоянното кредитно улеснение (SLF) със 100 милиарда юана, като целта е да се подобри ликвидната подкрепа и да се поддържа адекватна ликвидност за малки и средни банки. Китайската централна банка заяви на 17 юни 2019 г., че втората фаза на намаляване на коефициента на задължителните резерви (RRR) освободи около 100 млрд. юана (19,8 млрд. долара) дългосрочно финансиране. В операциите на открития пазар, Китайската централна банка също инжектира 150 млрд. юана чрез 14-дневни обратни репо-сделки, за да поддържа нивото на ликвидност стабилно в края на юни.
- Комитетът по паричната политика (Комитетът) на Централната банка на Турция на заседание на 12 юни реши да запази постоянната ставка на лихвения процент (едноседмичен курс на репо сделките) на 24%. Наскоро публикуваните данни показват, че тенденцията на ребалансиране в икономиката продължава. Външното търсене запазва относителната си сила, докато икономическата активност показва бавни темпове, отчасти поради тесни финансови условия. Балансът по текущата сметка се очаква да запази тенденцията за подобряване. Развитието на вътрешното търсене и строгата парична политика подкрепят дезинфлацията. С цел да се ограничат рисковете за ценовото поведение и да се засили процесът на дезинфлация, Комитетът реши да запази строгата позиция на паричната политика.
- Цените на петрола отбелязват понижения за втори пореден ден на фона на продължаващите притеснения за глобалния икономически растеж, като пораженията от подновеното напрежение в Близкия изток след атаката срещу петролен танкер в Оманския залив от миналата седмица бяха ограничени. Суровият петрол се понижи с -0,18 долара за барел или с -0,355% до 51,85 във вторник 18 юни от 52,03 през предишната търговска сесия. Цената на петрола сорт Брент се понижи с -0,26 долара за барел или с -0,43% до 60,61 във вторник 18 юни от 60,87 през предишната търговска сесия. Цените на петрола спаднаха с около 20% спрямо ръстовете си от април 2019 г., което отчасти се дължи на тревогите за американо-китайската търговска война. Допълнителен натиск върху цената на петрола оказва и съобщението на американските енергийни власти, според което шистовият добив в страната се очаква да достигне рекорд през юли. Петролният пазар изпитва напрежение заради неспособността на ОПЕК ясно да заяви намерението си да продължи срока на действие на споразумението за ограничаване на добива.
- След като Международният съвет по зърното публикува редовния си месечен доклад и в новата редакция на баланса има минимално увеличение на потреблението спрямо предишната прогноза, но се оказва, че отново ще има превишаване на производството над потреблението на пшеница и натрупване на рекорден преходен баланс. Тези данни намериха отражение в цените на контрактите за пшеница – Франция минус 0,50 евро до 190,00 евро/т, Украйна минус 2,00 долара и Русия минус 3,00 долара до съответно 207,00 и 206,00 долара/тон. В САЩ обаче прогнозата не е оптимистична и там цената отново се повиши – Чикаго котираше плюс 10,00 долара до 235,00 долара/тон. При царевицата лошите агрометеорологични условия продължиха твърде дълго и там промените са определено с позитивен за ценовото развитие знак – прогнозата за добива е намалена с 8,8 милиона тона спрямо априлския доклад. Котировките в Чикаго продължиха нагоре с плюс нови 9,00 долара до 201,00 долара/тон. Във Франция царевицата също поскъпна с 1,75 евро до 176,25 евро/тон, в Украйна цената също отскочи с плюс 2,00 долара до 182,00 долара/тон. В подкръг „Зърно“ на Софийска стокова борса АД продължава да има котировки при всички контракти. Хлебна пшеница се предлага на 340,00 лева/тон, търсенето е на 290,00-300,00 лева/тон. Фуражната пшеница варира между 280,00 и 320,00 лева/тон съответно за купува и продава, а фуражен ечемик се търси на 240,00-260,00 лева/тон. При царевицата и маслодайния слънчоглед също има заявки за покупки съответно на 260,00-280,00 лева/тон и за 580,00-600,00 лева/тон.

- За януари – април 2019 г. текущата и капиталовата сметка е положителна и възлиза на 1000,9 млн. евро (1,7% от БВП) при дефицит от 4,9 млн. евро (0,01% от БВП) за януари – април 2018 г.
- През януари - април 2019 нетният поток на преките инвестиции в България е отрицателен в размер на 54,9 млн. евро (0.1% от БВП), като е по-малък с 65,6 млн. евро от този за януари – април 2018 г. (положителен в размер на 10,7 млн. евро, 0,02% от БВП).
- Към края на май 2019 г. международните резерви на България са в размер на 48,5 млрд. лева (24,7 млрд. евро) и нарастват с 0,9% на месена база и с 1,8% на годишна база.
- Сезонно изгладените данни показват растеж от 3.5% на БВП през първото тримесечие на 2019 г. в сравнение със съответното тримесечие на 2018 г. по предварителни оценки. но Очакванията за растежа на БВП в България се обуславят най-вече от външни фактори, като по-слабата икономическа активност е евро-зоната, влошаващото се търговско салдо с Турция, която е един от основните търговски партньори на България, както и ескалиращото търговско напрежение между САЩ и неговите търговски партньори. Тези фактори създават реален риск за икономическото представяне на ключови икономически партньори на страната ни и са с пряко влияние върху перспективите за растеж на БВП в България
- През май 2019 г. общият показател на бизнес климата се повишава с 1.3 пункта спрямо предходния месец, което се дължи на подобрената стопанска конюнктура в строителството и търговията на дребно.
- По предварителни данни през април 2019 г. сезонно изгладеният индекс на промишленото производство намалява с 1,9% в сравнение с март 2019 година. През април 2019 г. при календарно изгладения индекс на промишленото производство е регистриран ръст от 2,4% спрямо съответния месец на 2018 година.
- През април 2019 г. оборотът в търговията на дребно запазва нивото на предходния месец. По предварителни сезонно изгладени данни през април 2019 г. оборотът в раздел „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ по съпоставими цени запазва нивото на предходния месец. Календарно изгладените данни показват намаление на оборота с 0,2% през април 2019 г. в сравнение със същия месец на предходната година.
- По предварителни данни през април 2019 г. индексът на продукцията в сектор „Строителство“, изчислен въз основа на сезонно изгладени данни, е с 0,4% над равнището от предходния месец. През април 2019 г. в сравнение със същия месец на 2018 г. календарно изгладеният индекс на строителната продукция се увеличава с 5,8%.
- През май 2019 г. инфлацията в България нараства с 0,1 % на месечна база и с 3,5% на годишна база в резултат на нарастване на международните цени на петрола, което се отрази пряко върху цените на горивата и другите енергийни стоки, на хранителните продукти и на транспортните услуги. Нашите очаквания за инфлацията са за забавяне до 2,5% към края на 2019 г., 2,4% през 2020 г. и 2,3% към края на 2020 г. в резултат на динамиката на международните цени на петрола и цените на борсовите стоки.
- Общият индекс на цените на производител през април 2019 г. се покачва с 0,4% в сравнение с предходния месец и с 4,3% спрямо април 2018 година. Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през април 2019 г. нараства с 0,4% спрямо предходния месец, а спрямо съответния месец на предходната година е регистриран ръст от 4,0%.
- По предварителни данни на НСИ през първото тримесечие на 2019 г. разходите на работодателите за един отработен час от наетите от тях лица нарастват с 12.9% спрямо първото тримесечие на 2018 година.
- През месец май 2019 г. регистрираната безработица в България достигна най-ниското си равнище от 5,3% бележи и намалява съответно с 0,3 процентни пункта на месечна база и 0,8 процентни пункта на годишна база.
- За януари – април 2019 г. салдото по КФП на касова основа е положително в размер на 2 699,8 млн. лв. или 2,3 % от прогнозния БВП. Размерът на фискалния резерв към 31.04.2019 г. е 10,62 млрд. лв. На база на предварителни данни и оценки салдото по консолидираната фискална програма (КФП) на касова основа към април 2019 г. се очаква да бъде положително в размер 2 678,2 млн. лв. (2,3 % от прогнозния БВП).
- За януари – април 2019 г. дългът на подсектор „Централно управление“ възлиза на 11 612,1 млн. евро. и заема 19,7% от прогнозния БВП. МФ предвижда намаляването на държавния дълг до 16,5% от БВП към края на 2021.
- През януари-април 2019 г. широките пари (паричния агрегат М3) са в размер на 95,884 млрд. лв. (82,8% от БВП) и се увеличават на годишна база с 11,1%. Вътрешният кредит, възлиза на 59,046 млрд. лв. и нараства с 6,9% на годишна база.

Към края на май 2019 г. единствено SOFIX се понижава с 1,4% на месечна база до 582.5 пункта. Спрямо предходния месец BGBX 40 се повиши с 0,9% до 115.71 пункта, BG TR30 се повиши с 0.8% до 505.92, а BGREIT се повиши с 1,9% до 121.54.

През април 2019 г. активите на банковата система в България се увеличават с 0,3% на месечна база и с 11% на годишна база до 108,5 млрд. лв., като заемат 93,8% от прогнозния БВП. Кредити и аванси, парични средства, портфейли от ценни книжа и нетекущи активи и групи за освобождаване, класифицирани като държани за продажба, се увеличават. Намаляване има при паричните салда в централните банки и други депозити на виждане.

Съдържание

I. ГЛОБАЛНИ ТЕНДЕНЦИИ

Икономики на развитите страни	9
Евро зона	9
Италия	10
Обединено кралство Великобритания	11
САЩ	12
Япония	12
Китай	13
Турция	14
Политика на Централните банки	15
ЕЦБ	15
Централна банка на Англия	17
Федерален резерв на САЩ	18
Централна банка на Япония	19
Народна банка на Китай	19
Централна банка на Турция	20
Международни цени на борсови стоки	21
Петрол	21
Селскостопански продукти	22

II. БЪЛГАРИЯ

Външен сектор	23
Платежен баланс	23
Преки чуждестранни инвестиции	24
Международни резерви	25
Реален сектор	25
Инвестиционна активност в промишлеността	25
Бизнес климат	26
Индекс на промишленото производство	27
Търговия на дребно	27
Строителство	28
Безработица	28
Инфлация	29
Общ индекс на цените на производител в промишлеността	29
Фискален сектор	30
Бюджетно салдо	30
Държавен дълг	32
Прогнози на международни институции	32
Паричен сектор	33
Капиталов пазар	34
Банков сектор	35
Приложение	37
Дефиниции и методологически бележки	53

ГЛОБАЛНИ ТЕНДЕНЦИИ

Икономики на развитите страни

Евро зона

През първо тримесечие на 2019 г. икономиката на еврозоната нарасна с 0,4% ускорявайки се в сравнение с 0,2% растеж спрямо предходното тримесечие. В сравнение със същото тримесечие на предходната година икономиката на еврозоната се увеличи с 1,2%, или със същия темп, както и през предходния период. Ръстът на БВП за ЕС нарасна до 0,5% на тримесечна база (спрямо 0,3% през последното тримесечие на 2019 г.); и е непроменен на стойност 1,5% на годишна база. Годишната инфлация в еврозоната се очаква да нарасне до 1,7% през април 2019 г. от 1,4% през предходния месец. Това е най-високият темп на инфлация за последните пет месеца, основно стимулиран от разходите за енергия и услуги. Годишната основна инфлация, която изключва колебливите цени на енергията, храните, алкохола и тютюна и която ЕЦБ разглежда като цел при своите решения, вероятно ще се ускори до 1,2% през април от 0,8% през предходния месец. Сезонно коригираната безработица в еврозоната спадна до 7,7% през март 2019 г. от 7,8% през предходния месец. Това е най-ниската безработица от септември 2008 г., тъй като броят на безработните продължава да намалява. За Европейският съюз като цяло, безработицата спадна до 6,4% от 6,5% през февруари и е пониска спрямо отчетените 7,0% за същия период на предходната година. Това е най-ниският процент, регистриран от началото на отчитане на месечната безработица в ЕС през януари 2000 г. Равнището на безработица сред младежите е 14,5% в ЕС28 и 16,0% в еврозоната, спрямо 15,5% и 17,4% през март 2018 г.

Икономиката на еврозоната нарасна с 0,4% за първото тримесечие на 2019 г., ускорявайки се в сравнение с 0,2% растеж от предходното тримесечие и надхвърляйки пазарните очаквания за 0,3% растеж. Сред страните, за които вече има данни, испанската икономика е нараснала с 0,7%, повече от очакваното през първото тримесечие на 2019 г. и повече от 0,6% през предходния тримесечен период, основно подсилен от възстановяването на фиксираните инвестиции. В същото време френското увеличение на БВП е непроменено на 0,3%; а растежът се забави за Австрия (0,3% срещу 0,4%); Белгия (0,2% срещу 0,4%); и Литва (1% срещу 1,4%). Германската икономика напредна със сезонно изгладени 0,4% през трите месеца до март 2019 г., след като не показва ръст през предходния период. В сравнение със същото тримесечие на предходната година икономиката на еврозоната се увеличи с 1,2% през трите месеца до март, със същия темп, както и през предходния период и малко над пазарния консенсус от 1,1%. Като се има предвид Европейският съюз като цяло, ръстът на БВП нарасна до 0,5% на тримесечна база (спрямо 0,3% през последното тримесечие на 2019 г.); и е непроменен на стойност 1,5% на годишна база. Годишната инфлация в еврозоната се очаква да нарасне до 1,7% през април 2019 г. от 1,4% през предходния месец и над пазарните очаквания от 1,6%, показват предварителните оценки. Това е най-високият темп на инфлация за пет месеца, основно стимулиран от разходите за енергия и услуги. Цените следва да се увеличат допълнително за услугите (1,9% от 1,1% през март); енергия (5,4% от 5,3%); и неенергийни промишлени стоки (0,2% от 0,1%). От друга страна, разходите за храна, алкохол и тютюн се очаква да се забавят до 1,5% от 1,8% през март, а именно преработени храни, алкохол и тютюн (1,7% от 2,0%) и непреработени храни (0,8% от 1,1%). Годишната основна инфлация, която изключва колебливите цени на енергията, храните, алкохола и тютюна и при която ЕЦБ разглежда като цел при своите решения, вероятно ще се ускори до 1,2% през април от 0,8% през предходния месец и над пазарните прогнози от 1,0%. Сезонно коригираната безработица в еврозоната спадна до 7,7% през март 2019 г. от 7,8% през предходния месец и под пазарните очаквания от 7,8%. Това е най-ниската безработица от септември 2008 г., тъй като броят на безработните продължава да намалява. Година по-рано нивото на безработица е по-високо на стойност от 8,5%.

Като се има предвид Европейският съюз като цяло, безработицата спадна до 6,4% от 6,5% през февруари и е по-ниска от 7,0% година по-рано. Това е най-ниският процент, регистриран от началото на отчитане на месечната безработица в ЕС през януари 2000 г. Сред държавите-членки най-ниските нива на безработица през март 2019 г. са регистрирани в Чешката република (1,9%), Германия (3,2%) и Холандия (3,3%), а най-високи са регистрирани в Гърция (18,5% през януари), Испания (14,0%) и Италия (10,2%). В сравнение с преди година, равнището на безработица спадна във всички държави-членки с изключение на Дания (между февруари 2018 г. и февруари 2019 г.) и Швеция, където тя остана стабилна. Най-голям спад се наблюдава в Гърция (от 20,6% на 18,5% между януари 2018 г. и януари 2019 г.), Кипър (от 9,0% на 7,0%) и Естония (от 6,7% на 4,6%). Равнището на безработица сред младежите е 14,5% в ЕС28 и 16,0% в еврозоната, съответно от 15,5% и 17,4% съответно през март 2018 г. 3.282 милиона млади хора (под 25 години) са безработни в ЕС28, от които 2,325 милиона еврозоната. В сравнение с март 2018 г. младежката безработица е намаляла с 189 000 в ЕС-28 и със 150 000 в еврозоната. Най-ниските нива са регистрирани в Германия (5,6%), Чехия (6,3%) и Холандия (6,4%), а най-висока е в Гърция (39,7% през януари 2019 г.), Испания (33,7%) и Италия (30,2%).

Италия

През първо тримесечие на 2019 г. италианската икономика е нараснала с 0,2% на тримесечна база, излизайки от третата си рецесия за едно десетилетие. На годишна база БВП нарасна с 0,1%, след като не се промени в сравнение с предходния период. Европейската комисия представи най-новите си икономически прогнози на 07.05.2019 г., където италианският бюджетен дефицит отбелязва ръст от 2,5% към БВП тази година и нараства до 3,5% през 2020 година. Прогнозите за растеж показват само 0,1% растеж на БВП тази година. Според последните прогнози съотношението на италианския дълг към БВП ще достигне 133% през тази година и ще се увеличи до 135% през 2020 година, предупреди Европейската комисия. Основните рискове за италианските банки произтичат от влошаващите се икономически перспективи: по-слабият растеж и по-голямата несигурност оказват неблагоприятно въздействие върху очакванията за приходите и затрудняват достъпа до капиталовия пазар. Разликата между очакваната доходност и цената на капитала се е влошила с 80 базисни точки и е отрицателна като цяло с -4,5%. За сравнение, средният спред между възвръщаемостта на капитала и разходите за капитал за по-големите банки в Европейския съюз е положителен с 0,8%.

Италианската икономика е нараснала с 0,2% на тримесечие през първите три месеца на 2019 г., излизайки от третата си рецесия за едно десетилетие и надхвърляйки пазарните очаквания за 0,1% ръст, показват прогнозите. От страна на търсенето, нетният износ допринесе положително за растежа на БВП, докато вътрешното търсене, включително брутната промяна в запасите, имаше отрицателен принос. От страна на производството, промишлеността, услугите и селското стопанство допринесоха за повишаването на активността. На годишна база БВП нарасна с 0,1%, след като не се промени в сравнение с предходния период, а също така надхвърли прогнозите за свиване от -0,1%. Европейската комисия представи най-новите си икономически прогнози на 07.05.2019 г., където италианският бюджетен дефицит отбелязва ръст от 2,5% към БВП тази година и нараства до 3,5% през 2020 година. Тези прогнози предполагат, че Италия няма да спазва предишни ангажименти с Брюксел, според които бюджетният дефицит на страната за 2019 г. няма да надхвърли 2,04%. В същото време прогнозите на Европейската комисия също показват, че Италия може да наруши фискалните правила на ЕС през 2020 г., като се има предвид, че европейските страни не трябва да имат дефицит над 3%. ЕС също така заяви, че прогнозата за дефицита за 2020 г. за Италия не включва увеличение на ДДС, което трябва да бъде изпълнено. Това е така, защото правителството в Рим вече заяви, че не иска да увеличи този данък. В резултат на това има бюджетна дупка от около 23 милиарда евро, която трябва да бъде попълнена в италианския бюджетен план за 2020 година. Прогнозите на Европейската комисия също така разкриха, че Италия ще бъде най-бавно развиващата се икономика в ЕС през 2019 г. Прогнозите за растеж показват само 0,1% растеж на БВП

тази година. „Италия има втория по големина дълг в ЕС и според последните прогнози съотношението на италианския дълг към БВП ще достигне 133% през тази година и ще се увеличи до 135% през 2020 година”, предупреди Европейската комисия. „Очаква се заниженият икономически растеж и фискалното разхлабване да повлияят на публичните финанси, като се очаква както държавният дефицит, така и дългът да нараснат значително през прогнозния хоризонт”, заяви Европейската комисия. Италианският премиер каза, че икономическите прогнози "изглеждат неблагоприятни" и показват "предубедено отношение". Основните рискове за италианските банки произтичат от влошаващите се икономически перспективи: по-слабият растеж и по-голямата несигурност оказват неблагоприятно въздействие върху очакванията за приходите и затрудняват достъпа до капиталовия пазар, съобщиха от Банката на Италия на 03.05.2019 г. В своя Доклад за финансовата стабилност, Италианската централна банка отбеляза отслабването на кредитния цикъл, като банковото кредитиране на семействата нарастваше със скромни темпове, а възстановяването на корпоративното кредитиране спря. Рисковете, произтичащи от реалната икономика и от пазара на италианските държавни облигации, се превърнаха в рискове за активите на италианските банки. "Забавянето на производството спира растежа на висококачествените заеми и, ако бъде продължен, спира намаляването на необслужваните кредити", заявиха от италианската централна банка. В края на миналата година италианските банки държаха 189 млрд. евро брутни невъзвръщаеми кредити след продажби на стойност 55 млрд. евро през 2018 г. По-ниските загуби от заеми подобриха капиталовите резерви на италианските банки, но разликата между очакваната доходност и цената на капитала се е влошила с 80 базисни точки и е отрицателна като цяло с -4,5%, съобщиха от италианската централна банка. За сравнение, средният спред между възвръщаемостта на капитала и разходите за капитал за по-големите банки в Европейския съюз е положителен с 0,8%, се казва в доклада за финансова стабилност.

Обединено кралство Великобритания

През първо тримесечие на 2019 г. британската икономика нарасна с 1,8% на годишна база спрямо 1,4% през предходния период. Това е най-високият растеж от третото тримесечие на 2017 г. Годишната инфлация в Обединеното кралство е била 1,9% през март 2019 г., без промяна спрямо предходния месец. Годишният темп на базова инфлация, който изключва цените на енергията, храните, алкохола и тютюневите изделия, се повиши с 1,8%, също както през февруари. Обединеното кралство ще трябва да проведе европейски избори, въпреки надеждите на правителството, че дотогава ще бъде сключена сделка за Брекзит. Преговорите между лейбъристите и правителството, насочени към прекъсване на безизходицата на Брекзит, приключиха без споразумение.

Британската икономика нарасна с 1,8% на годишна база през първото тримесечие на 2019 г. спрямо 1,4% през предходния период и в съответствие с пазарния консенсус. Това е най-високият растеж от третото тримесечие на 2017 г. От гледна точка на разходите, разходите на домакинствата са нараснали с 1,9% през първото тримесечие (при 1,7% през четвъртото тримесечие); и правителствените разходи нараснаха с 2,2% (при 1,0% през четвъртото тримесечие). В допълнение, фиксираните инвестиции нараснаха с 1,7% (при -1,1% през четвъртото тримесечие) въпреки по-нататъшния спад на бизнес инвестициите (-1,4% срещу -2,5%). Вносът скочи с 10,2%, след увеличение от 2,6% през четвъртото тримесечие; а износет се повиши с много по-бавни 1,5%, след като през предходния период бе отбелязан ръст от 0,2%. В резултат на това търговският дефицит рязко се увеличи до 17,510 млрд. паунда от 4,268 млрд. паунда през първото тримесечие на 2018 г. От гледна точка на производството, сферата на услугите нараства с 2%, както и през четвъртото тримесечие, като производството нараства за: дистрибуция, хотели и ресторанти (4,3% срещу 3,5%); транспорт складиране и комуникации (4,5% срещу 3,9%); бизнес услуги и финанси (0,9% срещу 1,4%); и държавни и други услуги (1,2% срещу 1,1%). Промисленото производство се повиши с 0,6% (при -0,7% през четвъртото тримесечие), като производството нарастваше за преработващата промишленост (1,2% спрямо -1,3%) и добивната промишленост (6% срещу -

8,7%). От друга страна, производството на комунални услуги намалява за четвърти пореден период (-5,9% срещу -2,5%) и дейностите по водоснабдяване, канализация, управление на отпадъците и възстановяване намаляват за второ поредно тримесечие (-0,4% спрямо -0,7%). Разширяването на строителството се ускори до 2,8% от 0,3% през четвъртото тримесечие. Годишната инфлация в Обединеното кралство е била 1,9% през март 2019 г., без промяна спрямо предходния месец и под пазарните очаквания от 2%. Цените се забавиха за хранителните и безалкохолните напитки, докато разходите за транспорт се повишиха и инфлацията бе стабилна за жилищните и комуналните услуги. Годишният темп на базова инфлация, който изключва цените на енергията, храните, алкохола и тютюневите изделия, се повиши с 1,8%, също както през февруари и малко под консенсус от 1,9%. Обединеното кралство ще трябва да проведе европейски избори, въпреки надеждите на правителството, че дотогава ще бъде сключена сделка за Брекзит, казва де факто британския вицепремиер. Обединеното кралство трябваше да напусне ЕС на 29 март, но тъй като парламентът не постигна съгласие, ЕС удължи срока до 31 октомври. Обединеното кралство може да напусне блока по-рано, но ако не напусне до 23 май, то е правно задължено да участва в изборите за ЕС. Правителството възобнови преговорите с лейбъристите, за да се опита да преодолее безизходицата в парламента по отношение на условията за оттегляне от ЕС. Преговорите между лейбъристите и правителството, насочени към прекъсване на безизходицата на Брекзит, приключиха без споразумение.

САЩ

През първо тримесечие на 2019 г. икономиката на САЩ нарасна с 3,2% на годишна база след 2,2% увеличение през предходния тримесечен период. Положителни са приходите от лични потребителски разходи (0,82%), инвестиции в частни запаси (0,65%), износ (0,45%), държавни и местни разходи (0,41%) и нежилищни фиксирани инвестиции (0,38%). Вносът намалява, като положителният му принос в БВП е 0,58%. Тези приноси бяха частично компенсирани от намаление на инвестициите в жилища (-0,11%). Годишната инфлация в САЩ нарасна до 2% през април 2019 г. от 1,9% през предходния месец. Безработицата в САЩ спадна до 3,6% през април 2019 г. от 3,8% през предходния месец. Това е най-ниската безработица от декември 1969 г.

Икономиката на САЩ нарасна с 3,2% на годишна база през първото тримесечие на 2019 г., като лесно надхвърли пазарните очаквания от 2% и след 2,2% увеличение през предходния тримесечен период. Положителни са приходите от лични потребителски разходи (0,82%), инвестиции в частни запаси (0,65%), износ (0,45%), държавни и местни разходи (0,41% възрастови точки) и нежилищни фиксирани инвестиции (0,38%). Вносът, който е изваждане в изчислението на БВП, намаля, като положителният принос е 0,58%. Тези приноси бяха частично компенсирани от намаление на инвестициите в жилища (-0,11%). Личните потребителски разходи са нараснали с 1,2% през първото тримесечие, като са намалели от 2,5% увеличение през предходния период, главно поради спад в потреблението на стоки (-0,7% спрямо 2,6% през Q4), по-специално стоки за дълготрайна употреба (-5,3% срещу 3,6%). За разлика от това, растежът на потреблението на услуги остава стабилен (2% срещу 2,4%). Износът скочи с 3,7%, след като през четвъртото тримесечие е нараснал с 1,8%, подкрепен от продажбите на стоки (4,7% срещу 1,2%) и услуги (1,8% спрямо 2,7%). От друга страна, вносът е намалял с 3,7%, което е най-големият спад от четвъртото тримесечие на 2012 г., след като през второто тримесечие се е увеличил с 2%. Покупките на стоки спаднаха с -4,4% (при 0,5% през четвъртото тримесечие), а вносът на услуги спадна с -0,8% (при 8,6% през четвъртото тримесечие). Държавните и местните разходи нараснаха с 3,9%, най-много от първото тримесечие на 2016 г., като през четвъртото тримесечие на 2018 г. спадът бе -1,3%. Нежилищните инвестиции в основен капитал нараснаха с 2,7% в сравнение с 5,4% за предходния тримесечен период. Инвестициите в продукти на интелектуалната собственост доведоха до ръст (8,6% срещу 10,7%), следвано от оборудване (0,2% спрямо 6,6%). В същото време жилищните инвестиции се свиха за пети пореден период

Юни 2019 г.

(-2,8% спрямо -4,7%), първата подобна ситуация след финансовата криза. Годишната инфлация в САЩ нарасна до 2% през април 2019 г. от 1,9% през предходния месец, малко под прогнозите от 2,1%. Това беше най-високият темп от ноември, воден от възстановяването на цените на енергията. Равнището на базисната инфлация, което изключва променливите елементи като храна и енергия, достигна 2,1% през април от 2% през март, като съответства на пазарния консенсус. На месечна база, потребителските цени нараснаха с 0,3% през април, като отслабнаха от 0,4% през март, което бе най-голямото нарастване от януари 2018 година. Безработицата в САЩ спадна до 3,6% през април 2019 г. от 3,8% през предходния месец, под пазарните очаквания от 3,8%. Това е най-ниската безработица от декември 1969 г., като броят на безработните намалява с 387 хил. до 5,8 млн., а заетостта намалява с 103 хил. До 156,6 млн. души.

Япония

Японската икономика нарасна неочаквано с 0,5% през първото тримесечие на 2019 г., като лесно преодоля пазарните очаквания за свиване от -0,1% и след ревизираната надолу спад от -0,4% през предходния период, показва предварителна оценка. Нетният износ технически стимулира растежа на икономиката през първото тримесечие, като вносът намалява по-бързо от износа. Частното търсене нарасна с 0,1% през март, в сравнение с 0,8% през предходното тримесечие. Публичното търсене нарасна с 0,2%, след повишение от 0,3% през четвъртото тримесечие на 2018 г. На годишна база икономиката нарасна неочаквано с 2,1% през първото тримесечие на 2019 г., след като ревизираната надолу оценка от 1,6% растеж през четвъртото тримесечие на 2018 г., като пазарните очаквания за първото тримесечие на 2019 г., бяха -0,2% спад. Това отбеляза най-големият годишен растеж за последните три тримесечия, на фона на солидното нарастване както на частното, така и на публичното търсене. Инфлацията в Япония нарасна до 0,5% на годишна база през март 2019 г. от 0,2% през предходния месец. Сезонно коригираната безработица в Япония се повиши неочаквано до 2,5% през март 2019 от петмесечния минимум от 2,3% през предходния месец.

Японската икономика нарасна неочаквано с 0,5% през първото тримесечие на 2019 г., като лесно преодоля пазарните очаквания за свиване от -0,1% и след ревизираната надолу спад от -0,4% през предходния период, показва предварителна оценка. Разширяването се подкрепя главно от нетните нарастване на износа, като вносът намалява по-бързо от износа, докато има опасения за слабото потребление на домакинствата преди нарастването на данъка върху продажбите. Частното търсене нарасна с 0,1% през март, в сравнение с 0,8% през предходното тримесечие. Публичното търсене нарасна с 0,2%, след повишение от 0,3% през четвъртото тримесечие на 2018 г. На годишна база икономиката нарасна неочаквано с 2,1% през първото тримесечие на 2019 г., след като ревизираната надолу оценка от 1,6% растеж през четвъртото тримесечие на 2018 г., като пазарните очаквания за първото тримесечие на 2019 г., бяха -0,2% спад. Това отбеляза най-големият годишен растеж за последните три тримесечия, на фона на солидното нарастване както на частното, така и на публичното търсене. Инфлацията в Япония нарасна до 0,5% на годишна база през март 2019 г. от 0,2% през предходния месец и в съответствие с пазарния консенсус. Това е най-високата инфлация от ноември миналата година, тъй като разходите за храна и транспорт намаляват с по-меки темпове. Годишната основна потребителска инфлация, която изключва прясна храна, се повиши до 0,8% през март от 0,7% през февруари и малко над пазарния консенсус от 0,7%. Тази цифра е доста под целта на Банката на Япония от 2%. На сезонно коригираната месечна база, потребителските цени бяха непроменени през март, както през февруари. Сезонно коригираната безработица в Япония се повиши неочаквано до 2,5% през март 2019 от петмесечния минимум от 2,3% през предходния месец, докато пазарите очакваха 2,4%. Същевременно съотношението работни места към кандидати остава непроменено на високо ниво от 1,63, но под консенсус от 1,64.

Китай

Търговската война между САЩ и Китай се възроди с нова сила. Президентът Доналд Тръмп повиши тарифите на 200 милиарда долара стоки от Китай и подготвя още в най-драматичните си стъпки, за да извлече търговски отстъпки, като каза, че няма нужда да се бърза при преговорите с Китай. Новите тарифи, които влязоха в сила от 12:01 ч. във Вашингтон, 10.05.2019, повишават от 10% до 25% митата върху повече от 5700 различни категории продукти от Китай. 10-те най-големи позиции в американския внос от Китай, подлежащи на повишаване на тарифите от 10% на 25%, са: телекомуникационно оборудване, компютърни платки, процесори, метални мебели (без седалки), компютърни части, дървени мебели, статични конвертори, подови настилки, седалки с дървена рамка и части за автомобили. Президентът Тръмп каза още, че САЩ ще продължат с подготовката за налагане на 25% тарифи на още 325 млрд. долара стоки от Китай, което увеличава перспективата за мита на всички китайски стоки за САЩ, които са на стойност около 540 милиарда долара миналата година - подлежащи на новите вносни мита от 25%. Китай заяви, че ще бъде принуден да отговори. Китайското правителство заяви, че страната никога няма да се предаде на външен натиск. Пекин ще наложи тарифи, вариращи от 5% до 25% за общо 5 140 американски продукта на стойност около 60 милиарда долара. Президентът Тръмп на 15.05.2019 г. забрани на американските телекомуникационни компании да инсталират чуждестранно оборудване, което би могло да представлява заплаха за националната сигурност, засилвайки битката с Китай, като ефективно блокира продажбите в страната на Huawei, водещата китайска технологична компания. Инфлацията в Китай нарасна до 2,5% на годишна база през април 2019 г. от 2,3% през предходния месец. Равнището на безработица в Китай е намаляло до 3,67% през първото тримесечие на 2019 г. от 3,80% през четвъртото тримесечие на 2018 г. Това е най-ниското равнище от 2002 г. насам.

Търговската война между САЩ и Китай се възроди с нова сила. Президентът Доналд Тръмп повиши тарифите в петък на 200 милиарда долара стоки от Китай и подготвя още в най-драматичните си стъпки, за да извлече търговски отстъпки, като каза, че няма нужда да се бърза при преговорите с Китай. Служители на САЩ заявиха, че новите мита - въведени само с петдневно предизвестие - няма да се прилагат за стоки, които вече са на лодки, насочени към американски брегове. Новите тарифи, които влязоха в сила от 12:01 ч. във Вашингтон, 10.05.2019, повишават от 10% до 25% митата върху повече от 5700 различни категории продукти от Китай - от варени зеленчуци до коледни светлини и високи столчета за бебета. 10-те най-големи позиции в американския внос от Китай, подлежащи на повишаване на тарифите от 10% на 25%, са (според Bloomberg): телекомуникационно оборудване, компютърни платки, процесори, метални мебели (без седалки), компютърни части, дървени мебели, статични конвертори, подови настилки, седалки с дървена рамка и части за автомобили. Това е в допълнение на вече въведената тарифа от 25% за още 50 милиарда долара внос от Китай. Междувременно се очакваше преговорите да продължат. Вицепремиерът на Китай Лиу Той се свърза с американския търговски представител Робърт Лайтхайзер и министъра на финансите Стивън Мнучин във Вашингтон на 09.05.2019 г. за около 90 минути разговори, преди да спре разговора и да се събере по-късно за работна вечеря, която се разпадна около 8:40 ч. във Вашингтон. Не е ясно дали Китай е стигнал до решение във вътрешните дебати, довели до отмяната на миналата седмица на предишни ангажименти за утвърждаване на реформите, договорени в китайското законодателство. Преди преговорите президентът Тръмп каза още, че САЩ ще продължат с подготовката за налагане на 25% тарифи на още 325 млрд. долара стоки от Китай, което увеличава перспективата за мита на всички китайски стоки за САЩ, които са на стойност около 540 милиарда долара миналата година - подлежащи на новите вносни мита от 25%. Президентът Тръмп заяви, че ще се срещне с китайския си колега Си Дзинпинг следващия месец в Япония. Китай заяви, че ще бъде принуден да отговори. Китайското правителство заяви, че страната никога няма да се предаде на външен натиск. Пекин ще наложи

тарифи, вариращи от 5% до 25% за общо 5 140 американски продукта на стойност около 60 милиарда долара. Тарифите ще влязат в сила на 1 юни, съобщи финансовото министерство на Китай. "Приспособяването на Китай към допълнителните тарифи е отговор на едностранния подход на САЩ и протекционизма", каза министерството. "Китай се надява, че САЩ ще се върнат на правилния път на двустранните търговски и икономически консултации и ще се срещнат с Китай на половината път". Bloomberg Economics изчислява, че по-високите мита ще повишат намалението на китайския растеж до 0,9% от 0,5% намаление на растежа изчислено по-рано. Международният валутен фонд оценява спада на растежа на САЩ на около 0,2% и потенциално повече, ако има удар за пазарите и доверието. Президентът Тръмп на 15.05.2019 г. забрани на американските телекомуникационни компании да инсталират чуждестранно оборудване, което би могло да представлява заплаха за националната сигурност, засилвайки битката с Китай, като ефективно блокира продажбите в страната на Huawei, водещата китайска технологична компания. Г-н Тръмп издаде изпълнителна заповед, възлагаща на търговския секретар да забрани сделките, които „представляват неприемлив риск“, но не посочи нито една нация или компания. Отделът за търговия отделно обяви на 15.05.2019 г., че е поставил Huawei и десетките му филиали в списъка на фирмите, считани за риск за националната сигурност. Списъкът няма да му позволи да купува американски части и технологии, без да иска одобрение от правителството на САЩ. Инфлацията в Китай нарасна до 2,5% на годишна база през април 2019 г. от 2,3% през предходния месец, отговаряйки на пазарния консенсус. Това е най-високият процент от октомври миналата година, като цените на хранителните продукти се повишават най-много след три години, след като избухването на африканска чума по свинете повиши цените на свинското месо. Инфлацията на цените на нехранителните стоки нарасна на 1,7% през април, като малко се промени спрямо предходния месец с 1,8%. Годишната основна инфлация, която изключва нестабилните цени на храните и енергията, спадна до 1,7% през април, най-ниската за седем месеца, от 1,8% през март. На месечна база, потребителските цени нараснаха с 0,1% през април, като се обърнаха с 0,4% спад през март и също така в съответствие с очакванията. Междувременно индексът на цените на производител на Китай се е увеличил с 0,9% спрямо година по-рано през април, ускорявайки се от 0,4% увеличение през предходния месец и по-високо от пазарните очаквания за 0,6% ръст. Равнището на безработица в Китай е намаляло до 3,67% през първото тримесечие на 2019 г. от 3,80% през четвъртото тримесечие на 2018 г. Това е най-ниското равнище от 2002 г. насам.

Турция

Турската икономика ще се свие с -0,3% тази година, показва средната стойност на анкетата на Ройтерс от 43 икономисти - доста под рязко понижените прогнози на правителството за 2,3% ръст. Възстановяването на Турция от очакваното икономическо свиване -1,0% през 2019 г. вероятно ще бъде постепенно, се казва в доклад на базираната в Лондон ЕБВР. Възстановяването на първото тримесечие на Турция най-вероятно ще бъде краткотрайно след спада в лирата, прогнозираха икономисти. Промисленото производство нарасна със сезонно коригирани 2.1% през март от февруари, като за три последователни месеца печалби властите увеличиха фискалните стимули, според данни, публикувани от Турския статистически институт на 14.05.2019. Благодарение на растежа в добивната промишленост, производството само намалява с 2.2% на годишна база, като се справя по-добре от всяка оценка, изготвена от Bloomberg. Турската лира падна под ключова психологическа граница спрямо щатския долар в 06.05.2019г., след като Централната изборна комисия в южната ни съседка обяви, че анулира изборите за кмет в Истанбул, проведени на 31 март. Финансовият министър Берат Албайрак обяви пакет от реформи, който цели главно да рекапитализира държавните банки, притиснати от големите компании за реструктуриране на дълга. Годишната инфлация в Турция се понижи до 19,50% през април 2019 г. от 19,71% през предходния месец. Безработицата в Турция нарасна до 14,7% през периода януари-март 2019 г. от 10,6% през същия период на предходната година.

Юни 2019 г.

Турската икономика ще се свие с -0,3% тази година, показва средната стойност на анкетата на Ройтерс от 43 икономисти - доста под рязко понижените прогнози на правителството за 2,3% ръст. Проучването показва също, че растежът се очаква да достигне 2,7% през 2020 г. Международният валутен фонд прогнозира спад от -2,5% в Турция през тази година и 2,5% ръст през 2020 година. преди три месеца. Прогнозата в анкетата на Ройтерс е преразглеждане на подобно проучване, проведено преди три месеца, показвайки по-нататъшно влошаване на настроеността към Турция. Възстановяването на Турция от очакваното икономическо свиване -1,0% през 2019 г. вероятно ще бъде постепенно, се казва в доклад на базираната в Лондон ЕБВР. Ревизията в посока надолу към общите прогнози за растежа отразява главно очакваното забавяне в Турция, се казва в съобщението. Обезценяването на лирата и високите лихвени проценти на Турция ще продължат да намаляват потреблението и инвестициите, въпреки че нетният износ трябва да има положителен принос за растежа, каза ЕБВР. През 2020 г. се очаква растеж от около 2,5% за Турция. Очаква се разпространението от рязкото забавяне на растежа в Турция към икономиките в регионите на ЕБВР да бъде ограничено в светлината на сравнително скромни икономически връзки чрез търговия, трансгранични инвестиции и парични преводи. Възстановяването на първото тримесечие на Турция най-вероятно ще бъде краткотрайно след спада в лирата, прогнозираха икономисти. Промисленото производство нарасна със сезонно коригирани 2.1% през март от февруари, като за три последователни месеца печалби властите увеличиха фискалните стимули, според данни, публикувани от Турския статистически институт на 14.05.2019. Благодарение на растежа в добивната промишленост, производството само намалява с 2.2% на годишна база, като се справя по-добре от всяка оценка, изготвена от Bloomberg. Средната стойност на осемте прогнози в анкетата беше за спад от 4,4%. Възстановяването рискува да бъде спряно, тъй като ускореното спадане на лирата ограничава вътрешното търсене и оказва натиск върху турските компании, натоварени с дълг на стойност 315 млрд. долара. Докато техническата рецесия вероятно приключи през първото тримесечие, не можем да изключим повторна рецесия, каза Nomura International Plc. Goldman Sachs Group Inc. и Morgan Stanley само ревизираха прогнозите си за тази година и сега предвиждат спад в брутния вътрешен продукт съответно от -2,5% и -1,8%. Турската лира падна под ключова психологическа граница спрямо щатския долар в 06.05.2019г., след като Централната изборна комисия в южната ни съседка обяви, че анулира изборите за кмет в Истанбул, проведени на 31 март. Сега вотът трябва да бъде проведен отново на 23 юни. Валутата изгуби 1,3% от стойността си до 6,0405 турски лири за долар след излизането на новината. Тя за първи път минава тази граница през тази година, като за последно се намираще на това равнище през октомври 2018 година. Турската лира е с най-лоши показатели между валутите на развиващите се пазари през това тримесечие със загуба от над 8% спрямо долара. Финансовият министър Берат Албайрак обяви пакет от реформи, който цели главно да рекапитализира държавните банки, притиснати от големите компании за реструктуриране на дълга. Планът на Турция включва да изчисти около 13 милиарда долара за лоши енергийни кредити, един от най-тежките проблеми от миналогодишната валутна криза, се оформя дори когато някои банки държат правителството да се съгласи с държавни гаранции и по-високи цени на електричеството. Годишната инфлация в Турция се понижи до 19,50% през април 2019 г. от 19,71% през предходния месец и под пазарните очаквания от 19,57%. Това е най-ниската инфлация от август миналата година, като цените се забавиха предимно за жилищно-комунални услуги и транспорт. Въпреки това разходите продължават да се увеличават за храна. Годишната базова инфлация, която изключва енергията, храните и безалкохолните напитки, алкохолните напитки, тютюна и златото, се понижи до деветмесечен минимум от 16.30% през април 2019 г. от 17.53% през предходния месец. На месечна база, потребителските цени се покачиха с 1.69%, след като нараснаха с 1.03% през предходния месец, но под пазарния консенсус от 2.4%. Безработицата в Турция нарасна до 14,7% през периода януари-март 2019 г. от 10,6% през същия период на предходната година и остава най-високата безработица от периода февруари-април 2009 г. Младежката безработица, измерваща търсещите работа между 15 и 15 месеца. и 24 години, също рязко нарасна до 26.1% от 19% година по-рано. Според сезонно изгладената база безработицата се повиши до 13,6% през февруари от 13,3% през януари.

Политика на Централните банки

ЕЦБ

Информацията, която стана достъпна след срещата на Управителния съвет на ЕЦБ през март, потвърждава по-бавния темп на растеж, разширяващ се през текущата година. Макар че има признаци, че някои от характерните вътрешни фактори, забавящи растежа, отслабват, глобалните проблеми продължават да пречат на развитието на еврозоната. В същото време по-нататъшното нарастване на заетостта и увеличаващите се заплати продължават да подкрепят устойчивостта на националните икономики и постепенно нарастващия инфлационен натиск. Въпреки това остава необходимостта от значително парично приспособяване, за да се запазят благоприятните условия на финансиране и да се подкрепи икономическата експанзия, и по този начин да се гарантира, че инфлацията остава на устойчив път към равнища, които са под, но близо до 2% в средносрочен план. Значителен стимул за паричната политика се предоставя от бъдещите насоки на Управителния съвет относно основните лихвени проценти на ЕЦБ, подсилени от реинвестирането на значителния дял от придобитите активи и новата серия целеви дългосрочни операции по рефинансиране (ЦДОР).

Икономически бюлетин на ЕЦБ, 25.04.2019 г.

Информацията, която стана достъпна след срещата на Управителния съвет на ЕЦБ през март, потвърждава по-бавния темп на растеж, разширяващ се през текущата година. Макар че има признаци, че някои от характерните вътрешни фактори, забавящи растежа, отслабват, глобалните проблеми продължават да пречат на развитието на еврозоната. Рисковете около перспективите за растеж в еврозоната остават в посока надолу, поради постоянната несигурност, свързана с геополитическите фактори, заплахата от протекционизъм и уязвимостта на развиващите се пазари. В същото време по-нататъшното нарастване на заетостта и увеличаващите се заплати продължават да подкрепят устойчивостта на националните икономики и постепенно нарастващия инфлационен натиск. Въпреки това остава необходимостта от значително парично приспособяване, за да се запазят благоприятните условия на финансиране и да се подкрепи икономическата експанзия, и по този начин да се гарантира, че инфлацията остава на устойчив път към равнища, които са под, но близо до 2% в средносрочен план. Значителен стимул за паричната политика се предоставя от бъдещите насоки на Управителния съвет относно основните лихвени проценти на ЕЦБ, подсилени от реинвестирането на значителния дял от придобитите активи и новата серия целеви дългосрочни операции по рефинансиране (ЦДОР). През първото тримесечие на 2019 г. показателите за световната икономическа активност са отслабени. Глобалната инфлация е намаляла през първите месеци на тази година, до голяма степен поради по-ниския принос на енергийния компонент. Доходността на държавните облигации в еврозоната като цяло се понижи до известна степен, тъй като световните безрискови лихвени проценти спаднаха и форуърд кривата на EONIA се измести надолу. Развитието на спредовете на държавните облигации показа известна разнородност в еврозоната. Цените на акциите се покачиха при по-ниските безрискови лихвени проценти и стабилната и ниска колебливост. Съответно, намаленията на доходността по корпоративните облигации се стесняват. На валутните пазари еврото остава като цяло непроменено в търговско-претеглените условия. Разширяването на еврозоната ще продължи да бъде подкрепено от благоприятни условия за финансиране, по-нататъшно повишаване на заетостта и увеличаване на заплатите, както и от продължаващото - макар и малко по-бавно - разширяване на глобалната дейност. Мерките на базисната инфлация остават като цяло приглушени, но натискът върху разходите за труд се засили и разшири при високите нива на използване на капацитета и затягането на пазарите на труда. В перспектива се очаква базовата инфлация да се увеличава постепенно в средносрочен план, подкрепена от мерките на паричната политика на ЕЦБ, продължаващата икономическа експанзия и нарастващия ръст на заплатите. По отношение на паричното предлагане ръстът на широките пари (M3) се увеличи до 4,3% през февруари 2019 г. от 3,8% през януари. Растежът на M3 продължава да бъде подкрепен от създаването на банкови кредити, а тесният паричен агрегат M1 остана основният принос за растежа на широките пари. Годишният темп на нарастване на кредитите за нефинансови предприятия се повиши до 3,7% през февруари 2019 г. и се забави през последните месеци, отразявайки типичната забавена реакция на забавянето на икономическия растеж. Годишният темп на прираст на кредитите за домакинства остава като цяло непроменен - 3,3% през февруари. Проучването на банковото кредитиране в еврозоната за първото тримесечие на 2019 г. показва, че общите условия на банковото кредитиране остават благоприятни. Комбинирайки резултатите от икономичес-

кия анализ с сигналите, получени от паричния анализ, Управителният съвет стигна до заключението, че все още е необходима значителна степен на парично приспособяване за продължаване на устойчивото сближаване на инфлацията с нива, които са под, но близо до 2% над средносрочен план. Въз основа на тази оценка Управителният съвет реши да запази основните лихвени проценти на ЕЦБ непроменени и продължава да очаква те да останат на сегашните си равнища най-малко до края на 2019 г. и във всеки случай толкова дълго, колкото е необходимо, за да се гарантира продължително сближаване на инфлацията с нива, които са под, но близо до 2% в средносрочен план. Управителният съвет потвърди, че Евросистемата ще продължи да реинвестира изцяло дължимите главници от падежиращи ценни книжа, закупени по програмата за покупка на активи за продължителен период от време, след като Управителният съвет започне да повишава основните лихвени проценти на ЕЦБ, и във всеки случай толкова дълго, колкото е необходимо за поддържане на благоприятни условия за ликвидност и достатъчна степен на парично приспособяване. Точните условия на новата серия целеви дългосрочни операции по рефинансиране (ЦДОР) ще бъдат съобщени на едно от предстоящите заседания на Управителния съвет. По-конкретно, ценообразуването на новите операции ЦДОР -III ще вземе под внимание задълбочена оценка на базирания на банките канал за пренос на паричната политика, както и по-нататъшно развитие на икономическите перспективи. В контекста на редовната оценка на ЕЦБ Управителният съвет също така ще обмисли дали запазването на благоприятните последици от отрицателните лихвени проценти за икономиката изисква смекчаване на възможните странични ефекти, ако има такива, върху банковото посредничество. Управителният съвет отново потвърди готовността си да адаптира всички свои инструменти, ако е уместно, за да гарантира, че инфлацията ще продължи да се движи към целта на инфлацията на Управителния съвет по устойчив начин.

Централна банка на Англия

Комитетът по парична политика на Банката на Англия (МРС) определя паричната политика за постигане на целта за 2% инфлация и по начин, който помага да се поддържа растежа и заетостта. На заседанието, приключено на 1 май 2019 г. Комитетът гласува единодушно, за да запази основния лихвен процент на 0,75%. Икономическите перспективи ще продължат да зависят в значителна степен от характера и времето на оттегляне от ЕС, по-специално: новите търговски споразумения между Европейския съюз и Обединеното кралство; дали преходът към тях е рязък или гладък; и как реагират домакинствата, предприятията и финансовите пазари. Подходящият път на паричната политика ще зависи от баланса на тези ефекти върху търсенето, предлагането и валутния курс. Отговорът на паричната политика на Брекзит, независимо от неговата форма, няма да бъде автоматичен и може да бъде в която и да е посока. Комитетът винаги ще действа за постигане на целта за инфлация от 2%.

Комитетът по парична политика на Банката на Англия (МРС) определя паричната политика за постигане на целта за 2% инфлация и по начин, който помага да се поддържа растежа и заетостта. На заседанието, приключено на 1 май 2019 г. Комитетът гласува единодушно, за да запази основния лихвен процент на 0,75%. Комитетът гласува единодушно за запазване на натрупаните инвестиции от корпоративни облигации, финансирани от емитирането на резерви на централната банка, на 10 млрд. GBP. Комитетът също гласува единодушно за запазване на закупените облигации на Обединеното кралство, финансирани чрез емитирането на резерви на централните банки, на стойност 435 млрд. GBP. Актуализираните прогнози на Комитета за активността и инфлацията са изложени в придружаващия майски доклад за инфлацията. Те приемат плавно приспособяване към средната стойност на редица възможни резултати за евентуалните търговски отношения на Обединеното кралство с Европейския съюз. Те обусловят и за движението на основния лихвен процент, който в края на прогнозния период нараства до около 1%, която е по-ниска стойност, отколкото в доклада от февруари. Подобно на финансовите условия на Обединеното кралство по-общо, този път е бил силно повлиян от последните глобални развития, след като лихвените проценти в САЩ и еврозоната спаднаха значително. Досега Комитетът по парична политика отбелязва, че данните от Обединеното кралство могат да бъдат необичайно нестабилни в близко бъдеще, поради променените очаквания за Brexit на финансовите пазари и сред домакинствата и бизнеса. Очаква се брутният вътрешен продукт да нарасне с 0,5% през първото тримесечие на 2019 г., отчасти отразявайки по-голям от очакваното увеличение от компаниите в Обединеното кралство и европейските строителни фондове преди скорошните срокове на Брекзит. Очаква се този тласък да бъде временен, но се очаква тримесечният растеж да се забави до около 0,2% през второто тримесечие. Подобрявайки тези тенденции, основният темп на растеж на БВП изглежда малко по-силен от

очакваното, но незначително под потенциала. Това забавено темпо отразява влиянието на забавянето на глобалния растеж и продължаващите неясноти по Брекзит. Последното има особено ясно изразено влияние върху бизнес инвестициите, които намаляват от една година. Комитетът преценява, че понастоящем има малко по-високо предлагане в икономиката. В централната прогноза на Комитета, глобалният растеж се стабилизира около потенциалния си процент и неопределеността на Брекзит постепенно отслабва. През четвъртото тримесечие растежът на БВП на Великобритания започва да нараства през следващата година и да се повиши до над 2% до края на прогнозния период. Бизнес инвестициите се възстановяват и разходите на домакинствата продължават да подкрепят растежа на търсенето, поддържано от нарастващите реални доходи. Ръстът на БВП се издига над потиснатия темп на потенциалния растеж на предлагането, така че надхвърлянето на търсенето започва да се изгражда. Превишението на търсенето нараства над 1% от потенциалния до края на прогнозния период, значително по-високо в сравнение с февруарския доклад, което отразява подкрепата за търсенето, осигурена от по-ниските пазарни лихвени проценти и по-лесно финансовите условия по-общо. Инфлацията е 1,9% през март и се очаква да бъде малко под целта от 2% на Комитета през първата половина на прогнозния период, което до голяма степен отразява по-ниските очаквани цени на дребно за енергията. Пазарът на труда остава тесен, като се очаква процентът на безработица да намалее до 3.5% до края на прогнозния период. Годишният ръст на заплатите остана около 3,5%, а ръстът на разходите за труд на единица продукция се засили до размери, които са над историческите средни стойности. Тъй като се появява прекомерно търсене, инфлационният натиск в страната се очаква да бъде стабилен, така че инфлацията да надвиши целта от 2% за две години и все още да нараства в края на тригодишния прогнозен период. Комитетът продължава да преценява, че ако икономиката се развива в широки граници в съответствие с прогнозите за инфлационния си доклад, продължаващото затягане на паричната политика през прогнозния период, с постепенни темпове и в ограничена степен, би било подходящо за устойчиво възстановяване на инфлацията. 2% цел на конвенционален хоризонт. На тази среща Комитета преценява, че сегашната позиция на паричната политика е подходяща. Икономическите перспективи ще продължат да зависят в значителна степен от характера и времето на оттегляне от ЕС, по-специално: новите търговски споразумения между Европейския съюз и Обединеното кралство; дали преходът към тях е рязък или гладък; и как реагират домакинствата, предприятията и финансовите пазари. Подходящият път на паричната политика ще зависи от баланса на тези ефекти върху търсенето, предлагането и валутния курс. Отговорът на паричната политика на Брекзит, независимо от неговата форма, няма да бъде автоматичен и може да бъде в която и да е посока. Комитетът винаги ще действа за постигане на целта за инфлация от 2%.

Федерален резерв на САЩ

На 12-месечна база общата инфлация и инфлацията за позиции, различни от храни и енергия, намаляват и са под 2%. В крайна сметка пазарните мерки за компенсация на инфлацията остават ниски през последните месеци и мерките за по-дългосрочни инфлационни очаквания, базиращи се на проучвания, са слабо променени. В съответствие със законовия си мандат, Федералния Комитет на открития пазар на Федералния резерв се стреми да насърчи максимална заетост и ценова стабилност. В подкрепа на тези цели Комитетът реши да запази целевия диапазон за лихвения процент по федералните фондове от 2,25% до 2,5%. В светлината на глобалното икономическо и финансово развитие и приглушения инфлационен натиск, Комитетът ще бъде търпелив при определянето на бъдещи корекции в целевия диапазон за лихвения процент по федералните фондове, които може да са подходящи за подкрепа на постоянното разширяване на икономическата активност, силните условия на пазара на труда и инфлацията в близост до симетричната цел от 2%.

Изявление на Федералния резерв Федералния Комитет на открития пазар 01 май 2019. Информацията, получена след срещата на Федералния комитет за открит пазар през март, показва, че пазарът на труда остава силен и че икономическата активност се е повишила със солидни темпове. Средно за последните месеци ръстът на работните места е стабилен, а равнището на безработица остава ниско. През първото тримесечие растежът на разходите на домакинствата и на инвестициите в основен капитал се забави. На 12-месечна база общата инфлация и инфлацията за позиции, различни от храни и енергия, намаляват и са под 2%. В крайна сметка пазарните мерки за компенсация на инфлацията остават ниски през последните месеци и мерките за по-дългосрочни инфлационни очаквания, базиращи се на проучвания, са слабо

променени. В съответствие със законовия си мандат, Федералния Комитет на открития пазар се стреми да насърчи максимална заетост и ценова стабилност. В подкрепа на тези цели Комитетът реши да запази целевия диапазон за лихвения процент по федералните фондове от 2,25% до 2,5%. Комитетът продължава да счита за най-вероятните резултати постоянното разширяване на икономическата активност, силните условия на пазара на труда и инфлацията в близост до симетричната цел на Комитета от 2%. В светлината на глобалното икономическо и финансово развитие и приглушения инфлационен натиск, Комитетът ще бъде търпелив, тъй като определя какви бъдещи корекции в целевия диапазон за лихвения процент по федералните фондове може да са подходящи за подкрепа на тези резултати. При определянето на времето и размера на бъдещите корекции на целевия диапазон за лихвения процент по федералните фондове, Комитетът ще оцени реализираните и очакваните икономически условия спрямо максималната си цел на заетост и симетричната цел за инфлация от 2%. Тази оценка ще вземе предвид широк спектър от информация, включително мерки за условията на пазара на труда, показатели за инфлационния натиск и инфлационни очаквания, както и показания за финансовото и международно развитие.

Централна банка на Япония

Банката на Япония възнамерява да запази сегашните изключително ниски нива на краткосрочните и дългосрочните лихвени проценти за продължителен период от време, поне до пролетта на 2020 г., като вземе предвид несигурността по отношение на икономическата активност и цените, включително развитието на задграничните икономики и ефектите от планираното увеличение на данъка върху потреблението. Банката на Япония ще прилага отрицателен лихвен процент от минус -0,1% към балансовите лихвени проценти по текущи сметки, държани от финансовите институции в Банката. Банката на Япония ще закупи японски държавни облигации (JGBs), така че 10-годишната доходност на японски държавни облигации ще остане на около 0%. Що се отнася до сумата на закупените японски държавни облигации, Банката на Япония ще извършва покупки по гъвкав начин, така че непогасената им сума ще се увеличава с годишен темп от около 80 трилиона йени. Банката на Япония ще закупи борсово търгувани фондове (ETFs) и японски инвестиционни тръстове за недвижими имоти (J-REITs), така че непогасените им суми ще се увеличават с годишни темпове съответно около 6 трилиона йени и около 90 милиарда йени. Що се отнася до краткосрочните търговски ценни книги и корпоративните облигации, Японската централна банка ще запази непогасените им суми съответно около 2,2 трилиона йени и около 3,2 трилиона йени. Продължавайки с парична експанзия и по този начин поддържайки разликата между актуалния и потенциалния БВП в позитивната територия, Банката ще се стреми да постигне целта за ценова стабилност възможно най-рано, като същевременно осигури стабилност в икономическите и финансовите условия.

На срещата за паричната политика, проведена на 25 април 2019 г., с цел по-ясна позиция за постоянното продължаване на паричната експанзия, Банката на Япония взе решение за следното. Банката на Япония възнамерява да запази сегашните изключително ниски нива на краткосрочните и дългосрочните лихвени проценти за продължителен период от време, поне до пролетта на 2020 г., като вземе предвид несигурността по отношение на икономическата активност и цените, включително развитието на задграничните икономики и ефектите от планираното увеличение на данъка върху потреблението. Банката на Япония ще прилага отрицателен лихвен процент от минус -0,1% към балансовите лихвени проценти по текущи сметки, държани от финансовите институции в Банката. Банката на Япония ще закупи японски държавни облигации (JGBs), така че 10-годишната доходност на японски държавни облигации ще остане на около 0%. При това доходността може да се движи нагоре и надолу до известна степен основно в зависимост от развитието на икономическата активност и цените. Що се отнася до сумата на закупените японски държавни облигации, Банката на Япония ще извършва покупки по гъвкав начин, така че непогасената им сума ще се увеличава с годишен темп от около 80 трилиона йени. В случай на бързо нарастване на доходността, Банката на Япония ще купува японски държавни облигации своевременно и по подходящ начин. Банката на Япония ще закупи борсово търгувани фондове (ETFs) и японски инвестиционни тръстове за недвижими имоти (J-REITs), така че непогасените им суми ще се увеличават с годишни темпове съответно около 6 трилиона йени и около 90 милиарда йени. С цел да се намалят премиите за риск на цените на активите по подходящ начин, Банката на Япония може да увеличи или намали размера на покупките в зависимост от пазарните условия. Що се отнася до краткосрочните търговски ценни книги и корпоративните облигации, Японската централна банка ще запази непогасените им суми съответно около 2,2 трилиона йени и около 3,2 трилиона йени. Японската икономика вероятно ще продължи да се движи с умерена тенденция, въпреки че засега е засегната от забавянето на икономиките в чужбина. Въпреки че годишният темп на изменение на индекса на потребителските цени (ИПЦ) продължава да показва относително слаби тенденции в сравнение с икономическата експанзия и затягането на пазара на труда, има вероятност те постепенно да се увеличават до 2%, главно тъй като разликата между актуалния и потенциал-

ния БВП остава положителна. Въпреки това, има голяма несигурност по отношение на перспективите за икономическата активност и цените, включително развитието на задграничните икономики. Освен това е вероятно все още да отнеме време, за да се постигне целта за ценова стабилност. Въз основа на горния анализ, Банката на Япония реши да направи по-ясна позицията си, за да продължи упорито с парична експанзия, като разгледа несигурността по отношение на икономическата активност и цените, включително последиците от планираното увеличение на данъка върху потреблението и развитието на задграничните икономики. Освен това Банката на Япония прецени, че е подходящо да се предприемат такива мерки като разширяването на допустимото обезпечение за предоставянето на кредити от страна на Банката, като по този начин се допринася за гладкото изпълнение на провизиите на фондове и покупките на активи, както и за осигуряване на функционирането на пазара. Продължавайки с парична експанзия и по този начин поддържайки разликата между актуалния и потенциалния БВП в позитивната територия, Банката ще се стреми да постигне целта за ценова стабилност възможно най-рано, като същевременно осигури стабилност в икономическите и финансовите условия.

Народна банка на Китай

Управителят на Китайската централна банка И Ган каза в ексклузивно интервю с Bloomberg, че има "големи възможности" за коригиране на паричната политика, ако търговската война се задълбочи. Коефициента на задължителните резерви може още да бъде намален. Влошаването на търговската война и перспективите за пазара на труда могат да накарат централната банка да намали основния лихвен процент. Управителят на Китайската централна банка също така заяви, че не е обвързан с защитата на националната валута на определено ниво, и подчерта, че стойността на юана трябва да се определя от пазарните сили. На 14 юни 2019 г. Китайската централна банка реши да повиши квотата за дисконтово кредити от централната банка с 200 милиарда юана и квотата на постоянното кредитно улеснение (SLF) със 100 милиарда юана, като целта е да се подобри ликвидната подкрепа и да се поддържа адекватна ликвидност за малки и средни банки. Китайската централна банка заяви на 17 юни 2019 г., че втората фаза на намаляване на коефициента на задължителните резерви (RRR) освободи около 100 млрд. юана (19,8 млрд. долара) дългосрочно финансиране. В операциите на открития пазар, Китайската централна банка също инжектира 150 млрд. юана чрез 14-дневни обратни репо-сделки, за да "поддържа нивото на ликвидност стабилно в края на юни", се казва в изявление на банката.

Управителят на Китайската централна банка И Ган каза в ексклузивно интервю с Bloomberg, че има "големи възможности" за коригиране на паричната политика, ако търговската война се задълбочи, като се присъедини към партньорите в Европа и САЩ в готовност да действа за подкрепа на икономиката. В сравнение с европейските и японските колеги, Китай има по-очевидно пространство за парична политика. Нейната референтна едногодишна лихва по кредитирането остана на 4,35% от 2015 г., далеч над нулата. Размерът на средствата, които Китайската централна банка изисква от банките да държат като резерви при нея, е наследство от епохата на масивен приток на капитали. Въпреки това, този коефициент е все още на висока стойност от 13,5% за големите банки, след като е бил намален чрез универсални или целеви съкращения от 16% преди година, стъпки, които освободиха милиарди юана за ликвидност към финансовата система. Това пространство означава, че Китайската народна банка е вероятно да се обърне към този инструмент, преди да намали лихвите. Някои икономисти прогнозираят, че влошаването на търговската война и перспективите за пазара на труда биха накарали централната банка да предприеме по-смели стъпки за облекчаване, като например намаляване на основния лихвен процент, който управлява лихвите по широк кръг кредити в цялата икономика, включително ипотеки. Управителят на Китайската централна банка също така заяви, че не е обвързан с защитата на националната валута на определено ниво, и подчерта, че стойността на юана трябва да се определя от пазарните сили. Каквито и лостове да използва Китай в отговор на забавяне, той трябва да калибрира въздействието, което ще има върху юана. Управителят И Ган намекна, че нивото на 7 юана за долар не е червена линия. "Малка гъвкавост на юана е добра за китайската икономика и за световната икономика, защото тя осигурява автоматичен стабилизатор за икономиката", каза той. "За юанита една стойност не е по-важна от която и да е друга. Централната банка на Китай не се намесва дълго време на валутния пазар и се надявам, че тази ситуация ще продължи." На 14 юни 2019 г. Китайската централна банка реши да повиши квотата за дисконтово кредити от централната банка с 200 милиарда юана и квотата на постоянното кредитно улеснение (SLF) със 100 милиарда юана, като целта е да се подобри ликвидната подкрепа и да се поддържа адекватна ликвидност за малки и средни банки. Малките и средните банки могат да кандидатстват пред Китайската централна

банка за подпомагане на ликвидността с допустими облигации, междубанкови депозитни сертификати и обезпечения. Китайската централна банка заяви на 17 юни 2019 г., че втората фаза на намаляване на коефициента на задължителните резерви (RRR) освободи около 100 млрд. юана (19,8 млрд. долара) дългосрочно финансиране. В операциите на открития пазар, Китайската централна банка също инжектира 150 млрд. юана чрез 14-дневни обратни репо-сделки, за да "поддържа нивото на ликвидност стабилно в края на юни", се казва в изявление на банката. През май РВОС обяви, че ще приложи намаление на коефициента на задължителните резерви за някои малки и средни банки в три фази, като част от по-широките усилия за подпомагане на компаниите да спрат забавянето на втората по големина икономика в света. Третата фаза на съкращаването на коефициента на задължителните резерви е предвидена да влезе в сила на 15 юли 2019.

Централна банка на Турция

Комитетът по паричната политика (Комитетът) на Централната банка на Турция на заседание на 12 юни реши да запази постоянната ставка на лихвения процент (едноседмичен курс на репо сделките) на 24%. Наскоро публикуваните данни показват, че тенденцията на ребалансиране в икономиката продължава. Външното търсене запазва относителната си сила, докато икономическата активност показва бавни темпове, отчасти поради тесни финансови условия. Балансът по текущата сметка се очаква да запази тенденцията за подобряване. Развитието на вътрешното търсене и строгата парична политика подкрепят дезинфлацията. С цел да се ограничат рисковете за ценовото поведение и да се засили процесът на дезинфлация, Комитетът реши да запази строгата позиция на паричната политика.

Решение на Комитета по паричната политика от 12 юни 2019 г. Комитетът по паричната политика (Комитетът) на Централната банка на Турция на заседание на 12 юни реши да запази постоянната ставка на лихвения процент (едноседмичен курс на репо сделките) на 24%.

Наскоро публикуваните данни показват, че тенденцията на ребалансиране в икономиката продължава. Външното търсене запазва относителната си сила, докато икономическата активност показва бавни темпове, отчасти поради тесни финансови условия. Балансът по текущата сметка се очаква да запази тенденцията за подобряване. Развитието на вътрешното търсене и строгата парична политика подкрепят дезинфлацията. С цел да се ограничат рисковете за ценовото поведение и да се засили процесът на дезинфлация, Комитетът реши да запази строгата позиция на паричната политика. Централната банка ще продължи да използва всички налични инструменти за постигане на целта за ценова стабилност. Факторите, влияещи върху инфлацията, ще бъдат наблюдавани отблизо и ще бъде определена паричната позиция, която да поддържа инфлацията в съответствие с поставените цели. Следва да се подчертае, че всички нови данни или информация могат да накарат Комитета да преразгледа своята позиция.

Международни цени на борсови стоки

Петрол

Цените на петрола отбелязват понижения за втори пореден ден на фона на продължаващите притеснения за глобалния икономически растеж, като пораженията от подновеното напрежение в Близкия изток след атаката срещу петролен танкер в Оманския залив от миналата седмица бяха ограничени. Суровият петрол се понижи с -0,18 долара за барел или с -0,355% до 51,85 във вторник 18 юни от 52,03 през предишната търговска сесия. Цените на петрола сорт Брент се понижи с -0,26 долара за барел или с -0,43% до 60,61 във вторник 18 юни от 60,87 през предишната търговска сесия. Цената на петрола спаднаха с около 20% спрямо ръстовете си от април 2019 г., което отчасти се дължи на тревогите за американско-китайската търговска война. Допълнителен натиск върху цената на петрола оказва и съобщението на американските енергийни власти, според което шистовият добив в страната се очаква да достигне рекорд през юли. Петролният пазар изпитва напрежение заради неспособността на ОПЕК ясно да заяви намерението си да продължи срока на действие на споразумението за ограничаване на добива.

Юни 2019 г.

Цените на петрола отбелязват понижения за втори пореден ден на фона на продължаващите притеснения за глобалния икономически растеж, като пораженията от подновеното напрежение в Близкия изток след атаката срещу петролен танкер в Оманския залив от миналата седмица бяха ограничени, съобщава Ройтерс. Цените на петрола спаднаха с около 20% спрямо ръстовете си от април 2019 г., което отчасти се дължи на тревогите за американо-китайската търговска война. Друга причина за спада е неопределеността около дата на следващото заседание на ОПЕК. Суровият петрол се понижи с -0,18 долара за барел или с -0,355% до 51,85 във вторник 18 юни от 52,03 през предишната търговска сесия. Цената на петрола сорт Brent се понижи с -0,26 долара за барел или с -0,43% до 60,61 във вторник 18 юни от 60,87 през предишната търговска сесия. Настроенията на бизнеса в САЩ като цяло се влошават с ескалирането на напрежението между Китай и САЩ. Допълнителен натиск върху цената на „черното злато“ оказва и съобщението на американските енергийни власти, според което шистовият добив в страната се очаква да достигне рекорд през юли. Петролният пазар изпитва напрежение заради неспособността на ОПЕК ясно да заяви намерението си да продължи срока на действие на споразумението за ограничаване на добива.

Селскостопански продукти

След като Международният съвет по зърното публикува редовния си месечен доклад и в новата редакция на баланса има минимално увеличение на потреблението спрямо предишната прогноза, но се оказва, че отново ще има превишаване на производството над потреблението на пшеница и натрупване на рекорден преходен баланс. Тези данни намериха отражение в цените на контрактите за пшеница – Франция минус 0,50 евро до 190,00 евро/т, Украйна минус 2,00 долара и Русия минус 3,00 долара до съответно 207,00 и 206,00 долара/тон. В САЩ обаче прогнозата не е оптимистична и там цената отново се повиши – Чикаго котираше плюс 10,00 долара до 235,00 долара/тон. При царевицата лошите агрометеорологични условия продължиха твърде дълго и там промените са определено с позитивен за ценовото развитие знак – прогнозата за добива е намалена с 8,8 милиона тона спрямо априлския доклад. Котировките в Чикаго продължиха нагоре с плюс нови 9,00 долара до 201,00 долара/тон. Във Франция царевицата също поскъпна с 1,75 евро до 176,25 евро/тон, в Украйна цената също отскочи с плюс 2,00 долара до 182,00 долара/тон. В подкръг „Зърно“ на Софийска стокова борса АД продължава да има котировки при всички контракти. Хлебна пшеница се предлага на 340,00 лева/тон, търсенето е на 290,00-300,00 лева/тон. Фуражната пшеница варира между 280,00 и 320,00 лева/тон съответно за купува и продава, а фуражен ечемик се търси на 240,00-260,00 лева/тон. При царевицата и маслодайния слънчоглед също има заявки за покупки съответно на 260,00-280,00 лева/тон и за 580,00-600,00 лева/тон.

След динамичния месец май, когато цените на царевицата и пшеницата се увеличиха силно отвъд океана, юни запазва тренда нагоре, но с известно успокояване на промените в котировките на основните зърнени култури по световните борсови пазари. След като Международният съвет по зърното публикува редовния си месечен доклад и в новата редакция на баланса има минимално увеличение на потреблението спрямо предишната прогноза, но се оказва, че отново ще има превишаване на производството над потреблението на пшеница и натрупване на рекорден преходен баланс. Основната заслуга е на ЕС, Русия, Канада и Китай, като Русия си запазва позицията на световен лидер в износа. Тези данни намериха отражение в цените на контрактите за пшеница – Франция минус 0,50 евро до 190,00 евро/т, Украйна минус 2,00 долара и Русия минус 3,00 долара до съответно 207,00 и 206,00 долара/тон. В САЩ обаче прогнозата не е оптимистична и там цената отново се повиши – Чикаго котираше плюс 10,00 долара до 235,00 долара/тон. При царевицата лошите агрометеорологични условия продължиха твърде дълго и там промените са определено с позитивен за ценовото развитие знак – прогнозата за добива е намалена с 8,8 милиона тона спрямо априлския доклад. Котировките в Чикаго продължиха нагоре с плюс нови 9,00 долара до 201,00 долара/тон. Във Франция царевицата също поскъпна с 1,75 евро до 176,25 евро/тон, в Украйна цената също отскочи с плюс 2,00 долара до 182,00 долара/тон. При ечемикът промяната в цените е с минусов знак – Украйна минус 2,00 долара до 185,00 долара/тон и във Франция минус -1,00 евро до 174,00 евро/тон. Рапицата в Европейския съюз /Euronext/ е с нулева промяна и остава на 367,50 евро/тон. Нерафинираното слънчогледово олио на борсата в Ротердам спадна с 7,00 долара до 730,00 долара/тон, а рафинираната захар поевтиня с 3,60 долара до 335,70 долара/тон на борсата в Лондон, като доставният месец е август. В подкръг „Зърно“ на Софийска стокова борса АД продължава да има котировки при всички контракти. Хлебна пшеница се предлага на 340,00 лева/тон, търсенето е на 290,00-300,00 лева/тон. Фуражната пшеница варира между 280,00 и 320,00 лева/тон съответно за купува и продава, а фуражен ечемик се търси на 240,00-260,00 лева/тон. При царевицата и маслодайния слънчоглед също има заявки за покупки съответно на 260,00-280,00 лева/тон и за 580,00-600,00 лева/тон. Всички цени са без ДДС.

БЪЛГАРИЯ

ВЪНШЕН СЕКТОР

Платежен баланс

За януари – април 2019 г. текущата и капиталовата сметка е положителна и възлиза на 1000,9 млн. евро (1,7% от БВП) при дефицит от 4,9 млн. евро (0,01% от БВП) за януари – април 2018 г.

По предварителни данни на БНБ текущата и капиталова сметка е положителна и възлиза на 253,2 млн. евро при дефицит от 12,4 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. текущата и капиталовата сметка е положителна и възлиза на 1000,9 млн. евро (1,7% от БВП) при дефицит от 4,9 млн. евро (0,01% от БВП) за януари – април 2018 г. За април 2019 г. салдото по текущата сметка е положително и възлиза на 149,2 млн. евро при дефицит от 78,4 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. текущата сметка е положителна и възлиза на 703,7 млн. евро (1,2% от БВП) при дефицит от 72,7 млн. евро (0,1% от БВП) за януари – април 2018 г. Търговското салдо за април 2019 г. е отрицателно в размер на 117,6 млн. евро при дефицит от 223,9 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. търговското салдо е отрицателно в размер на 455,6 млн. евро (0,8% от БВП) при дефицит от 858,3 млн. евро (1,6% от БВП) за същия период на 2018 г. Износът на стоки е 2310,2 млн. евро за април 2019 г., като се повишава с 205 млн. евро (9,7%) в сравнение с този за април 2018 г. (2105,2 млн. евро). За януари – април 2019 г. износът е 9307,1 млн. евро (15,7% от БВП), като нараства с 916,9 млн. евро (10,9%) в сравнение с този за същия период на 2018 г. (8390,2 млн. евро, 15,2% от БВП). Износът за януари – април 2018 г. нараства на годишна база с 1,6%. Вносът на стоки за април 2019 г. е 2427,8 млн. евро, като нараства с 98,7 млн. евро (4,2%) спрямо април 2018 г. (2329,1 млн. евро). За януари – април 2019 г. вносът е 9762,6 млн. евро (16,5% от БВП), като се увеличава с 514,2 млн. евро (5,6%) спрямо същия период на 2018 г. (9248,5 млн. евро, 16,8% от БВП). Вносът за януари – април 2018 г. нараства на годишна база с 6,3%. Салдото по услугите е положително в размер на 110,6 млн. евро при положително салдо от 77,5 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. салдото е положително в размер на 536,1 млн. евро (0,9% от БВП) при положително салдо от 382,2 млн. евро (0,7% от БВП) за януари – април 2018 г. Салдото по статия Първичен доход (която включва доход, свързан с факторите на производството (работна сила, капитал или земя), данъци върху производството и вноса и субсидии) е положително в размер на 45,1 млн. евро при отрицателно салдо от 62,8 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. салдото е отрицателно в размер на 34,6 млн. евро (0,1% от БВП) при отрицателно салдо от 249,4 млн. евро (0,5% от БВП) за януари – април 2018 г. Салдото по статия Вторичен доход (която отразява преразпределението на доход) е положително в размер на 111 млн. евро при положително салдо от 130,8 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. салдото е положително в размер на 657,8 млн. евро (1,1% от БВП) при положително салдо от 652,7 млн. евро (1,2% от БВП) за същия период на 2018 г. Капиталовата сметка е положителна в размер на 104 млн. евро при положителна стойност от 66,1 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. капиталовата сметка е положителна – 297,2 млн. евро (0,5% от БВП), при положителна стойност от 67,9 млн. евро (0,1% от БВП) за януари – април 2018 г. Финансовата сметка за април 2019 г. е отрицателна в размер на 108,5 млн. евро при положителна стойност от 164,7 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. финансовата сметка е положителна – 503,9 млн. евро (0,9% от БВП), при положителна стойност от 550,2 млн. евро (1% от БВП) за същия период на 2018 г. Салдото по статия Преки инвестиции, представена съгласно изискванията на шестото издание на Ръководство по платежен баланс и международна инвестиционна позиция, е положително в размер на 126,6 млн. евро при отрицателно салдо от 16,2 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. салдото е положително в размер на 209 млн. евро (0,4% от БВП) при положително салдо от 51,3 млн. евро (0,1% от БВП) за същия период на 2018 г. Преките инвестиции – активи се понижават с 21,1 млн. евро при увеличение с 49 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. те нарастват с 206,8 млн. евро (0,3% от БВП) при увеличение със 199,6 млн. евро (0,4% от БВП) за същия период на 2018 г. Преките инвестиции – пасиви намаляват със 147,7 млн. евро при увеличение с 65,2 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. те намаляват с 2,1 млн. евро при увеличение със 148,3 млн. евро (0,3% от БВП) за януари – април 2018 г. Преките чуждестранни инвестиции в страната (отчетени в съответствие с принципа на първоначалната посока на инвестицията) по предварителни данни намаляват с 93,2 млн. евро за април 2019 г., при увеличение с 63,3 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. преките чуждестранни инвестиции в страната

намаляват с 54,9 млн. евро (при увеличение с 10,7 млн. евро за януари – април 2018 г.). Преките инвестиции в чужбина за април 2019 г. нарастват с 33,4 млн. евро, при увеличение с 47,2 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. преките инвестиции в чужбина нарастват със 154,1 млн. евро (при увеличение с 62 млн. евро за януари – април 2018 г.). Салдото по статия Портфейлни инвестиции е положително в размер на 88,2 млн. евро при положителна стойност от 504 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. салдото е положително в размер на 349 млн. евро (0,6% от БВП) при положително салдо от 866,5 млн. евро (1,6% от БВП) за същия период на 2018 г. Портфейлните инвестиции – активи за април 2019 г. се повишават с 90,9 млн. евро при увеличение със 102,4 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. те нарастват с 237,2 млн. евро (0,4% от БВП) при увеличение с 521,2 млн. евро (0,9% от БВП) за същия период на 2018 г. Портфейлните инвестиции – пасиви за април 2019 г. нарастват с 2,7 млн. евро при намаление с 401,6 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. портфейлните инвестиции – пасиви намаляват със 111,7 млн. евро (0,2% от БВП) при намаление с 345,3 млн. евро (0,6% от БВП) за същия период на 2018 г. Салдото по статия Други инвестиции е отрицателно в размер на 134,1 млн. евро при отрицателно салдо от 247,1 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. салдото е положително в размер на 293,9 млн. евро (0,5% от БВП) при положително салдо от 693,4 млн. евро (1,3% от БВП) за януари – април 2018 г. Други инвестиции – активи се повишават с 97,7 млн. евро при повишение с 38 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. те се повишават със 752,5 млн. евро (1,3% от БВП) при увеличение с 1146,9 млн. евро (2,1% от БВП) за същия период на 2018 г. Други инвестиции – пасиви за април 2019 г. се повишават с 231,8 млн. евро при увеличение с 285 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. те нарастват с 458,6 млн. евро (0,8% от БВП) при нарастване с 453,6 млн. евро (0,8% от БВП) за същия период на 2018 г. Резервните активи на БНБ се понижават със 192,2 млн. евро през отчетния месец при намаление със 101,5 млн. евро за април 2018 г. За януари – април 2019 г. те намаляват с 325,5 млн. евро (0,6% от БВП) при намаление с 1136,8 млн. евро (2,1% от БВП) за същия период на 2018 г. Статия Грешки и пропуски, нето е отрицателна в размер на 361,7 млн. евро при положителна стойност от 177 млн. евро за април 2018 г. По предварителни данни за януари – април 2019 г. статията е отрицателна в размер на 497 млн. евро (0,8% от БВП) при положителна стойност от 555,1 млн. евро (1% от БВП) за същия период на 2018 г.

България: Платежен баланс	Април 2018	Април 2019	Промяна млн. евро	Януари- Април 2018	Януари- Април 2019	Промяна млн. евро
Текуща и капиталова сметка	-12.4	253.2	265.5	-4.9	1000.9	1005.8
Текуща сметка	-78.4	149.2	227.6	-72.7	703.7	776.4
Търговски баланс	-223.9	-117.6	106.3	-858.3	-455.6	402.7
Услуги, нето	77.5	110.6	33.1	382.2	536.1	153.9
Първичен доход, нето	-62.8	45.1	107.9	-249.4	-34.6	214.8
Вторичен доход, нето	130.8	111.0	-19.8	652.7	657.8	5.0
Капиталова сметка	66.1	104.0	37.9	67.9	297.2	229.4
Капиталови трансфери, нето	49.1	64.1	14.9	81.3	202.5	121.3
Финансова сметка	164.7	-108.5	-273.2	550.2	503.9	-46.4

Източник: БНБ

Преки чуждестранни инвестиции

През януари - април 2019 нетният поток на преките инвестиции в България е отрицателен в размер на 54,9 млн. евро (0.1% от БВП), като е по-малък с 65,6 млн. евро от този за януари – април 2018 г. (положителен в размер на 10,7 млн. евро, 0,02% от БВП).

По предварителни данни на БНБ нетният поток на преките инвестиции в страната за януари – април 2019 г., отчетени съгласно принципа на първоначалната посока на инвестицията, е отрицателен в размер на 54,9 млн. евро (0.1% от БВП), като е по-малък с 65,6 млн. евро от този за януари – април 2018 г. (положителен в размер на 10,7 млн. евро, 0,02% от БВП). През април 2019 г. потокът е отрицателен и възлиза на 93,2 млн. евро, при положителен размер от 63,3 млн. евро за април 2018 г. Дяловият капитал (преведени/изтеглени парични и апортни вноски на нерезиденти в/от капитала и ре-

зеврите на български дружества, както и постъпления/плащания по сделки с недвижими имоти в страната) е отрицателен и (възлиза на 538 млн. евро за януари – април 2019 г. Той е по-нисък с 325,3 млн. евро от дяловия капитал за януари – април 2018 г., който е отрицателен в размер на 212,7 млн. евро. Нетният поток от инвестиции на чуждестранни лица в недвижими имоти е положителен в размер на 2,2 млн. евро, при положителен нетен поток от 9,4 млн. евро за януари – април 2018 г. По страни, най-голям дял в инвестициите в недвижими имоти имат Холандия (0,5 млн. евро), Русия (0,4 млн. евро), Казахстан (0,4 млн. евро), Латвия (0,4 млн. евро) и Германия (0,4 млн. евро). По предварителни данни, статия Реинвестиране на печалба (показваща дела на чуждестранните инвеститори в текущата печалба или загуба на дружеството на база на счетоводни данни за финансовия резултат) е отрицателна и възлиза на 173,3 млн. евро, при положителна стойност от 80,6 млн. евро за януари – април 2018 г. За януари – април 2019 г. нетният поток по подстатия Дългови инструменти (промяната в нетните задължения между дружествата с чуждестранно участие и преките чуждестранни инвеститори по финансови, облигационни и търговски кредити) възлиза на 656,5 млн. евро, при 142,9 млн. евро за януари – април 2018 г. Най-големите нетни потоци по преки инвестиции в страната за януари – април 2019 г. са от Холандия (260,2 млн. евро), Великобритания (86,5 млн. евро) и Ирландия (65,2 млн. евро). По предварителни данни нетният поток на преките инвестиции в чужбина за януари – април 2019 г. е положителен и възлиза на 154,1 млн. евро (0,3% от БВП), при положителна стойност от 62 млн. евро (0,1% от БВП) за януари – април 2018 г. През април 2019 г. той възлиза на 33,4 млн. евро, при 47,2 млн. евро за април 2018 г. Съгласно предварителните данни, размерът на преките инвестиции в страната към четвърто тримесечие на 2018 г. е 43 035,6 млн. евро, при 42 564,2 млн. евро в края на 2017 г. Подстатия Дялов капитал и реинвестиране на печалба е в размер на 33 868,7 млн. евро, като нараства с 1178,2 млн. евро спрямо декември 2017 г. (32 690,5 млн. евро). Подстатия Дългови инструменти е в размер на 9166,9 млн. евро и намалява със 706,8 млн. евро спрямо декември 2017 г. (9873,7 млн. евро).

България: Преки инвестиции	Април 2018	Април 2019	Януари- Април 2018	Януари- Април 2019	Промяна млн. евро на месечна база	Промяна млн. евро на годишна база
Преки инвестиции нето	16.2	126.6	51.3	209.0	110.4	157.7
Преки инвестиции в чужбина	47.2	33.4	62.0	151.3	-13.8	89.3
Дялов капитал	6.1	21.1	4.3	92.4	15.0	88.1
Реинвестиране на печалба	-0.5	0.0	4.2	2.4	0.5	-1.8
Дългови инструменти	41.5	12.2	53.6	59.2	-29.3	5.6
Преки инвестиции в страната	63.3	-93.2	10.7	-54.9	-156.5	-65.6
Дялов капитал	-28.2	2.7	-212.7	-538.0	30.9	-325.3
Реинвестиране на печалба	15.4	-218.7	80.6	-173.3	-234.1	-253.9
Дългови инструменти	76.2	142.9	122.8	656.5	66.7	533.7

Източник: БНБ

Международни резерви

Към края на май 2019 г. международните резерви на България са в размер на 48,5 млрд. лева (24,7 млрд. евро) и нарастват с 0,9% на месечна база и с 1,8% на годишна база.

По данни на БНБ към края на май 2019 г. международните резерви на България са в размер на 48,5 млрд. лева (24,7 млрд. евро) и нарастват с 0,9% на месечна база и с 1,8% на годишна база. От страна на активите към края на май 2019 г. паричните средства и предоставените депозити в чуждестранна валута са в размер на 18,4 млрд. лева и намаляват с 3% на месечна база и с 0,1% на годишна база. Вложенията в монетарно злато (3 млрд. лева) нарастват с 1,6% на месечна база и с 0,8% на годишна база. Инвестициите в ценни книжа са в размер на 27,2 млрд. лева и нарастват с 2,15 на месечна база и с 3,2% на годишна база. От страна на пасивите, към края на май 2019 г. Парите извън банки (17,1 млрд. лева) нарастват с 2,4% на годишна база. Задълженията към банки са в размер на 13,6 млрд. лева и намаляват с 2,5% на месечна база и с 4,8% на годишна база. Задълженията към правителството и бюджетните организации са нарастват с 1,7% на месечна база и с 10,2% на годишна база до 9,8 млрд. лева. Задълженията към други депозанти са в размер на 2,8 млрд. лева и нарастват с 8,9% на месечна база и с 9,8% на годишна база. Депозитът на управление „Банково“ е в размер на 5,3

млрд. лева и нараства с 0,9% на месечна база и с 0,3% на годишна база. Международната ликвидна позиция на България, изчислена като съотношение на международните резерви към краткосрочния външен дълг е висока, на ново от 297,5% към края на март 2019 г. спрямо 306,9% към края на 2018 г. и 283,1% към края на март 2018 г.

Коефициент на покритие:	31.03.2018	30.04.2018	31.05.2018	30.06.2018	31.07.2018	31.08.2018	30.09.2018	31.10.2018	30.11.2018	31.12.2018
Международни резерви/Краткосрочен външен дълг (%)										
Краткосрочен външен дълг (EUR млн.)	7 985	7 833	7 715	7 794	7 903	8 105	8 052	8 161	8 365	8 169
Чуждестранни резерви (EUR млн.)	22 606	22 518	22 825	23 510	23 731	23 960	24 540	24 137	24 161	25 072
Коефициент на покритие ЧР/КВД(%)	283.1	287.5	295.9	301.6	300.3	295.6	304.8	295.8	288.8	306.9

Източник: БНБ, изчисления ОББ

РЕАЛЕН СЕКТОР

Брутен вътрешен продукт

Сезонно изгладените данни показват растеж от 3.5% на БВП през първото тримесечие на 2019 г. в сравнение със съответното тримесечие на 2018 г. по предварителни оценки. но Очакванията за растежа на БВП в България се обуславят най-вече от външни фактори, като по-слабата икономическа активност е еврозоната, влошаващото се търговско салдо с Турция, която е един от основните търговски партньори на България, както и ескалиращото търговско напрежение между САЩ и неговите търговски партньори. Тези фактори създават реален риск за икономическото представяне на ключови икономически партньори на страната ни и са с пряко влияние върху перспективите за растеж на БВП в България.

През първото тримесечие на 2019 г. БВП на България възлиза на 24 656 млн. лв. по текущи цени. Преизчислен в евро, БВП е съответно 12 606 млн., като на човек от населението се падат 1 801 евро. Сезонно изгладените данни показват растеж от 3,5% на БВП през първото тримесечие на 2019 г. в сравнение със съответното тримесечие на предходната година и 1,2% спрямо четвъртото тримесечие на 2018 година. По предварителни данни произведеният брутен вътрешен продукт през първото тримесечие на 2019 г. възлиза на 24 656 млн. лв. по текущи цени. На човек от населението се падат 3 523 лв. от стойностния обем на показателя. При среден за тримесечието валутен курс от 1.722045 лв. за 1 щатски долар БВП възлиза на 14 318 млн. долара и съответно на 2 046 долара на човек от населението. Преизчислена в евро, стойността на БВП възлиза на 12 606 млн. евро, като на човек от населението се падат 1 801 евро. Създадената от отраслите на националната икономика брутна добавена стойност през първото тримесечие на 2019 г. възлиза на 20 950 млн. лв. по текущи цени. През първото тримесечие на 2019 г. относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката запазва равнището си от същото тримесечие на предходната година. Индустиалният сектор намалява относителния си дял в добавената стойност на икономиката с 0,4 процентни пункта до 29.4%. Относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сферата на услугите, се увеличава до ниво от 68,3% при 67,9% през съответния период на предходната година. За крайно потребление през първото тримесечие на 2019 г. се изразходват 83,2% от произведения БВП. Инвестициите (бруто образуване в основен капитал) формират 15,4% от произведения БВП. Външнотърговското салдо от стоки и услуги е положително. През първото тримесечие на 2019 г. БВП нараства спрямо предходното тримесечие с 1,2% според сезонно изгладените данни. Брутната добавена стойност в икономиката нараства с 0,7%. По предварителни данни за първото тримесечие на 2019 г. крайното потребление нараства с 1,3%, а бруто образуването в основен капитал - с 0,2% спрямо предходното тримесечие. Износът на стоки и услуги увеличава равнището си спрямо предходното тримесечие според сезонно изгладените данни - с 1,9%, а вносът на стоки и услуги се увеличава с 1,5%. На годишна база през първото тримесечие на 2019 БВП нараства с 3,5% според сезонно изгладените данни. През първото тримесечие на 2019 г. спрямо същото тримесечие на предходната година брутната добавена стойност се увеличава с 3,0%. Ръстът на брутната добавена стойност се определя основно от регистрираното нарастване при: Операции с недвижими имоти – 6,5%, Създаване и разпространение на информация и творчес-

ки продукти; далекосъобщения – 4,1%, Финансови и застрахователни дейности – 3,0%, Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности – 2,9%, Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство – 2,5%. По отношение на компонентите на крайното използване принос за регистрирания положителен икономически растеж имат колективното потребление на държавното управление - с ръст от 5,2%, индивидуалното потребление - с ръст от 4,9%, и бруто образуването в основен капитал - с ръст от 2,5%. Износът на стоки и услуги нараства с 5,1%, а вносът на стоки и услуги се увеличава с 3,9%.

България: Темп на нарастване на БВП по компоненти	Темп на прираст спрямо предходно тримесечие (%)				Темп на прираст спрямо съответното тримесечие на предходна година (%)			
	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019
Брутна добавена стойност по икономически сектори:	0.7	0.7	0.8	0.8	3	3	2.9	3
Корективи	1.3	0.4	1.2	3.3	5	3.7	4.6	8.2
Брутен вътрешен продукт	0.8	0.7	0.8	1.1	3.4	3.1	3.2	3.5
По елементи на крайното използване:								
Крайно потребление	1.8	1.4	-0.1	0.3	6.9	6.9	5	4.5
Бруто капиталобразуване	.	.	.	.	.	.	.	.
В основен капитал	1.1	-1.5	2.8	0.2	6.6	7	6.6	2.5
Изменение на запасите	.	.	.	.	.	.	.	.
Външнотърговско салдо	.	.	.	.	.	.	.	.
Износ на стоки и услуги	-1.6	1.7	3.1	1.8	-1.9	-3.6	1.4	5
Внос на стоки и услуги	0.7	-0.8	2.4	-0.6	5	4	1.6	1.7
Статистическа разлика	.	.	.	.	.	.	.	.

Източник: НСИ

БВП през първото тримесечие на 2019 г. се увеличава с 0,5% в ЕС-28 спрямо предходното тримесечие по сезонно изгладени данни. За същия период БВП в България нараства с 1,2%. През първото тримесечие на 2019 г. спрямо предходното тримесечие най-висок икономически растеж отчитат Хърватия – 1,8%, Полша и Унгария - по 1,5%, Румъния – 1,3%, и България – 1,2%, докато Латвия отчита спад с 0,1%. В сравнение със същото тримесечие на предходната година сезонно изгладените данни показват нарастване на равнището на БВП в ЕС-28 с 1,5%, а в България - с 3,5%. През първото тримесечие на 2019 г. в сравнение със същото тримесечие на предходната година най-висок икономически растеж се наблюдава в Унгария – 5,2%, Румъния – 5,1%, Полша - 4,7%, Естония – 4,6%, и Хърватия – 3,9%, докато Италия отчита спад от 0,1%.

Прогноза: Растежът на БВП в България е висок първото тримесечие на 2019 г., но очакванията са за поддържане на икономическата активност на нивата от предходната година. Това се обуславя най-вече от външни фактори, като по-слабата икономическа активност е веро-зоната, влошаващото се търговско салдо с Турция, както и ескалиращото търговско напрежение между САЩ и неговите търговски партньори. Тези фактори създават реален риск за икономическото представяне на ключови икономически партньори на страната ни и са с пряко влияние върху икономиката на България.

Бизнес климат

През май 2019 г. общият показател на бизнес климата се повишава с 1,3 пункта спрямо предходния месец до 31,2 индексни пункта, което се дължи на подобрената стопанска конюнктура в строителството и търговията на дребно.

По данни на НСИ през май 2019 г. общият показател на бизнес климата се повишава с 1,3 пункта спрямо предходния месец до 31,2 пункта, което се дължи на подобрената стопанска конюнктура в строителството и търговията на дребно.

Промишленост. Съставният показател „бизнес климат в промишлеността“ запазва приблизително нивото си от април на ниво от 29,9 пункта. Очакванията на промишлените предприемачи както за бизнес състоянието на предприятията през следващите шест месеца, така и за дейността им през следващите три месеца остават благоприятни. Основните фактори, ограничаващи развитието на бизнеса в сектора, продължават да бъдат несигурната икономическа среда и не-

достигът на работна сила, като през май се наблюдава намаление на негативното им влияние. Относно продажните цени в промишлеността мениджърите предвиждат те да останат без промяна през следващите три месеца.

Строителство. През май 2019 г. съставният показател „бизнес климат в строителството“ нараства с 6,9 пункта в резултат на по-оптимистичните оценки и очаквания на строителните предприемачи за бизнес състоянието на предприятията. Мненията им относно строителната активност през последните три месеца, както и очакванията им за следващите три месеца също се подобряват. Същевременно обаче анкетата отчита увеличение на броя на клиентите със закъснения в плащането. През последния месец се засилва негативното въздействие на фактора „недостиг на работна сила“, като 51,9% от мениджърите го посочват като основен проблем за дейността си. На второ и трето място остават затрудненията, свързани с несигурната икономическа среда и конкуренцията в бранша. По отношение на продажните цени очакванията на строителните предприемачи са за запазване на тяхното равнище през следващите три месеца.

Търговия на дребно. Съставният показател „бизнес климат в търговията на дребно“ се увеличава с 2.1 пункта до 44,9 пункта, което се дължи на подобрените оценки и очаквания на търговците на дребно за бизнес състоянието на предприятията. Относно обема на продажбите и поръчките към доставчиците през следващите три месеца обаче очакванията им са по-резервирани. Конкуренцията в бранша продължава да бъде основният фактор, затрудняващ развитието на бизнеса, следвана от несигурната икономическа среда и недостатъчното търсене. Търговците на дребно не предвиждат промяна на продажните цени през следващите три месеца.

Услуги. През май 2019 г. съставният показател „бизнес климат в сектора на услугите“ се понижава с 2,2 пункта в резултат на неблагоприятните оценки на мениджърите за настоящото бизнес състояние на предприятията. По отношение на търсенето на услуги настоящата тенденция се оценява като леко намалена, докато очакванията за следващите три месеца се подобряват. Най-сериозните проблеми за дейността на предприятията остават конкуренцията в бранша и несигурната икономическа среда, въпреки че през последния месец се отчита намаление на неблагоприятното им влияние. Очакванията на мениджърите относно продажните цени в сектора на услугите са те да запазят своето равнище през следващите три месеца.

Индекс на промишлено производство

По предварителни данни през април 2019 г. сезонно изгладеният индекс на промишленото производство намалява с 1.9% в сравнение с март 2019 година. През април 2019 г. при календарно изгладения индекс на промишленото производство е регистриран ръст от 2.4% спрямо съответния месец на 2018 година.

По предварителни данни на НСИ през април 2019 г. сезонно изгладеният индекс на промишленото производство намалява с 1,9% в сравнение с март 2019 година. През април 2019 г. при календарно изгладения индекс на промишленото производство е регистриран ръст от 2,4% спрямо съответния месец на 2018 година. През април 2019 г. намаление спрямо предходния месец е регистрирано в добивната промишленост - с 3,6%, в производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 2,3%, и в преработващата промишленост - с 1,8%. По-значителен спад в преработващата промишленост се наблюдава при: производството на изделия от други неметални минерални суровини - с 8,8%, производството на текстил и изделия от текстил, без облекло - със 7,8%, производството на мебели - със 7,0%, производството на химични продукти - с 6,5%. По-съществено увеличение е регистрирано при: производството на тютюневи изделия - с 18,2%, ремонта и инсталирането на машини и оборудване - с 8,7%, производството на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти - с 4,0%. На годишна база ръст на индекса на промишленото производство, изчислен от календарно изгладените данни, е отчетен в преработващата промишленост - с 4,3%, а спад - в производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 5,0%, и в добивната промишленост - с 2,0%. По-значително увеличение в преработващата промишленост спрямо съответния месец на предходната година се наблюдава при: производството на превозни средства, без автомобили - с 23,5%, печатната дейност и възпроизвеждането на записани носители - с 18,2%, производството на електрически съоръжения - със 17,1%, ремонта и инсталирането на машини и оборудване - с 13,8%. Най-голямо намаление е отчетено при: производството на тютюневи изделия - с 14,7%, производството на текстил и изделия от текстил, без облекло - с 10,8%, производството на мебели - с 10,2%, производството на дървен материал и изделия от него, без мебели - със 7,7%.

Търговия на дребно

През април 2019 г. оборотът в търговията на дребно запазва нивото на предходния месец. По предварителни сезонно изгладени данни през април 2019 г. оборотът в раздел „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ по съпоставими цени запазва нивото на предходния месец. Календарно изгладените данни показват намаление на оборота с 0,2% през април 2019 г. в сравнение със същия месец на предходната година.

По предварителни сезонно изгладени данни през април 2019 г. оборотът в раздел „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ по съпоставими цени запазва равнището на предходния месец. През април 2019 г. оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни, намалява с 0,2% в сравнение със същия месец на предходната година. През април 2019 г. се наблюдава спад на оборота спрямо предходния месец при търговията на дребно с автомобилни горива и смазочни материали - с 3,6%, а при търговията на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия и търговията на дребно с нехранителни стоки, без търговията с автомобилни горива и смазочни материали е регистрирано увеличение, съответно с 2,4 и 0,4%. В търговията на дребно с нехранителни стоки, без търговията с автомобилни горива и смазочни материали е отчетено нарастване при търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или интернет - с 3,0%, и търговията на дребно с фармацевтични и медицински стоки - с 1,8%. По-значителен спад се наблюдава в търговията на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия - с 5,8%. През април 2019 г. в сравнение със същия месец на 2018 г. оборотът намалява при търговията на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия - с 3,4%, докато при търговията на дребно с автомобилни горива и смазочни материали и търговията на дребно с нехранителни стоки, без търговията с автомобилни горива и смазочни материали се наблюдава увеличение, съответно с 2,8 и 0,9%. По-значителен ръст при търговията на дребно с нехранителни стоки, без търговията с автомобилни горива и смазочни материали е регистриран при търговията на дребно чрез поръчки по пощата, телефона или интернет - с 18,2%. Спад е отчетен при търговията на дребно с фармацевтични и медицински стоки - с 4,8%, и търговията на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия - с 4,3%

Строителство

По предварителни данни през април 2019 г. индексът на продукцията в сектор „Строителство“, изчислен въз основа на сезонно изгладени данни, е с 0,4% над равнището от предходния месец. През април 2019 г. в сравнение със същия месец на 2018 г. календарно изгладеният индекс на строителната продукция се увеличава с 5,8%.

По предварителни данни на НСИ през април 2019 г. индексът на продукцията в сектор „Строителство“, изчислен въз основа на сезонно изгладени данни, е с 0,4% над равнището от предходния месец. Календарно изгладените данни показват увеличение с 5,8% на строителната продукция през април 2019 г. в сравнение със същия месец на 2018 година. През април 2019 г. индексът на произведената строителна продукция, изчислен от сезонно изгладени данни, е над равнището от предходния месец, като продукцията от сградното строителство се увеличава с 0,6%, а от гражданското/инженерното строителство - с 0,1%. На годишна база нарастването на строителната продукция през април 2019 г., изчислено от календарно изгладени данни, се определя от положителния темп при сградното строителство, където ръстът е с 10,8%, докато при гражданското/инженерното строителство е регистрирано намаление с 0,9%

Инфлация

През май 2019 г. инфлацията в България нараства с 0,1 % на месечна база и с 3,5% на годишна база в резултат на нарастване на международните цени на петрола, което се отрази пряко върху цените на горивата и другите енергийни стоки, на хранителните продукти и на транспортните услуги. Нашите очаквания за инфлацията са за забавяне до 2,5% към края на 2019 г., 2,4% през 2020 г. и 2,3% към края на 2020 г. в резултат на динамиката на международните цени на петрола и цените на борсовите стоки.

По данни на НСИ Индексът на потребителските цени за май 2019 г. спрямо април 2019 г. е 100,1%, т.е. месечната инфлация е 0,1%. Инфлацията от началото на годината е 1,8%, а годишната инфлация за май 2019 г. спрямо май 2018 г. е 3,5%. Средногодишната инфлация за периода юни 2018 - май 2019 г. спрямо периода юни 2017 - май 2018 г. е 3,3%. Динамиката на инфлацията се дължи на нарастване на международните цени на петрола, което се отрази пряко върху цените

на горивата и другите енергийни стоки, на хранителните продукти и на транспортните услуги. Хармонизираният индекс на потребителските цени за май 2019 г. спрямо април 2019 г. е 100.2%, т.е. месечната инфлация е 0.2%. Инфлацията от началото на годината е 1.5%, а годишната инфлация за май 2019 г. спрямо май 2018 г. е 2.9%. Средногодишната инфлация за периода юни 2018 - май 2019 г. спрямо периода юни 2017 - май 2018 г. е 3.0%.

Прогноза: Нашите очаквания за инфлацията са за забавяне до 2,5% към края на 2019 г., 2,4% през 2020 г. и 2,3% към края на 2020 г. в резултат на динамиката на международните цени на петрола и цените на борсовите стоки.

България: Индекси на потребителските цени	Тегла 2018 г. (%)	Май 2019 г. Изменение на месечна база (%)	Май 2019 г. Изменение спрямо края на 2018 г. (%)	Май 2019 г. Изменение на годишна база
Общ ИПЦ	100.00	0.1	1.7	3.5
Хранителни стоки	31.55	0.2	4.5	5.6
Нехранителни стоки	35.206	0.4	0.8	1.5
Обществено хранене	5.363	0.4	1.5	5
Услуги	27.881	-0.4	0.3	3.3

Източник: НСИ

Общ индекс на цените на производител в промишлеността

Общият индекс на цените на производител през април 2019 г. се покачва с 0,4% в сравнение с предходния месец и с 4,3% спрямо април 2018 година. Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през април 2019 г. нараства с 0,4% спрямо предходния месец, а спрямо съответния месец на предходната година е регистриран ръст от 4,0%.

По данни на НСИ общият индекс на цените на производител през април 2019 г. се покачва с 0,4% спрямо предходния месец. По-високи цени са регистрирани в добивната промишленост - с 4,0%, в преработващата промишленост - с 0,5%, а при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ се наблюдава спад с 0,3%. По-съществено увеличение на цените в преработващата промишленост при производството на облекло - с 0,5%. По-значителен спад е регистриран при производството на основни метали и при производството на химични продукти. Общият индекс на цените на производител през април 2019 г. нараства с 4,3% в сравнение със същия месец на 2018 година. Увеличение на цените е регистрирано при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 6,9%, в преработващата промишленост - с 3,5%, и в добивната промишленост - с 3,4%. В преработващата промишленост най-съществен ръст на цените се наблюдава при: производството на основни метали - с 5,0%, обработката на кожи и производството на изделия от обработени кожи без косъм - с 4,9%, и ремонта и инсталирането на машини и оборудване - с 4,3%. спрямо предходния месец. Повишение на цените се наблюдава в добивната промишленост - с 4,8%, и при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 0,4%, а в преработващата промишленост не е отчетена промяна. В преработващата промишленост най-значително е намалението на цените спрямо предходния месец при производството на химични продукти - с 1,7%, и при производството на дървен материал и изделия от него, без мебели - с 0,7%. По-съществено покачване на цените е отчетено при: производството на основни метали - с 0,6%, производството на мебели и производството на облекло - по 0,5%.

Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през април 2019 г. нараства с 0,4% спрямо предходния месец. Повишение на цените се наблюдава в добивната промишленост - с 4,8%, и при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 0,4%, а в преработващата промишленост не е отчетена промяна. В преработващата промишленост най-значително е намалението на цените спрямо предходния месец при производството на химични продукти - с 1,7%, и при производството на дървен материал и изделия от него, без мебели - с 0,7%. По-съществено покачване на цените е отчетено при: производството на основни метали - с 0,6%, производството на мебели и производството на облекло - по 0,5%. Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през април 2019 г. нараства с 4,0% в сравнение със същия месец на 2018 година. Увеличение на цените е регистрирано при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 6,2%, в добивната промишленост - с 4,0%, и в преработващата промишленост - с 2,7%. През април 2019 г. най-значителен ръст на цените в преработващата промишленост спрямо април 2018 г. е отчетен при: ремонта и инсталирането на машини и оборудване - с 6,4%, производството на химични продукти - с 3,6%, и производството на машини и оборудване, с общо и специално предназначение - с 3,5%.

Индексът на цените на производител на международния пазар през април 2019 г. се покачва с 0.4% в сравнение с

предходния месец. В преработващата промишленост цените нарастват с 0,8%. По-съществено увеличение е регистрирано при: производството на лекарствени вещества и продукти - с 1,0%, производството, некласифицирано другаде - с 0,6%, и производството на облекло - с 0,5%, а най-голямо намаление на цените се наблюдава при: производството на основни метали - с 1,6%, производството на химични продукти - с 0,8%, и производството на напитки - с 0,6%. Индексът на цените на производител на международния пазар през април 2019 г. нараства с 4.7% в сравнение със същия месец на 2018 година. В преработващата промишленост цените се покачват с 4.3%. Най-голям ръст на цените е отчетен при: обработката на кожи и производството на изделия от обработени кожи без косъм - с 5.9%, производството на основни метали - с 5.3%, и производството на изделия от други неметални минерални суровини - с 3.8%.

ПАЗАР НА ТРУДА

По предварителни данни на НСИ през първото тримесечие на 2019 г. разходите на работодателите за един отработен час от наетите от тях лица нарастват с 12.9% спрямо първото тримесечие на 2018 година.

По предварителни данни на Националния статистически институт през първото тримесечие на 2019 г. общите разходи на работодателите за един отработен час от наетите от тях лица нарастват с 12,9% спрямо първото тримесечие на 2018 година. Увеличението в индустрията е с 11,4%, в услугите - с 13,1%, и в строителството - с 8,4%. По икономически дейности през първото тримесечие на 2019 г. най-висок ръст на общите разходи за труд спрямо същия период на предходната година е регистриран в икономическите сектори „Образование“ - със 17,9%, „Други дейности“ - със 17,7%, и „Операции с недвижими имоти“ - с 16,9%. През първото тримесечие на 2019 г. спрямо първото тримесечие на 2018 г. разходите за възнаграждение за един отработен час се увеличават с 12,7%, а другите разходи (извън тези за възнаграждения) - с 13,8%. По икономически сектори изменението на разходите за възнаграждения спрямо същия период на предходната година варира от 18,3% за „Други дейности“ до 8,3% за „Строителство“.

През месец май 2019 г. регистрираната безработица в България достигна най-ниското си равнище от 5.3% бележи и намалява съответно с 0.3 процентни пункта на месечна база и 0.8 процентни пункта на годишна база.

По данни на Агенцията по заетостта през май 2019 г. регистрираната безработица достигна най-ниското си равнище от януари 2002 г. Отчетената стойност от 5.3% бележи свиване на месечна и на годишна база съответно с 0.3 и 0.8 процентни пункта. В края на май регистрираните безработни в бюрата по труда са 175 399 души, като снижението спрямо април е с 9 027 души. Спрямо май 2018 г. те са с 25 059 по-малко. Новорегистрираните безработни лица през месеца са 18 897, като от тях 1464 са били неактивни, т.е. не са били нито заети, нито учащи, и не са търсили работа. От началото на годината служителите от бюрата по труда са активирали 6 843 души чрез организиране на информационни събития, срещи със завършващите образование в кариерните центрове, както и чрез работата на младежки, ромски, трудови медиатори и др. Дейността на бюрата по труда продължава да обхваща все повече заети, учащи и пенсионери, сред които работодателите също разчитат да намерят своите кадри. Нови 608 души от тези групи са регистрирани през месеца като търсещи работа, посочва ведомството. 20 533 са безработните, постъпили на работа през май, като 93.4% от тях са устроени в реалната икономика. Други 459 души от групата на пенсионерите, учащите и заетите, също са намерили своето ново работно място. На субсидирани работни места през месеца са устроени 1362 души: 413 – по програми и мерки за обучение и заетост и 949 – по схеми на Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси". През май 2019 г. в различни форми на обучения за възрастни (обучения за ключови компетентности и професионална квалификация), финансирани както от държавния бюджет, така и от Европейския социален фонд, са обхванати общо нови 2405 безработни. Завършилите обучения през месеца са общо 3311 безработни. Заявените работни места на първичния пазар на труда през май са 18 542, като 85% от тях са в частния сектор. Най-голям дял свободни работни места са заявени в преработващата промишленост (27,6%), хотелиерството и ресторантьорството (19,2%), търговията, ремонта на автомобили и мотоциклети (14,9%), административните и спомагателните дейности (7,4%), строителството (5,5%), селското, горското и рибното стопанство (4,4%) и други. Най-търсените групи професии и този месец са: персонал, зает в сферата на персоналните услуги (бармани, сервитьори, готвачи, камериери и др.); работници в добивната и преработващата промишленост, строителството и транспорта; продавачи; оператори на стационарни машини и съоръжения; работници в селско,

горско и рибно стопанство; квалифицирани работници по производството на храни, облекло, дървени изделия и сродни; работници по събиране на отпадъци и сродни на тях; монтажници; металурзи, машиностроители и сродни на тях и занаятчии; персонал, осигуряващ защита и сигурност и други.

ФИСКАЛЕН СЕКТОР

Бюджетно салдо

За януари – април 2019 г. салдото по КФП на касова основа е положително в размер на 2 699,8 млн. лв. или 2,3 % от прогнозния БВП. Размерът на фискалния резерв към 31.04.2019 г. е 10,62 млрд. лв. На база на предварителни данни и оценки салдото по консолидираната фискална програма (КФП) на касова основа към април 2019 г. се очаква да бъде положително в размер 2 678,2 млн. лв. (2,3 % от прогнозния БВП).

По данни на МФ салдото по КФП на касова основа към месец април 2019 г. е положително в размер на 2 699,8 млн. лв. (2,3 % от прогнозния БВП) и се формира от излишък по националния бюджет в размер на 2 565,2 млн. лв. и излишък по европейските средства в размер на 134,6 млн. лева. Постъпилите приходи и помощи по КФП към април 2019 г. са в размер на 15 176,2 млн. лв. или 34,6 % от годишните разчети. Съпоставени със същия период на предходната година, данъчните и неданъчните приходи нарастват с 1 820,8 млн. лв. (14,5 %), а постъпленията от помощи (основно грантове по програмите и фондовете на ЕС) нарастват с 384,6 млн. лева. Общата сума на данъчните постъпления, вкл. приходите от осигурителни вноски, възлиза на 11 965,1 млн. лв., което представлява 34,6 % от планираните за годината данъчни приходи. Приходите от преки данъци са в размер на 2 446,9 млн. лв. или 37,3 % от предвидените в разчетите за годината. Приходите от косвени данъци са в размер на 5 610,4 млн. лв., което е 34,1 % от разчетите за годината. Постъпленията от ДДС са в размер на 3 798,1 млн. лв. или 35,1 % от планираните. Размерът на невъзстановения ДДС към 30.04.2019 г. е 83,0 млн. лева. Приходите от акцизи възлизат на 1 717,6 млн. лв. (32,2 % от разчетените за годината). Постъпленията от мита са 76,9 млн. лв. или 32,5 % от годишните разчети. Постъпленията от други данъци (вкл. имуществени данъци и др. данъци по ЗКПО) са в размер на 567,2 млн. лв. или 48,5 % изпълнение на годишните разчети. Приходите от социални и здравноосигурителни вноски са 3 340,6 млн. лв., което представлява 32,2 % от разчетените за годината. Съпоставено със същия период на предходната година, приходите от осигурителни вноски нарастват номинално с 11,1%. Неданъчните приходи са в размер на 2 449,1 млн. лв., което представлява 37,0% от годишните разчети. Следва да се отбележи, че при неданъчните приходи се проявява базов ефект в частта на приходите по бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, поради влезлите в сила промени в Закона за енергетиката от 01.07.2018 г., с които бе променен механизма за събиране на приходи по бюджета на фонда. Поради тази причина приходите по бюджета на фонда за първите четири месеца на 2019 г. са по-високи от постъпленията за същия период на 2018 г. Приходите от помощи са в размер на 762,1 млн. лева. Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) към април 2019 г. възлизат на 12 476,5 млн. лв., което е 28,1 % от годишните разчети. За сравнение разходите за същия период на предходната година са в размер на 11 651,7 млн. лева. Номиналното нарастване, съпоставено с април 2018 г., е основно поради по-високия размер на вноската в общия бюджет на ЕС, увеличение на разходите за персонал (поради увеличението с 10 на сто на средствата за заплати, възнаграждения и осигурителни вноски на заетите в бюджетния сектор и поредната стъпка на увеличение на възнагражденията в сектор „Образование“), както и по-високи социални и здравноосигурителни плащания (базов ефект от увеличението на пенсиите от юли 2018 г. и увеличение на здравноосигурителните плащания, заложено в ЗБНЗОК за 2019 г.). Нелихвените разходи са в размер на 11 557,9 млн. лв., което представлява 27,3 % от годишните разчети. Текущите нелихвени разходи към април 2019 г. са в размер на 10 775,9 млн. лв., капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 772,5 млн. лева. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 9,6 млн. лева. Лихвените плащания са в размер на 381,9 млн. лв. или 57,1 % от планираните за 2019 година. Частта от вноската на Република България в бюджета на ЕС, изплатена към 30.04.2019 г. от централния бюджет, възлиза на 536,6 млн. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС. Размерът на фискалния резерв към 30.04.2019 г. е 10,62 млрд. лв., в т.ч. 10,07 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,55 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

България: Фискален резерв (млн. лева)	31.01.2019	28.02.2019	31.03.2019	30.04.2019
Общ фискален резерв, в т.ч.	10518.8	10 417.5	10 333.4	10 617.6
I. Средства на фискалния резерв по депозити	9333.3	9 993.3	9 974.0	10 065.6
Средства на ФР по депозити в Българска народна банка	8920.8	9 591.8	9 578.5	9 669.6
II. Вземания от фондове на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и др.	1184.7	424.2	359.5	552.0
Национален фонд към МФ	153.1	140.9	177.9	151.9
Разплащателна агенция към ДФЗ	1031.6	283.3	181.6	400.2

Източник: Министерство на финансите

Прогноза: На база на предварителни данни и оценки салдото по консолидираната фискална програма (КФП) на касова основа към май 2019 г. се очаква да бъде положително в размер на 2 979,1 млн. лв. (2,6 % от прогнозния БВП).

Държавен дълг

За януари – април 2019 г. дългът на подсектор „Централно управление“ възлиза на 11 612,1 млн. евро. и заема 19,7% от прогнозния БВП. МФ предвижда намаляването на държавния дълг до 16,5% от БВП към края на 2021.

По данни на МФ дългът на подсектор „Централно управление“ към края на април 2019 г. възлиза на 11 612,1 млн. евро. Вътрешните задължения са 2 532,0 млн. евро, а външните 9 080,1 млн. евро. В края на отчетния период съотношението на дълга на подсектор „Централно управление“ към БВП възлиза на 19,7%, като делът на вътрешния дълг е 4,3%, а на външния дълг – 15,4 %. В структурата на дълга на подсектор „Централно управление“ в края на периода вътрешните задължения заемат дял от 21,8 %, а външните – от 78,2 %. Гарантираният дълг на подсектор „Централно управление“ към 30 април 2019 г. е в размер на 83,3 млн. евро. Вътрешните гаранции са 34,9 млн. евро, а външните – 48,4 млн. евро. Съотношението гарантиран дълг на подсектор „Централно управление“/БВП е в размер на 0,1 %. Съгласно водения от МФ, на основание на чл. 38, ал. 1 от Закона за държавния дълг (ЗДД), официален регистър на държавния и държавногарантирания дълг, държавният дълг към края на април 2019 г. достига до 10 785,5 млн. евро или 18,3 % от БВП. Вътрешните задължения са в размер на 2 305,8 млн. евро, а външните – в размер на 8 479,7 млн. евро. Държавногарантираният дълг през април 2019 г. възлиза на 941,1 млн. евро. Вътрешните гаранции са 34,9 млн. евро, а съотношението държавногарантиран дълг/БВП - 1,6 %.

Прогноза: По отношение на дълговото правило България продължава да осъществява трайна политика при управлението на дълга за поддържане на нива значително под горната граница, установена чрез Маастрихтския критерий за държавна задължнялост. Според „Стратегията за управление на държавния дълг за периода 2019 - 2021 г.“ на МФ съотношението държавен дълг/БВП ще намалее до 19,1% през 2019 г., 17,7% през 2020 г. и 16,6% през 2021 г.

България: Дълг на подсектор "Централно управление" (млн. евро)	31.12.2018	31.01.2019	28.02.2019	31.03.2019	30.04.2019
Вътрешен дълг	3 121.40	2745.4	2595.6	2574.8	2532
Външен дълг	9093.9	9094.3	9093.6	9093.6	9080.1
Общо дълг на подсектор ЦУ	12 215.30	11 839.70	11689.2	11668.4	11612.1
Общо дълг на подсектор ЦУ /БВП (в %)	22.1	20.1	19.8	19.8	19.7
Вътрешен дълг на подсектор ЦУ /БВП (в %)	5.7	4.7	4.4	4.4	4.3
Външен дълг на подсектор ЦУ /БВП (в %)	16.5	15.4	15.4	15.4	15.4

Източник: МФ

ПАРИЧЕН СЕКТОР

През януари-април 2019 г. широките пари (паричния агрегат М3) са в размер на 95,884 млрд. лв. (82,8% от БВП) и се увеличават на годишна база с 11,1%. Вътрешният кредит, възлиза на 59,046 млрд. лв. и нараства с 6,9% на годишна база.

По данни на БНБ през април 2019 г. широките пари (паричния агрегат М3) се увеличават на годишна база с 11,1% при 10,4% годишното нарастване през март 2019 година. В края на април 2019 г. широките пари са 95,784 млрд. лв. (82,8% от БВП) при 95,039 млрд. лв. към март 2019 г. (82,2% от БВП). Най-бързоликвидният им компонент – паричният агрегат М1, се увеличава през април 2019 г. с 15,6% на годишна база (14,3% годишен ръст през март 2019 година). В края на април 2019 г. депозитите на неправителствения сектор са 79,414 млрд. лв. (68,7% от БВП), като годишното им увеличение е 10% (9,3% годишно повишение през март 2019 година). Депозитите на Нефинансови предприятия са 23,312 млрд. лв. (20,2% от БВП) в края на април 2019 година. В сравнение със същия месец на 2018 г. те се увеличават с 9,4% (7,8% годишно повишение през март 2019 година). Депозитите на финансовите предприятия нарастват с 32,4% на годишна база през април 2019 година (26,8% годишно повишение през март 2019 г.) и в края на месеца достигат 3.391 млрд. лв. (2,9% от БВП). Депозитите на Домакинства и НТООД са 52,712 млрд. лв. (45,6% от БВП) в края на април 2019 година. Те се увеличават с 9% спрямо същия месец на 2018 г. (8,9% годишно нарастване през март 2019 година). Нетните вътрешни акти-

Юни 2019 г.

ви са 58,857 млрд. лв. в края на април 2019 година. Те се увеличават с 9,5% спрямо същия месец на 2018 г. (10,4% годишно повишение през март 2019 година). В края на месеца основният им компонент – вътрешният кредит, възлиза на 59,046 млрд. лв. и нараства спрямо април 2018 г. с 6,9% (6,5% годишно увеличение през март 2019 година). През април 2019 г. вземанията от неправителствения сектор се увеличават със 7,7%, като достигат 60,277 млрд. лв. (8,5% годишно увеличение през март 2019 година). В края на април 2019 г. кредитите за неправителствения сектор са 58,633 млрд. лв. (50,7% от БВП) при 58,062 млрд. лв. към март 2019 г. (50,2% от БВП). През април 2019 г. те се увеличават на годишна база с 6,9% (7,8% годишно повишение през март 2019 година). Изменението в размера на кредитите за неправителствения сектор е повлияно и от нетните продажби на кредити от Други парично-финансови институции (Други ПФИ), чиито обем за последните дванадесет месеца е 375,6 млн. лева. На годишна база продадените кредити от Други ПФИ са 377,9 млн. лв. (в т. ч. 2,9 млн. лв. през април 2019 година), а обратно изкупените кредити – 2,3 млн. лв. (през април 2019 г. няма обратно изкупени кредити). Кредитите за Нефинансови предприятия нарастват с 4,8% на годишна база през април 2019 г. (5,3% годишно повишение през март 2019 г.) и в края на месеца достигат 33,493 млрд. лв. (29% от БВП). Кредитите за Домакинства и НТООД са 22,274 млрд. лв. (19,3% от БВП) в края на април 2019 година. Спрямо същия месец на 2018 г. те се увеличават със 7,9% (11% годишно повишение през март 2019 година). В края на април 2019 г. жилищните кредити са 10,873 млрд. лв. и нарастват на годишна база с 11,8% (11,5% годишно увеличение през март 2019 година). Потребителските кредити възлизат на 9,439 млрд. лв. и се увеличават с 10,9% спрямо април 2018 г. (17,9% годишно повишение през март 2019 година). На годишна база другите кредити намаляват с 39,1% (33,2% годишно понижение през март 2019 г.), като достигат 650,5 млн. лева. Кредитите, предоставени на финансови предприятия, са 2,866 млрд. лв. (2,5% от БВП) в края на април 2019 година. В сравнение с април 2018 г. те се увеличават с 26,8% (14,7% годишно повишение през март 2019 година).

КАПИТАЛОВ ПАЗАР

Към края на май 2019 г. единствено SOFIX се понижава с 1,4% на месечна база до 582.5 пункта. Спрямо предходния месец BGBX 40 се повиши с 0,9% до 115.71 пункта, BG TR30 се повиши с 0.8% до 505.92, а BGREIT се повиши с 1,9% до 121.54

По данни на БФБ-София към 31.05.2019 г. с изключение на основния индекс SOFIX, всички останали индекси отчитат месечен ръст. SOFIX се понижава с 1,4% до 582.5 пункта. Индексът на най-ликвидните компании BGBX 40 се повиши с 0,9% до 115.71 пункта през май. Равнопретегленият BG TR30 се повиши с 0,9% до 505.92 пункта през май. Измерителят на имотните компании BGREIT се повиши с 1,9% до 121.54 пункта. През май 2019 оборотът на БФБ-София се е повишил значително - с 2 075 966 лв. спрямо април, до 5 924 662 лв. За разлика от април, когато липсваха сделки за над един милион лева от една емисия, през май 2019 г. има две компании с месечен оборот над 1 милион лева: Софарма (1 949 976 лв.) и Адванс Терафонд АДСИЦ (1 205 612 лв.). Сред първите пет компании по оборот се нарежда Фонд за недвижими имоти България АДСИЦ (543 377 лв.), следван от Еврохолд България (528 898 лв.) и Градус (337 790 лв.). През май Софарма запазва лидерската си позиция по пазарна капитализация (478 535 541 лв.), следвана от: Градус (437 277 634 лв.), Химимпрот (430 165 049 лв.), ТБ Първа инвестиционна банка (369 600 000 лв.) и Еврохолд България (365 422 360 лв.). В обхвата на SOFIX след 18 март 2019 г. вече влизат шест холдинга, между които през май 2019 г. само един е на печалба - Доверие Обединен холдинг (+5.15%) и един без промяна в цената на акциите - Еврохолд България (0.00%). На загуба са четири: Стара планина холд (-3.42%), Сирма Груп Холдинг (-2.80%), Индустириален холдинг България (-1.52%) и Холдинг Варна (-0.48%). Компанията с най-голям оборот за месец май 2019 г. е Холдингс АД, с реализиран обем от 8 005 452 лева. На второ място се нарежда Синтетика АД с реализиран обем от 2 684 412 лева. В класацията има два представителя на дружествата със специална инвестиционна цел - Адванс Терафонд АДСИЦ и Фонд за недвижими имоти България АДСИЦ. С най-малък брой сключени сделки в класацията са Атоменергоремонт АД, Кепитъл Концепт Лимитед АД и Фючърс Кепитал, а с най-голям Адванс Терафонд АДСИЦ, Софарма АД и Фонд за недвижими имоти България АДСИЦ. Най-печеливша компания през месец май 2019 г. е София Комерс-Заложни къщи АД, която постига едноцифрен ръст от 7,9%. На второ място се нарежда Холдинг Нов Век АД, следвано от Монбат АД с ръст от 7,1%. Последните две компании в класацията отбелязват също едноцифрени ръстове, съответно Доверие Обединен Холдинг АД с ръст от 5,2% и Софарма АД с ръст от 5,0%. Топ 5 на губещите компании през месец май 2019 г. се Агрия Груп Холдинг АД със спад от 8,7%. На второ място е Първа Инвестиционна Банка АД със спад от 6,2%, следвана Стара планина Холд АД, която отбелязва спад през май от 3,4%, следвана от Сирма Груп Холдинг АД със спад от 2,8%.

Юни 2019 г.

БАНКОВ СЕКТОР

През април 2019 г. активите на банковата система в България се увеличават с 0,3% на месечна база и с 11% на годишна база до 108,5 млрд. лв., като заемат 93,8% от прогнозния БВП. Кредити и аванси, парични средства, портфейли от ценни книжа и нетекущи активи и групи за освобождаване, класифицирани като държани за продажба, се увеличават. Намаляване има при паричните салда в централните банки и други депозити на виждане.

По данни на БНБ в края на април 2019 г. агрегираната нетна печалба на банковата система в България възлиза на 454 млн. лв., или с 58 млн. лв. (14,5%) повече в сравнение със същия период на 2018 г. Обезценката по активите на търговските банки възлиза на 110 млн. лв. спрямо 131 млн. лв. година по-рано).

Показател (BGN 000)	30.04. 2018	30.04. 2019	Годишно изменение (%)
Приход от лихви	963 316	1 007 138	4.5
Разход от лихви	99 364	94 546	-4.8
Нетен лихвен доход	863 952	912 592	5.6
Обезценки	131 287	110 427	-15.9
Приходи от такси и комисиони	380 150	425 059	11.8
Разходи за такси и комисиони	51 968	64 223	23.6
Нетен доход от такси	328 182	360 836	9.9
Административни разходи	533 541	544 040	2.0
Разходи за персонал	270 349	294 237	8.8
Нетен оперативен приход	1 150 403	1 239 677	7.8
Нетна печалба	396 467	454 096	14.5

Източник: БНБ, Изчисления ОББ

През април 2019 г. активите на банковата система се увеличават с 0,3% на месечна база и с 11% на годишна база до 108,5 млрд. лв., което представлява 93,8% от прогнозния БВП. Кредити и аванси, парични средства, портфейли от ценни книжа и нетекущи активи и групи за освобождаване, класифицирани като държани за продажба, се увеличават. Намаляване на паричните салда в централните банки и други депозити на виждане. Брунтните кредити и аванси на банковата система през април намаляват с 0.2% на месечна база и достигат 90,8 млрд. лева. Парите от централната банка намаляват (с 832 млн. лв., или 5.6%). Вземанията от кредитни институции намаляват със 106 млн. лева, (0.7%), а брутният кредитен портфейл се увеличава с 583 млн. лв., или с 0,9% на месечна база. В края на април 2019 г. брутният кредитен портфейл от клиенти възлиза на 63,4 млрд. лева. Кредитите за нефинансови предприятия и домакинства се увеличават съответно с 1,1% на месечна база и с 5,4% на месечна база. Кредитите за други финансови предприятия и сектор „Държавно управление“ нарастват съответно с 3,0% на месечна база и с 0,3% на месечна база. Депозитите от клиенти в банковата система в края на април 2019 г. възлизат на 86,4 млрд. лв. и представляват 74,4% от прогнозния БВП. Домакинствата са нараснали до 54,6 млрд. лв. (ръст от 0,6% на месечна база и с 8,8% на годишна база). Депозитите от нефинансови предприятия достигат 25.3 млрд. лв. (или нарастват с 0.4% на месечна база и с 9.2% на годишна база), а към други финансови предприятия до 3.6 млрд. лв. (при ръст от 1,9% на месечна база и от 31,5% на годишна база).

България	30.04.2018	31.12.2018	31.03.2019	30.04.2019	Изменение м/м (%)	Изменение у/у (%)	Изменение уенд (%)	Дял в БВП (%)
Показатели за посредничество	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000				
АКТИВИ НА БАНКОВАТА СИСТЕМА (BGN '000)	97 754 014	105 556 619	108 246 637	108 533 835	0.3	11.0	2.8	93.8
Кредити за държавно управление	617 464	741 199	771 480	774 047	0.3	25.4	4.4	0.7
Кредити за нефинансови предприятия	34 112 433	34 871 435	35 376 593	35 749 818	1.1	4.8	2.5	30.6
Кредити на финансови предприятия	2 439 548	3 220 084	3 194 804	3 290 723	3.0	34.9	2.2	2.8
Кредити на домакинствата общо, в т.ч.	20 326 214	22 075 378	22 421 345	23 631 880	5.4	16.3	7.1	19.4
Жилищни	9 996 030	10 906 245	11 263 669	11 359 046	0.8	13.6	4.2	9.8
Потребителски	9 196 744	10 332 669	10 545 027	11 723 171	11.2	27.5	13.5	9.1
Микро и други кредити	1 133 440	836 464	612 649	549 663	-10.3	-51.5	-34.3	0.5
ОБЩО КРЕДИТИ	57 495 659	60 908 096	61 764 222	63 446 468	2.7	10.4	4.2	53.5
ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА ОТ КЛИЕНТИ в т.ч.	78 671 445	84 571 339	85 922 199	86 363 081	0.5	9.8	2.1	74.4
Депозити на Държавно управление	2 441 081	2 696 635	2 773 421	2 730 447	-1.5	11.9	1.3	2.4
Депозити на Нефинансови предприятия	23 267 901	25 277 991	25 292 066	25 396 989	0.4	9.2	0.5	21.9
Депозити на Други финансови предприятия	2 770 439	3 213 474	3 574 612	3 644 227	1.9	31.5	13.4	3.1
Депозити на Домакинства	50 192 024	53 383 239	54 282 100	54 591 418	0.6	8.8	2.3	47.0
Собствен капитал	11 839 989	13 857 523	14 160 988	13 845 580	-2.2	16.9	-0.1	12.3
Нетна печалба	396 472	1 677 846	309 041	454 096		14.5		
Банкови показатели (%)								
ROE	10.0	12.1	13.1	9.8	-1.2	0.4	-1.2	
ROA	1.2	1.6	1.7	1.3	-0.1	0.1	-0.1	
Капиталова адекватност	n.a.	20.4	19.1	n.a.				
Ликвидно покритие (%)	392.9	294.1	289.1	265.9	-23.2	-127.0	-28.2	
Проблемни кредити	n.a.	7.6	7.4	n.a.	0	0.06	-0.13	
БВП	105 609 000	107 295 000	115 437 000	115 437 000				
EUR/BGN	1.95583	1.95583	1.95583	1.95583				

Източник: БНБ, МФ, Изчисления ОББ

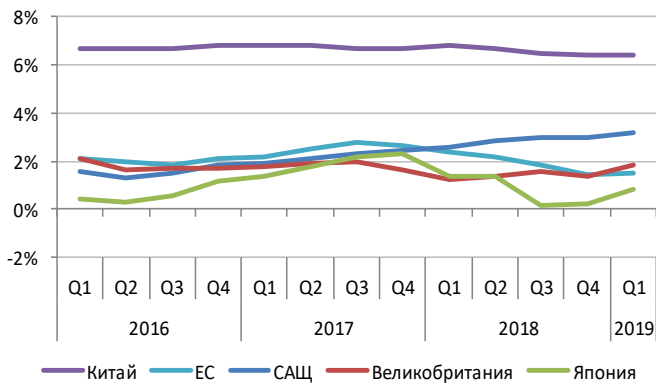
Юни 2019 г.

Собственият капитал на банковата система през април 2019 г. намалява с 315 млн. лв. или 2,2% до 13.8 млрд. лева. Намалението се дължи на динамиката на неразпределената печалба, докато другите резерви и печалбата се увеличават. В края на първото тримесечие на 2019 г. коефициентът на базовия собствен капитал от първи ред е 17.88%, капиталът от първи ред, 18.27% и 19.17% обща капиталова адекватност, като нивата на регулаторните съотношения са значително над регулаторните изисквания. Коефициентът на ликвидно покритие в края на април 2019 г. е 265.9% (при 289.1% в края на март). Ликвидният буфер в края на отчетния месец възлиза на 28.5 млрд. лв., а нетният отлив на ликвидност е 10.7 млрд. лв.

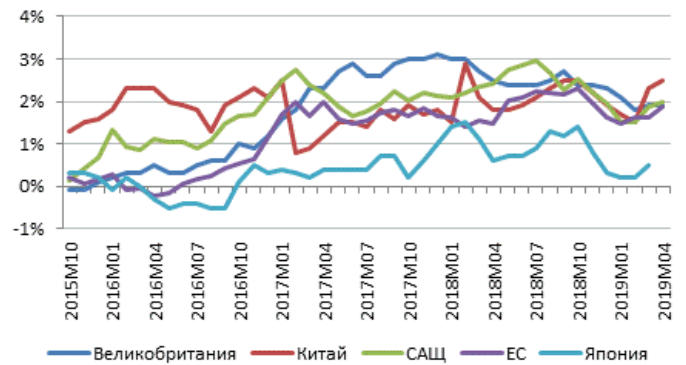
ПРИЛОЖЕНИЕ

НАПРЕДНАЛИ ИКОНОМИКИ: КЛЮЧОВИ ПОКАЗАТЕЛИ

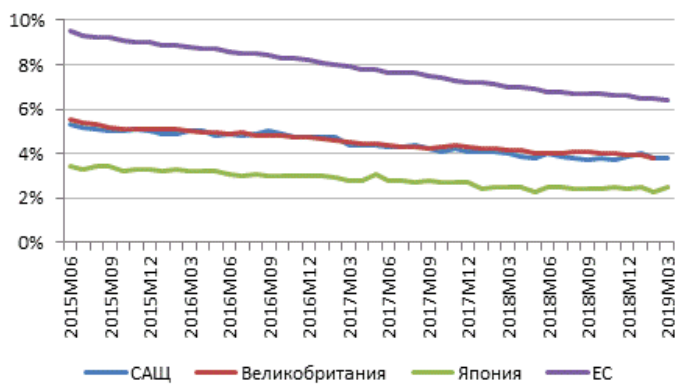
Напреднали икономики: Ръст на БВП спрямо съответното тримесечие на предходната година

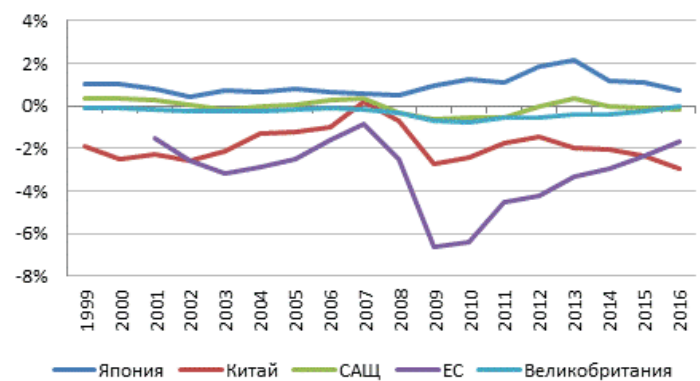
Напреднали икономики: Инфлация по страни, месечно (на годишна база)

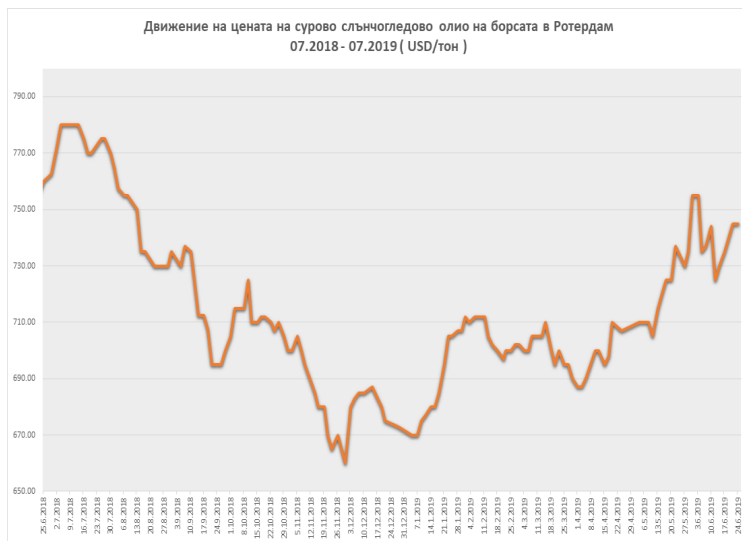
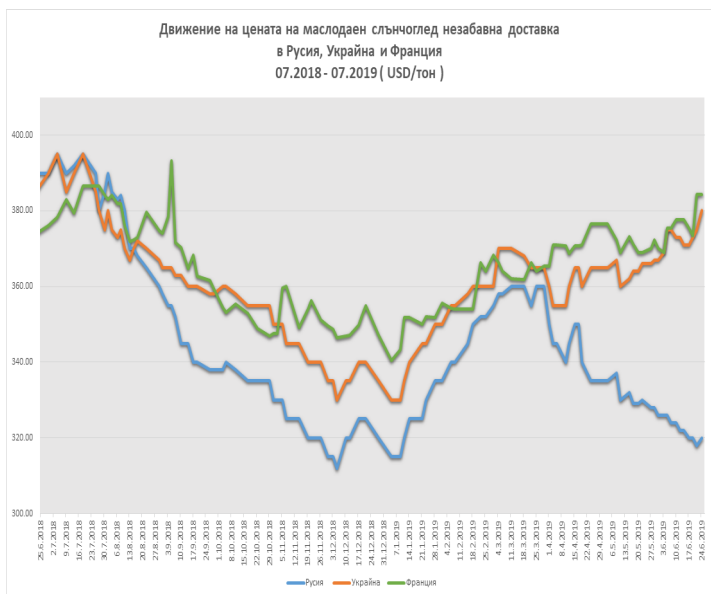
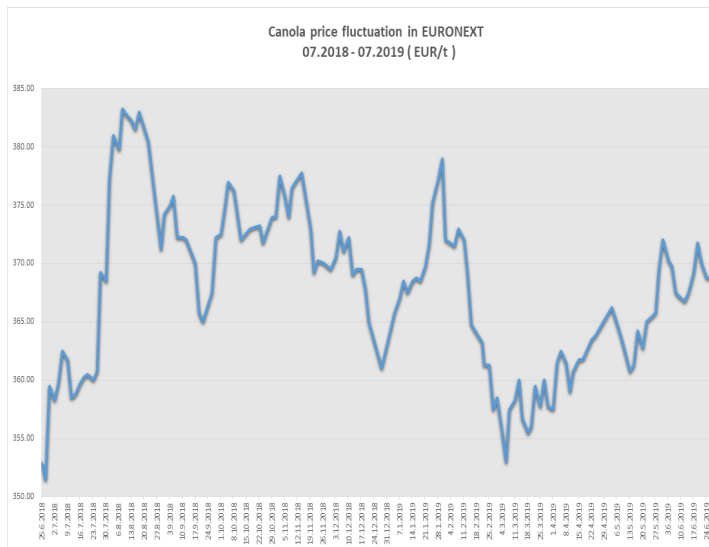
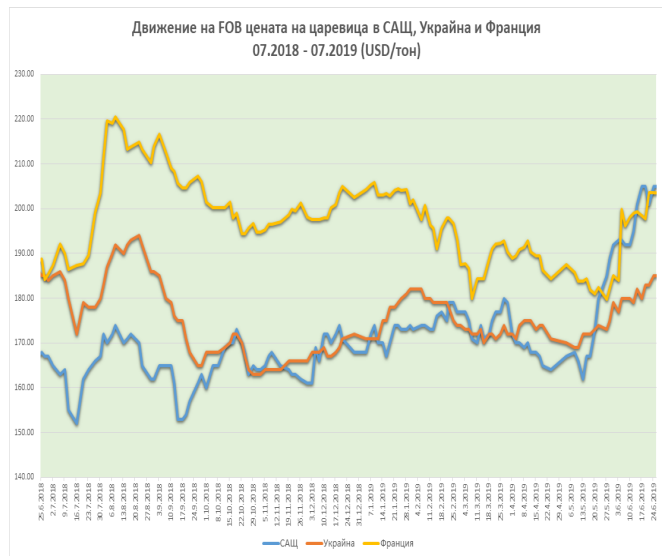
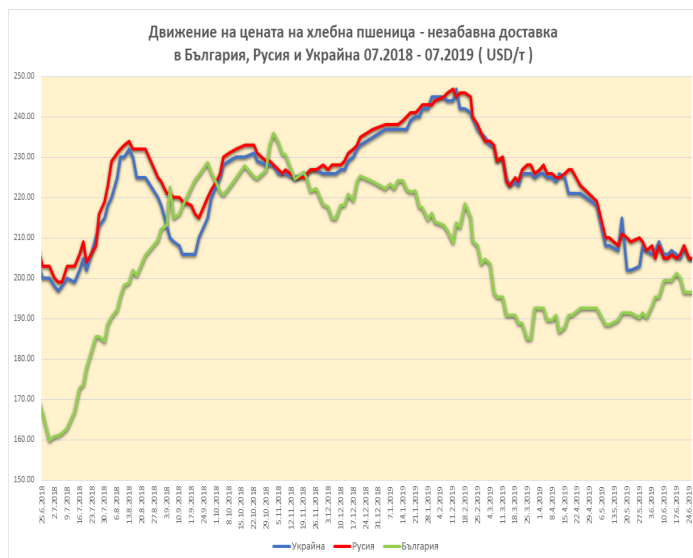
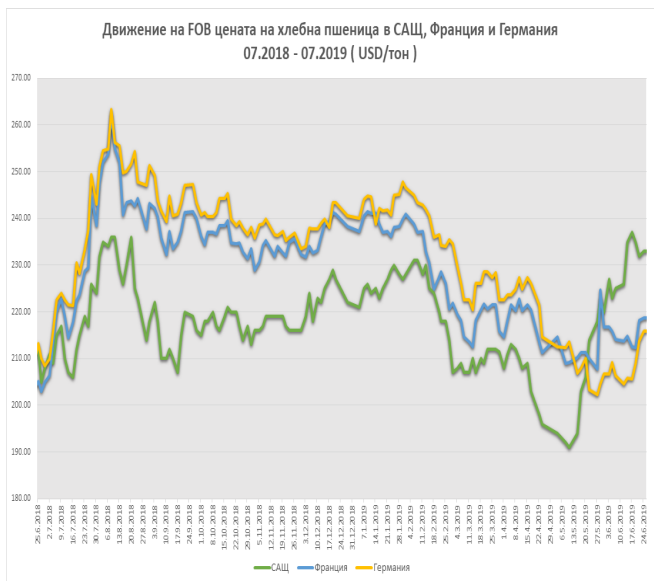
Напреднали икономики: Коефициент на безработица (%) по страни, месечно

Напреднали икономики: Съотношение на Бюджетен излишък/дефицит към БВП (%)

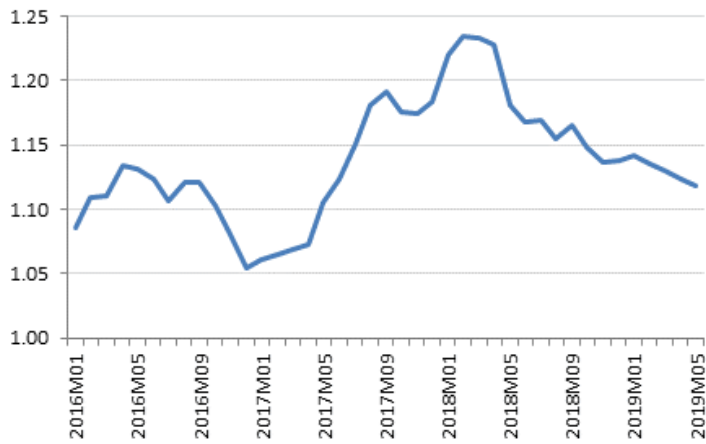

Международни цени на зърнени култури

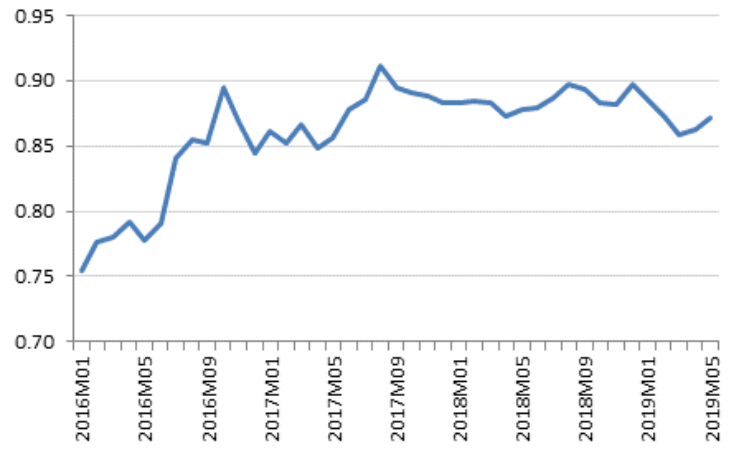

Международни валутни курсове

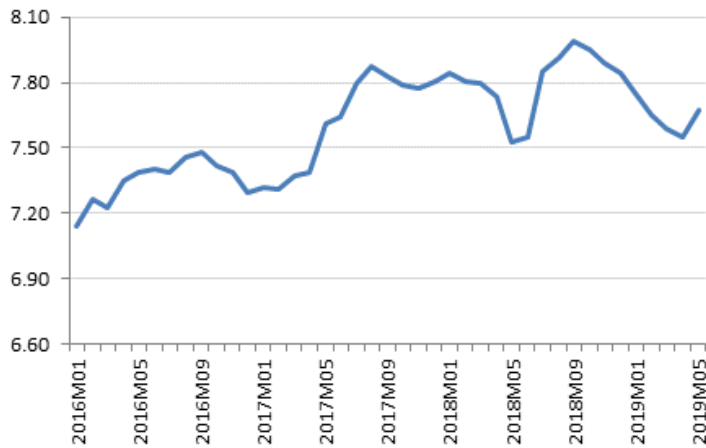
EUR/USD

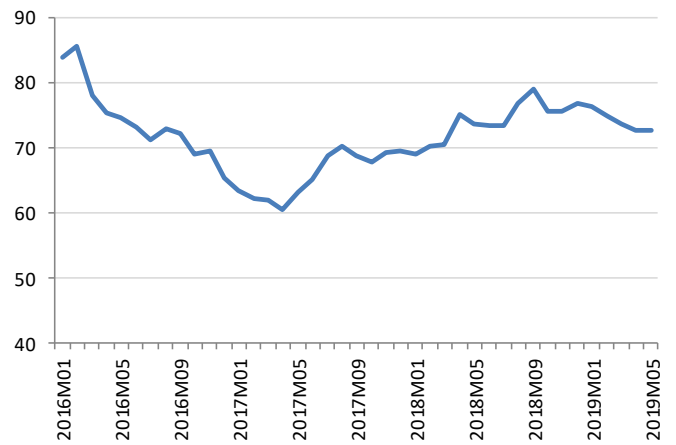
EUR/GBP

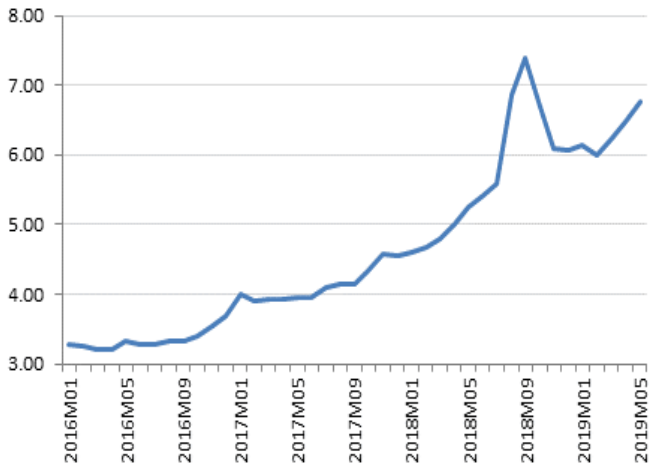
EUR/CNY

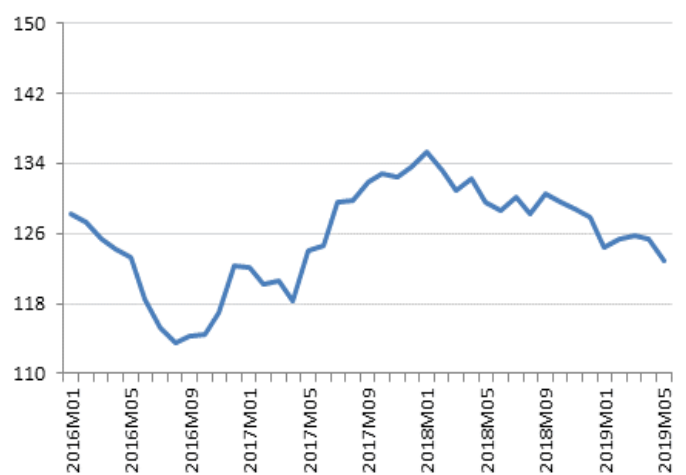
EUR/RUB

EUR/TRY

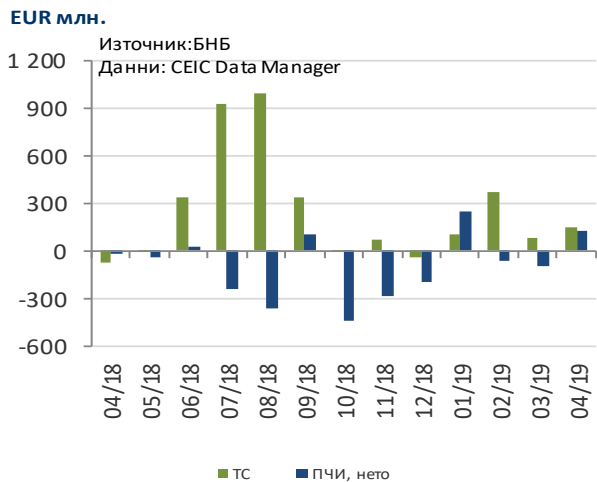
EUR/JPY

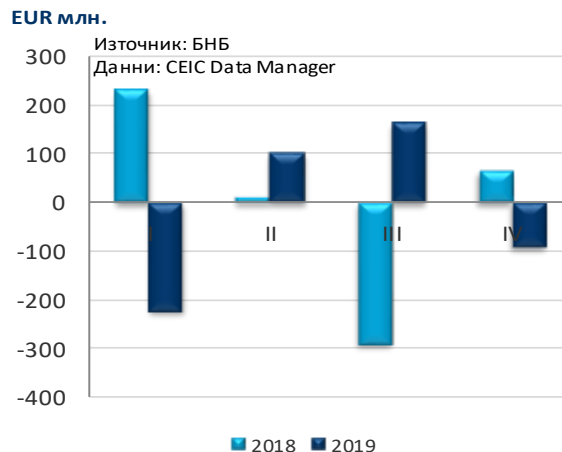

България: Външен сектор

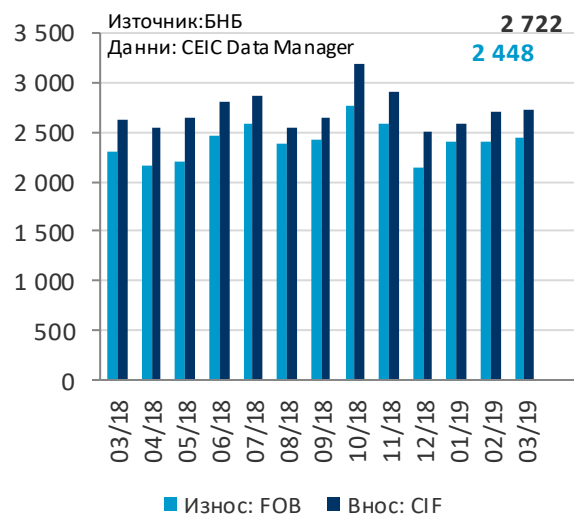
Платежен баланс

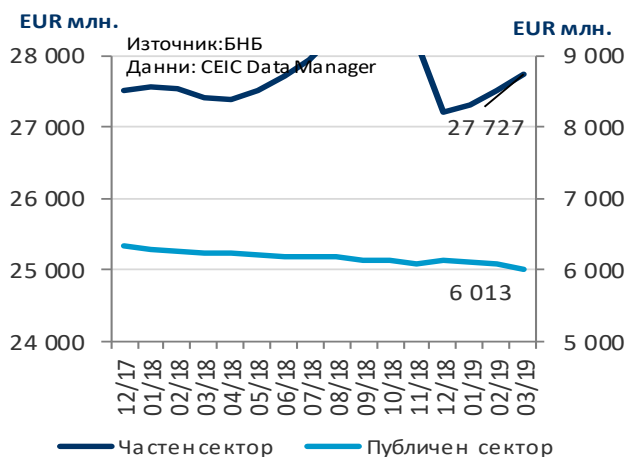
Преки инвестиции: Поток

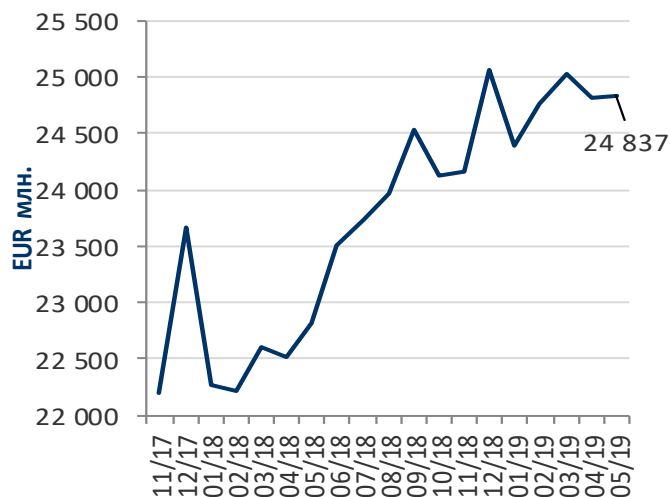
Външна търговия

Брутен външен дълг

Международни резерви

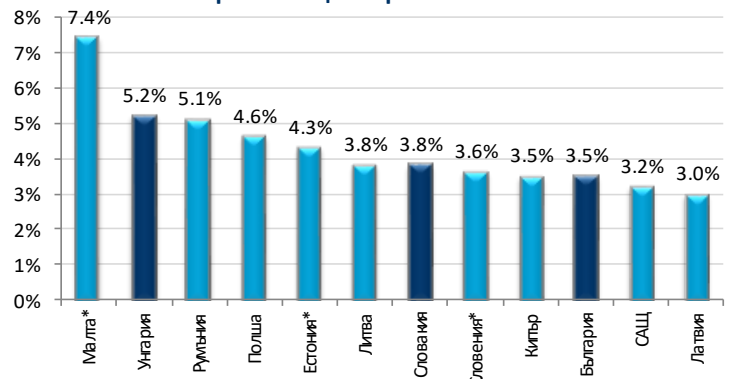

България: Реален сектор

Ръст на БВП по тримесечия на годишна база, сезонно изгладени данни

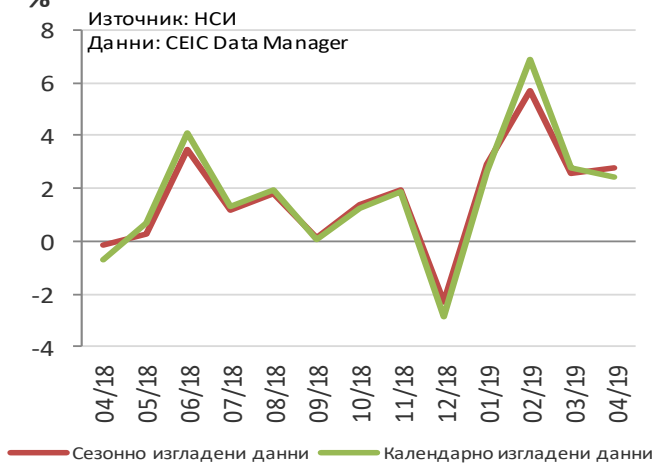

Темп на прираст на БВП през I-во трим. на 2019 г. спрямо същото трим. на 2018 г.

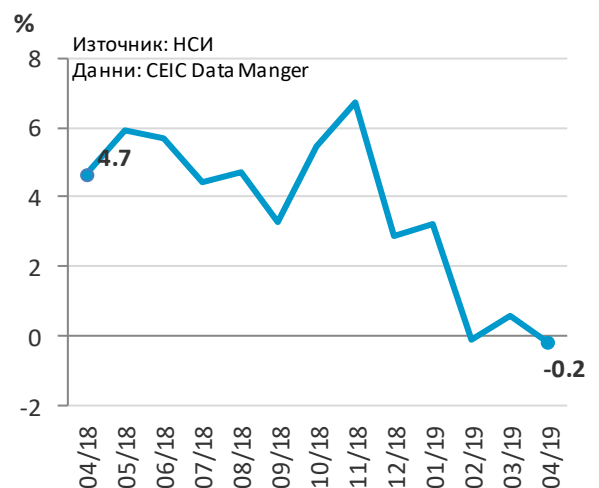

*Данни за предходното тримесечие

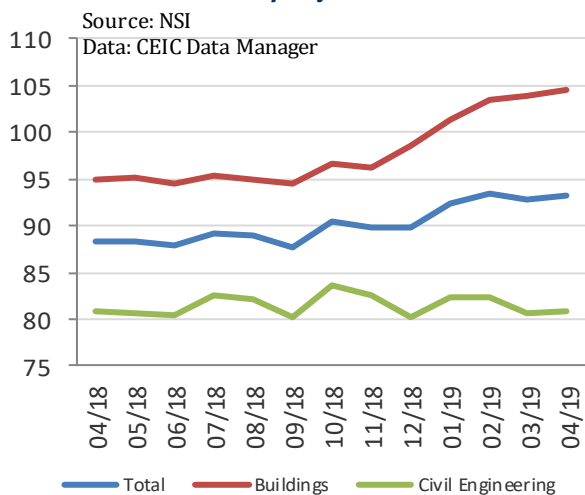
Индекс на промишленото производство, % изменение на годишна база

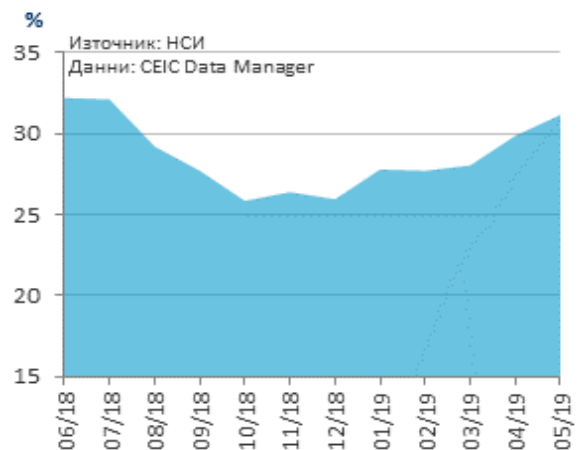
Индекс на оборота "Търговия на дребно", % изменение на годишна база

Construction Production index, seasonally adjusted data

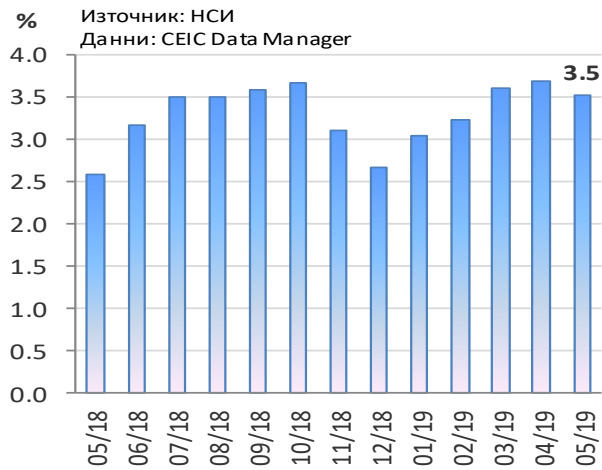

Общ показател на бизнес климата

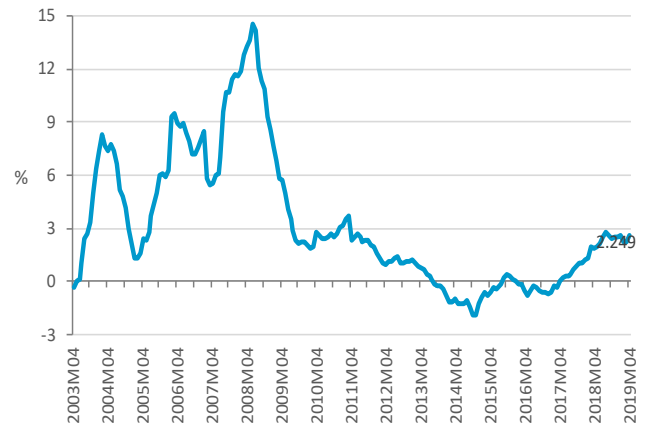

България: Цени в реалния сектор

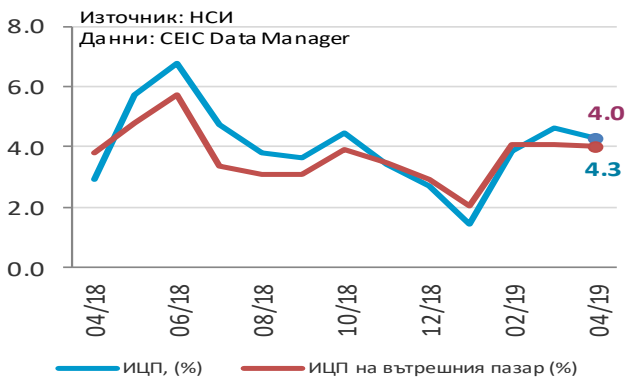
Инфлация на годишна база

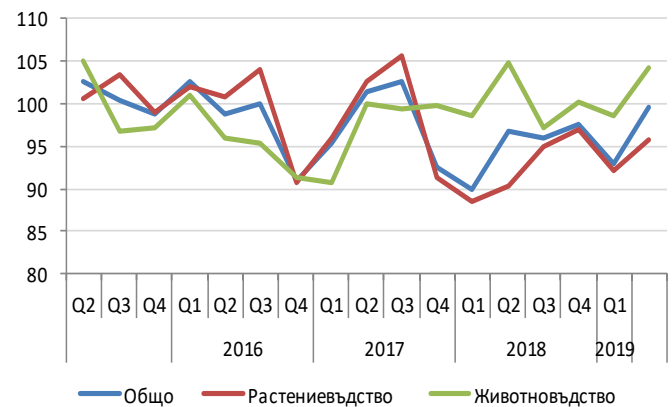
Основна инфлация, изменение на годишна база (%)

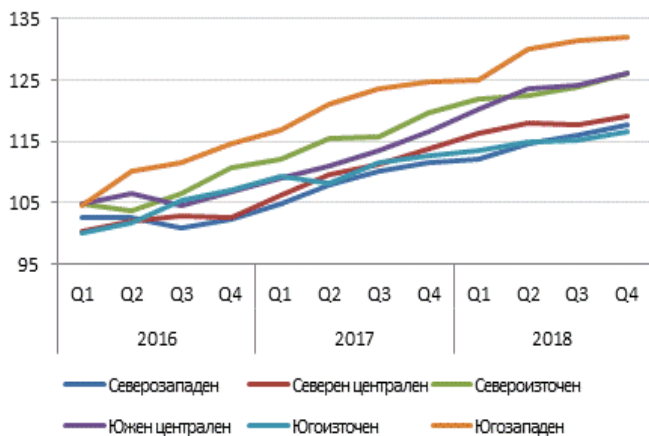
Индекс на цените на производител в промишлеността, % изменение на годишна база

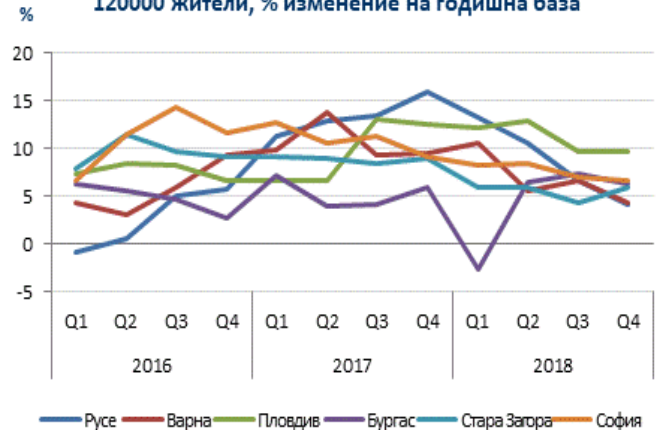
Индекси на цените на производител в селското стопанство: 2015=100

Индекс на цените на жилищата по региони

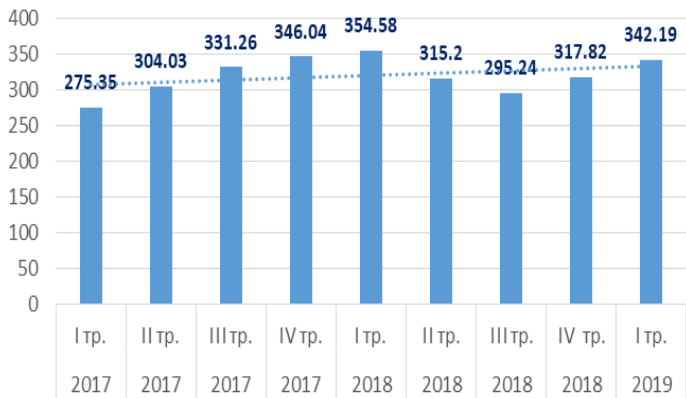

ИЦЖ за 6-те града в България с население над 120000 жители, % изменение на годишна база

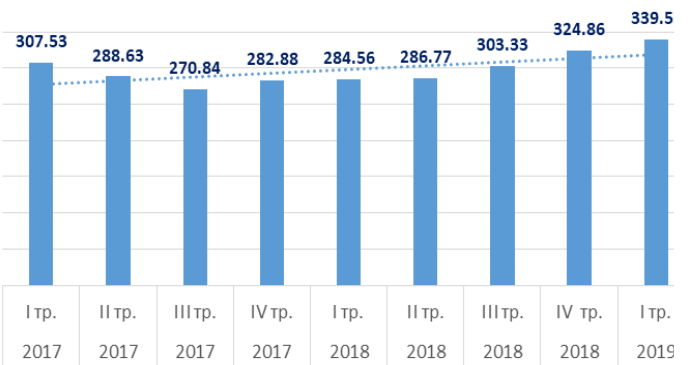

България: Цени на зърнени култури

България: Динамика на цените на твърда пшеница лева/тон

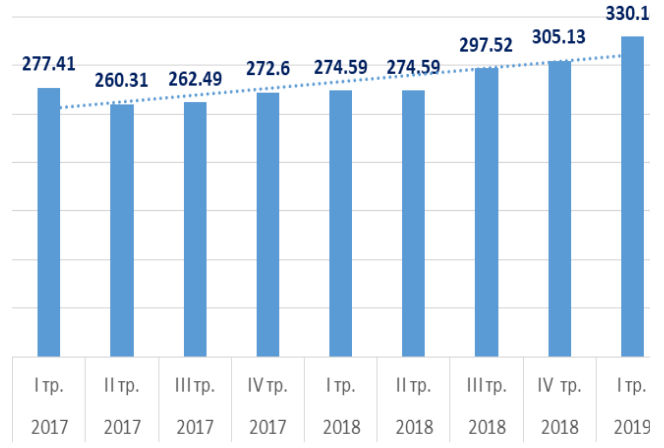
България: Динамика на цените на мека пшеница лева/тон

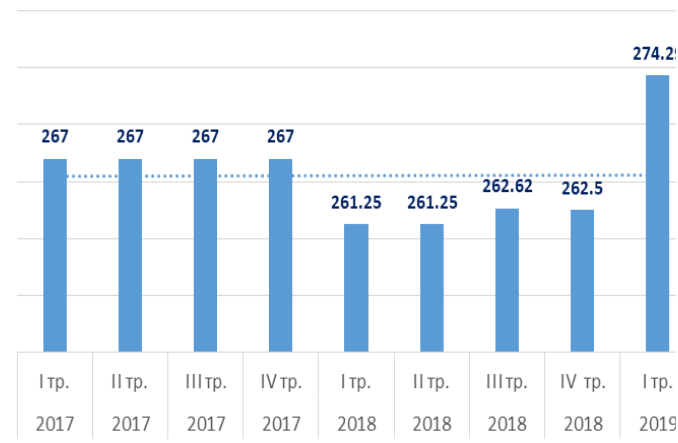
България: Динамика на цените на царевица лева/тон

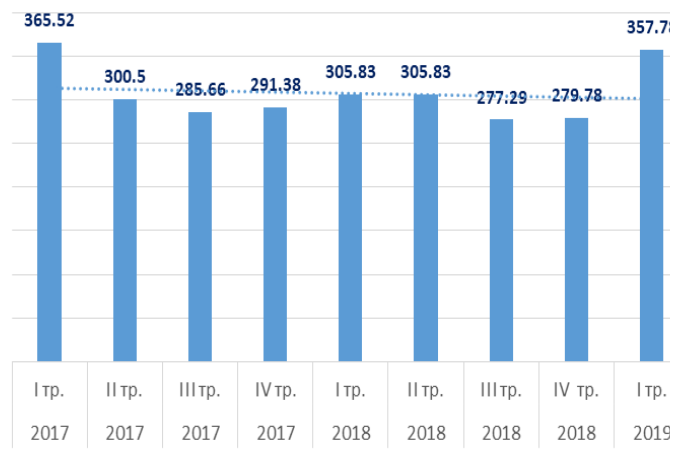
България: Динамика на цените на ечемик лева/тон

България: Динамика на цените на ръж лева/тон

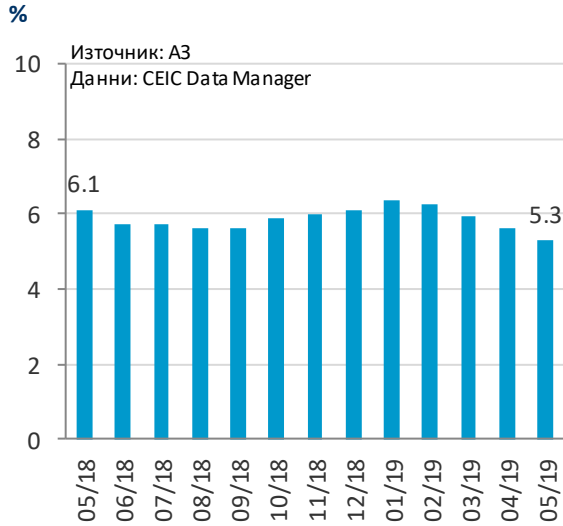

България: Динамика на цените на овес лева/тон

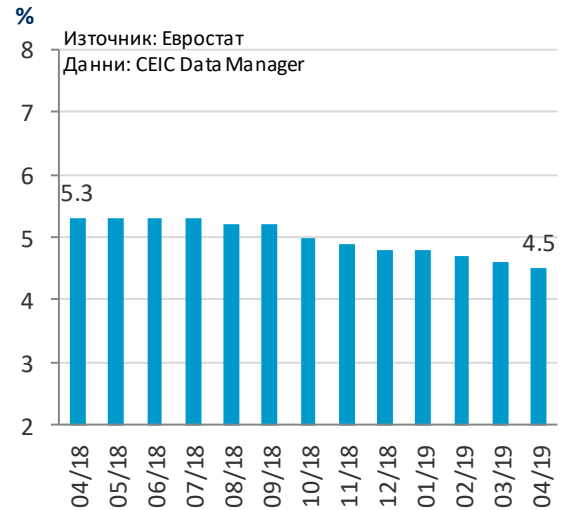

България: Пазар на труда

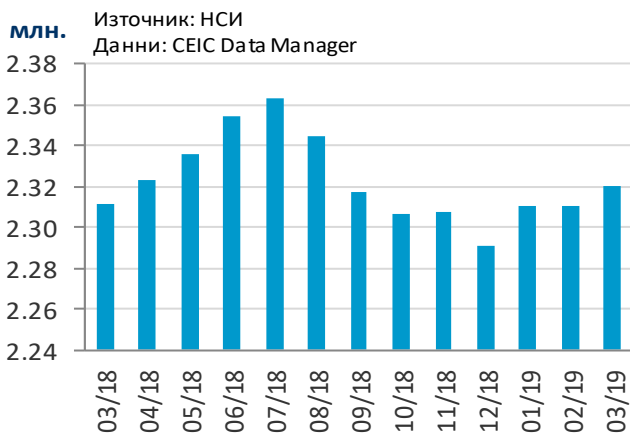
Равнище на безработица

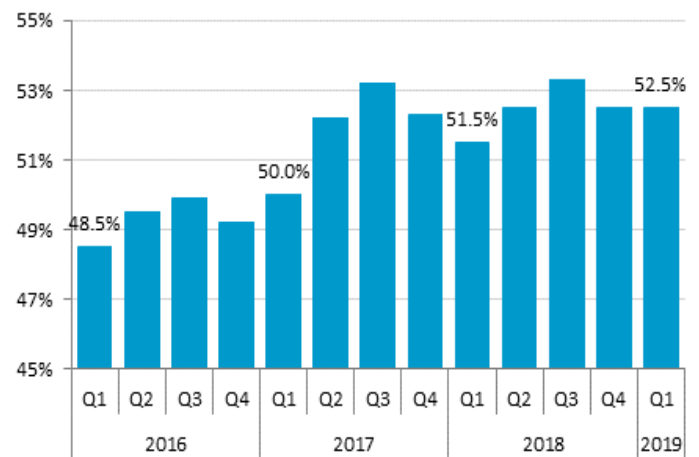
Равнище на безработица

България: Наети лица

България: Коефициент на заетост

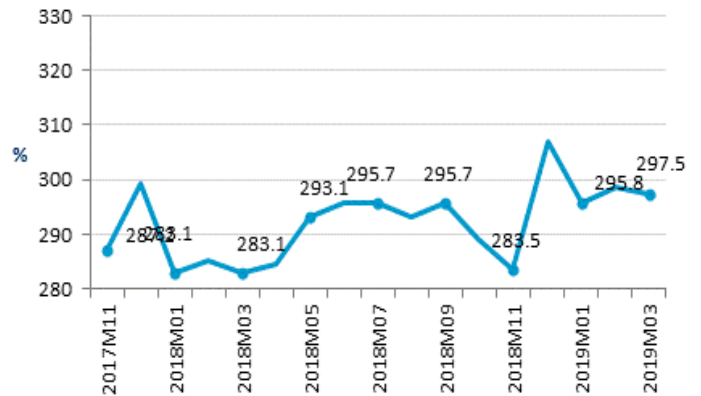
България: Паричен сектор

Чуждестранни резерви

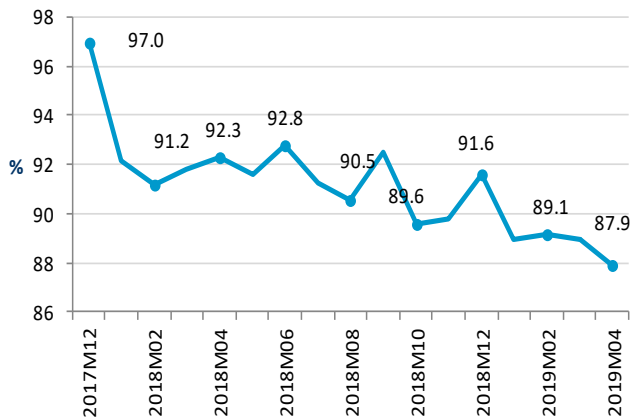
EUR млн.

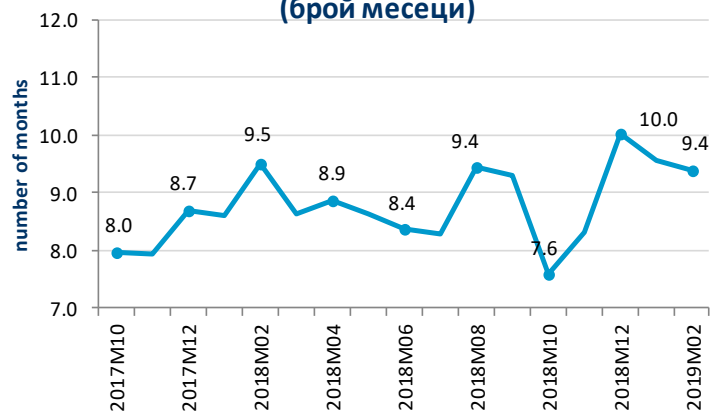
Коефициент на покритие: Международни резерви/Краткосрочен външен дълг (%)

Международни резерви/парична база (%)

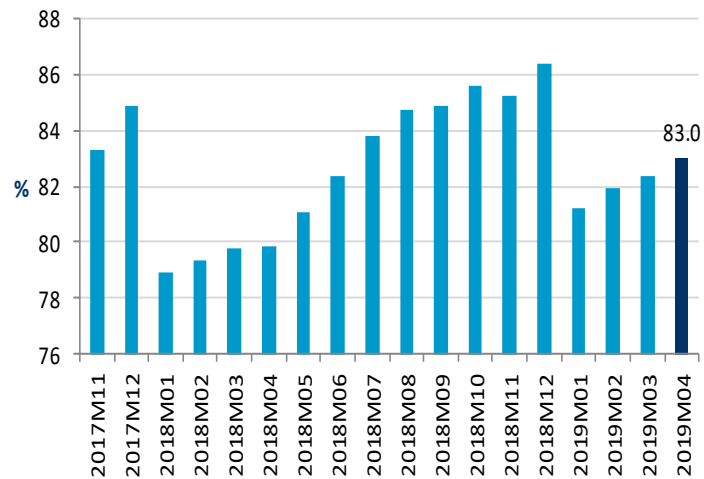

Международни резерви/Внос (брой месеци)

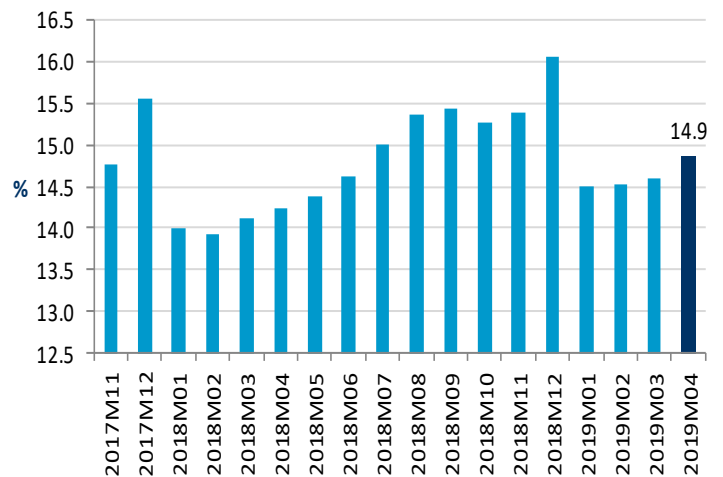

България: Паричен сектор

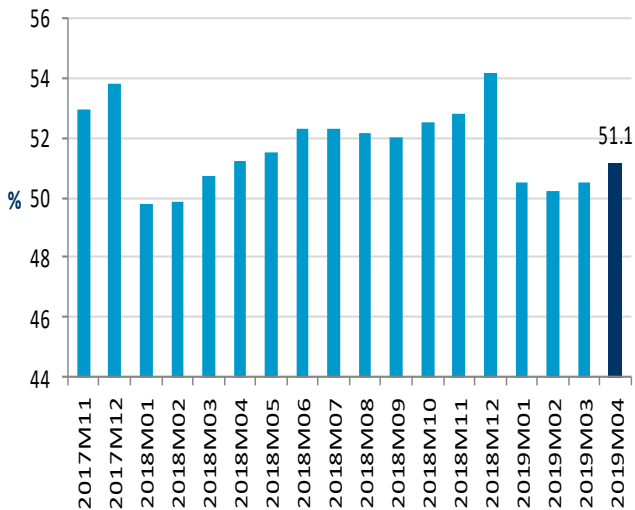
Широки пари (паричен агрегат М3)/БВП (%)

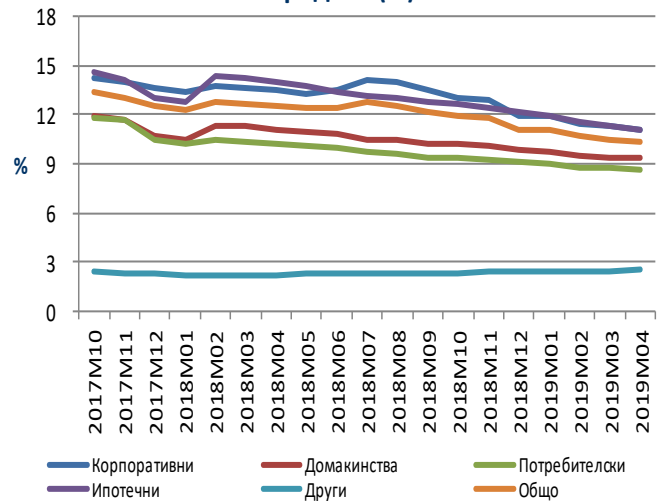
Пари в обращение/БВП (%)

Вътрешен кредит/БВП (%)

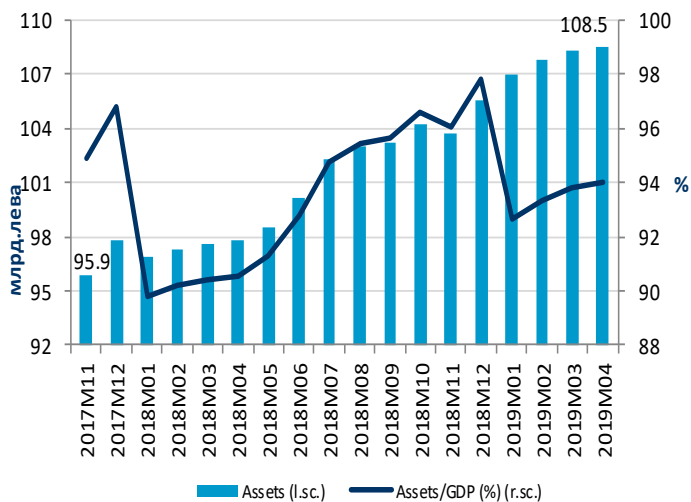

Банков сектор: Лоши и реструктурирани кредити (%)

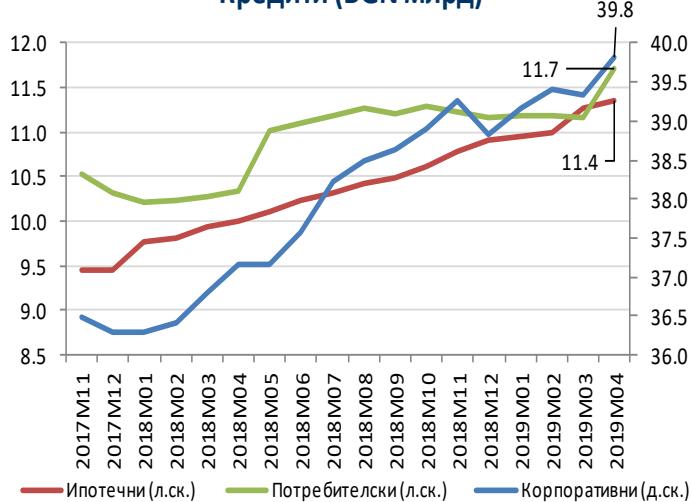

България: Банков сектор

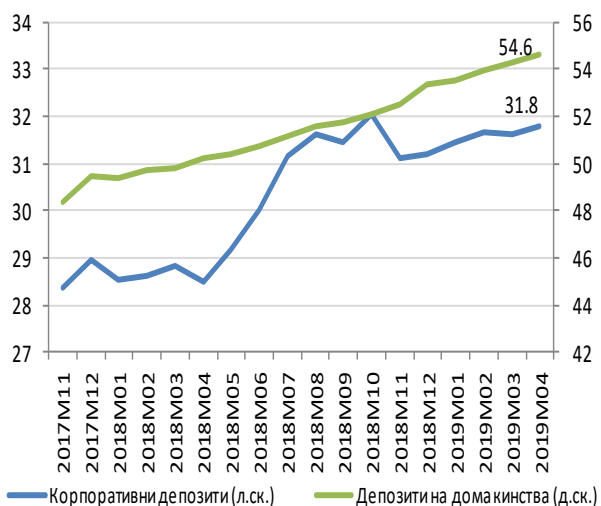
Активи

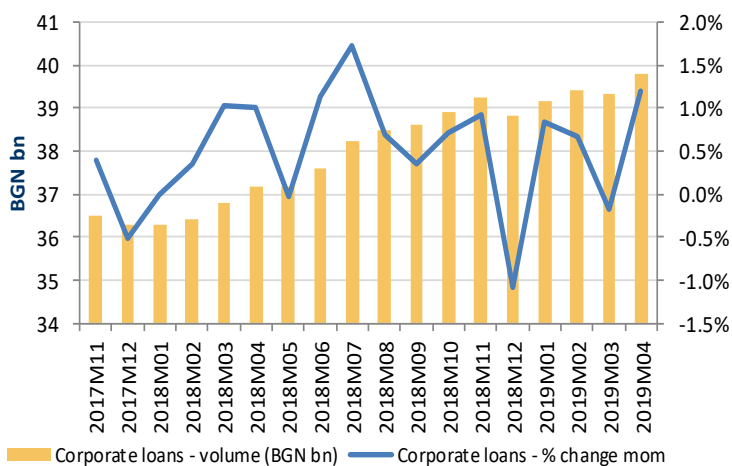
Кредити (BGN млрд)

Депозити (BGN млрд)

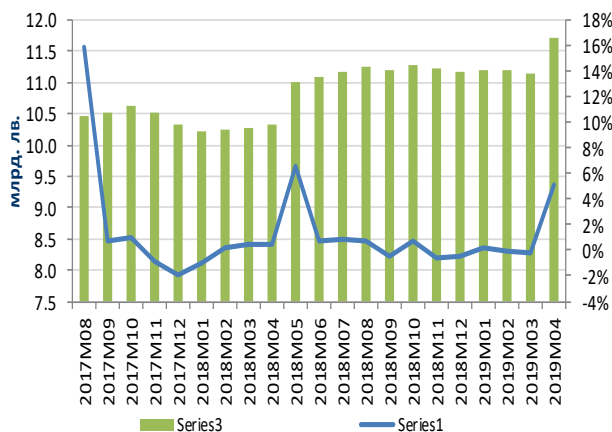
Корпоративни кредити

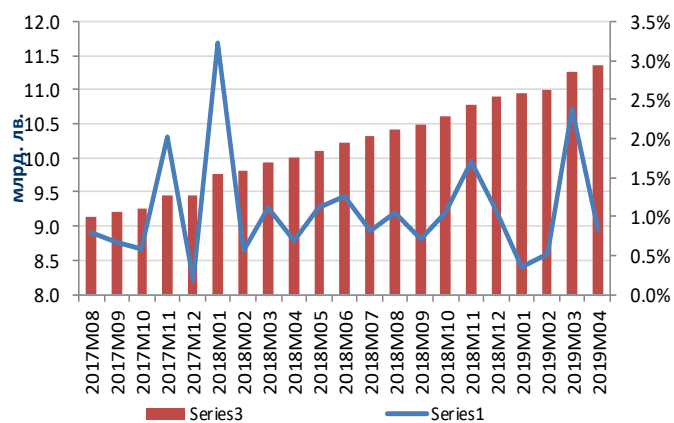

България: Банков сектор

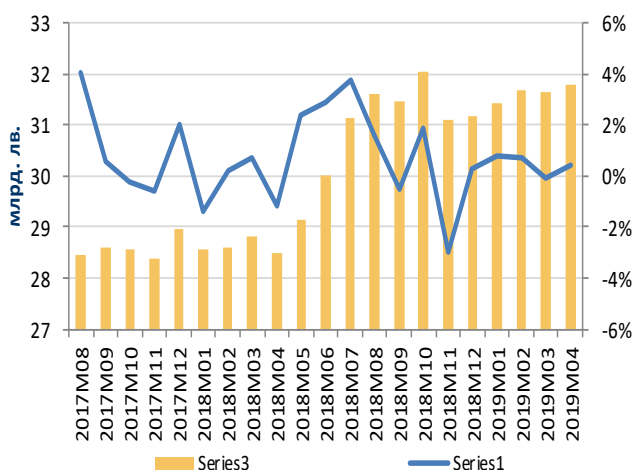
Потребителски кредити

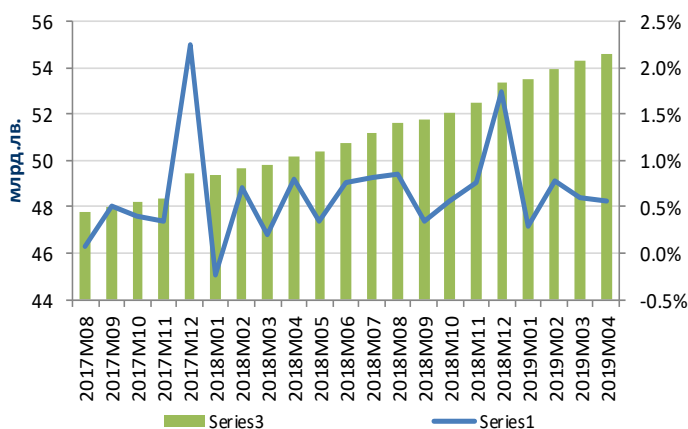
Ипотечни кредити

Корпоративни депозити

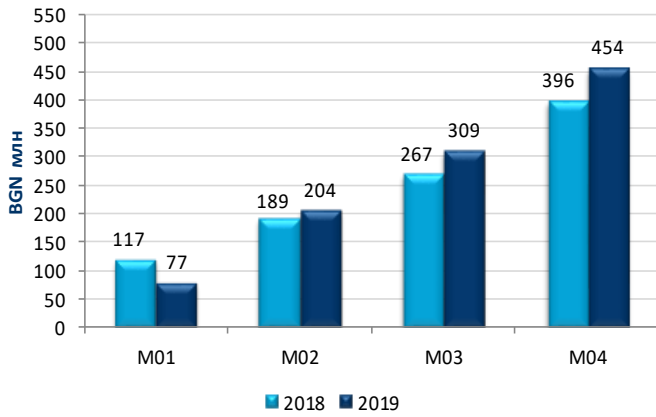

Депозити на домакинства

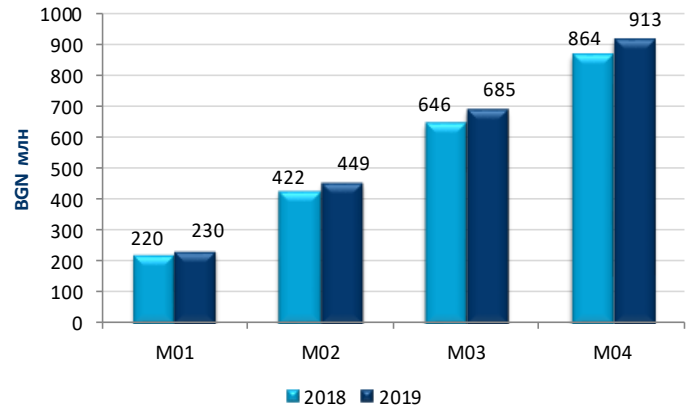

България: Банков сектор

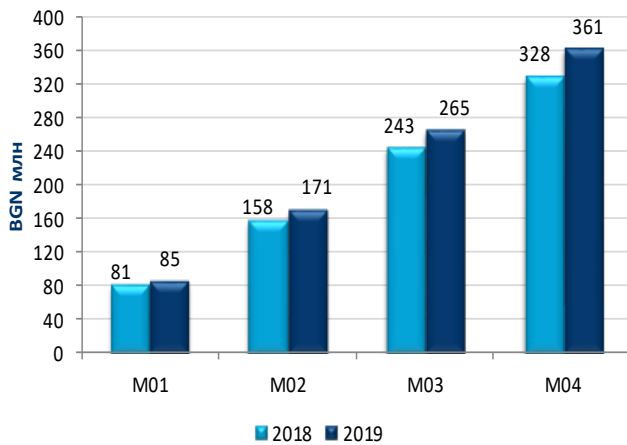
Нетна печалба

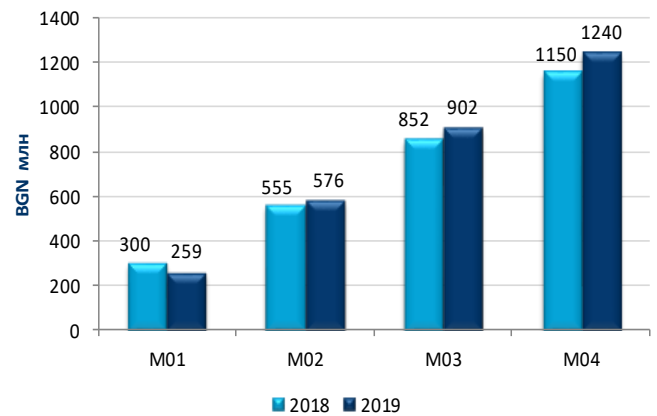
Нетен лихвен доход

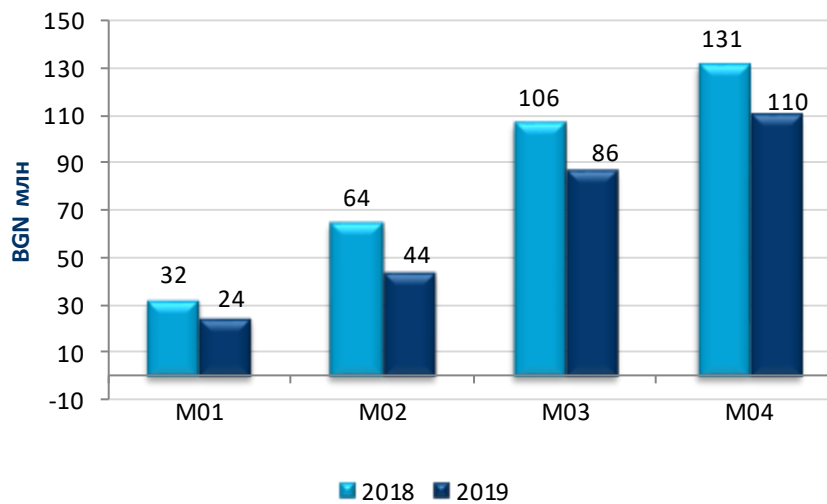
Нетен доход от такси

Нетен оперативен доход

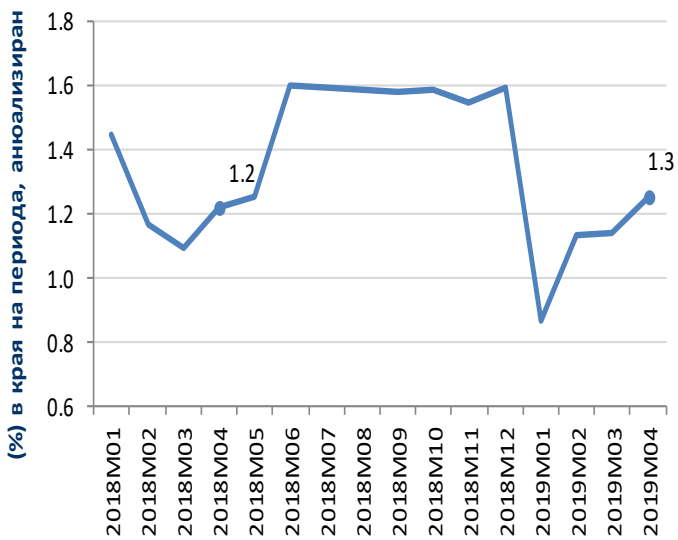

Обезценки

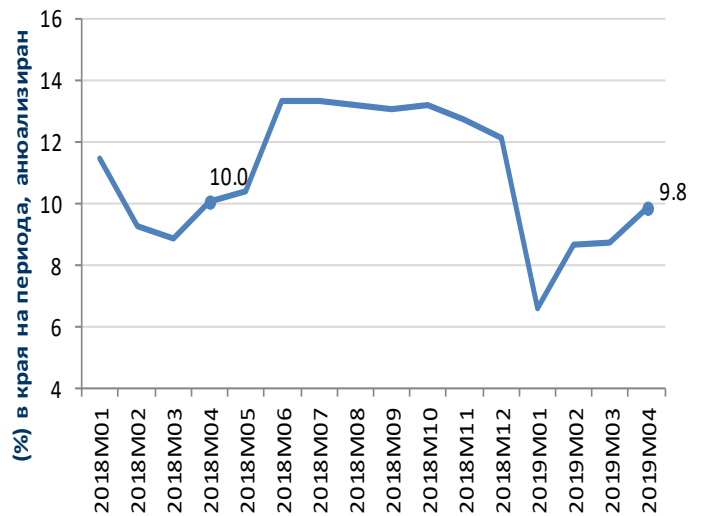

България: Банков сектор

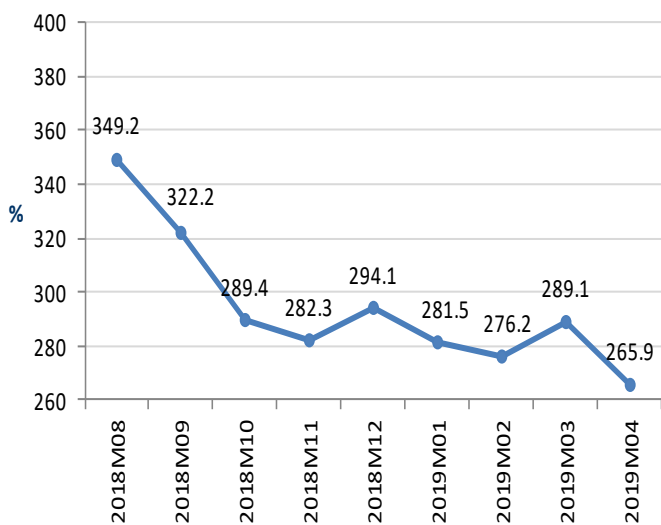
Възвръщаемост на активите (ROA)

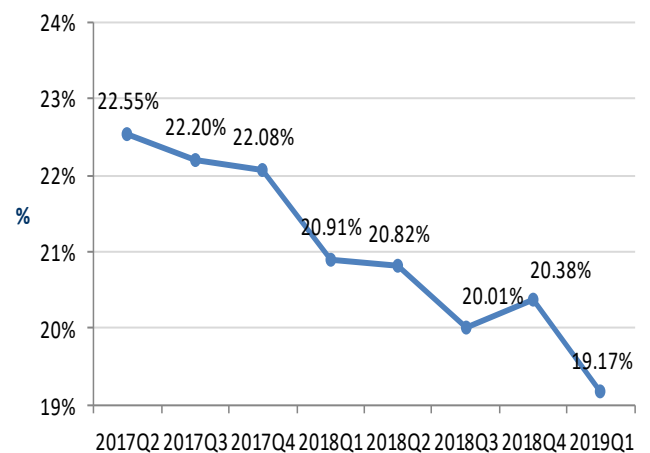
Възвръщаемост на капитала (ROE)

Коефициент на ликвидно покритие, %

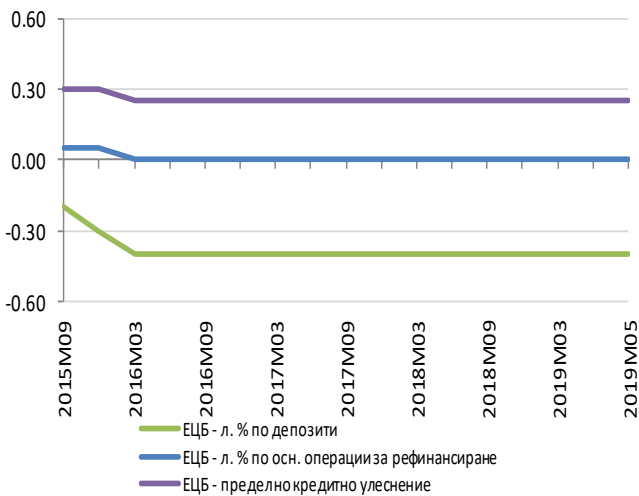

Съотношение на капиталова адекватност

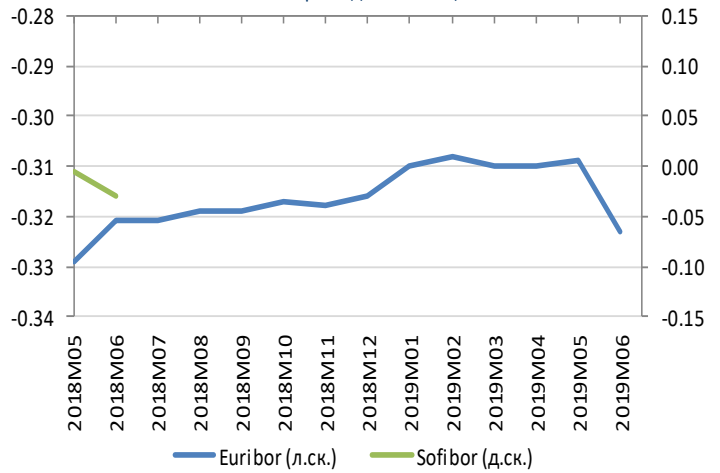
България: Индекси и лихвени проценти

Лихвени проценти (%)

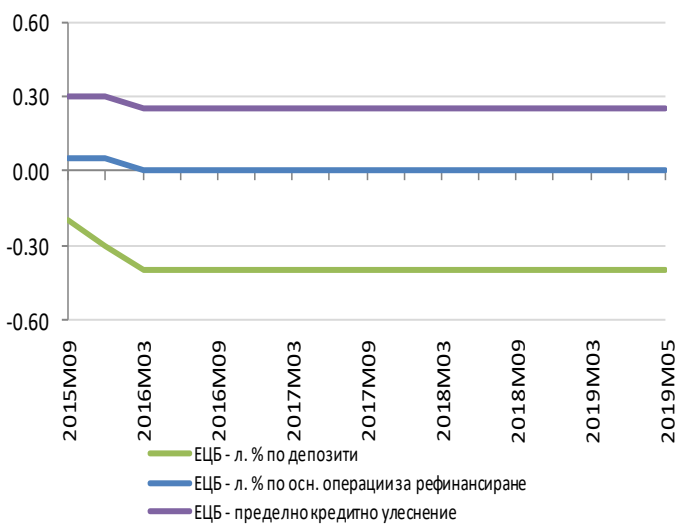

3-месечни индекси

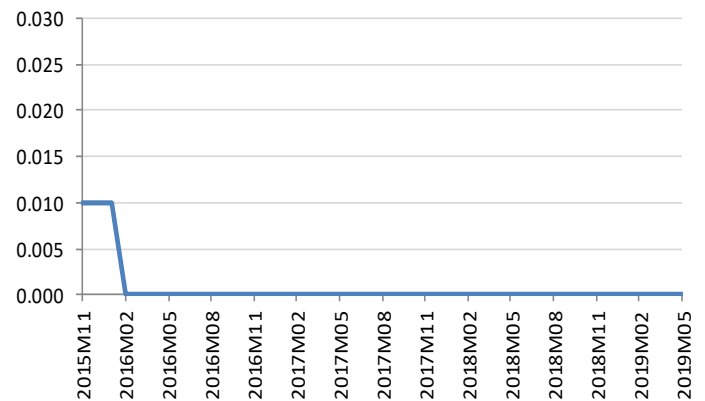
към първия ден в месеца

Лихвени проценти (%)

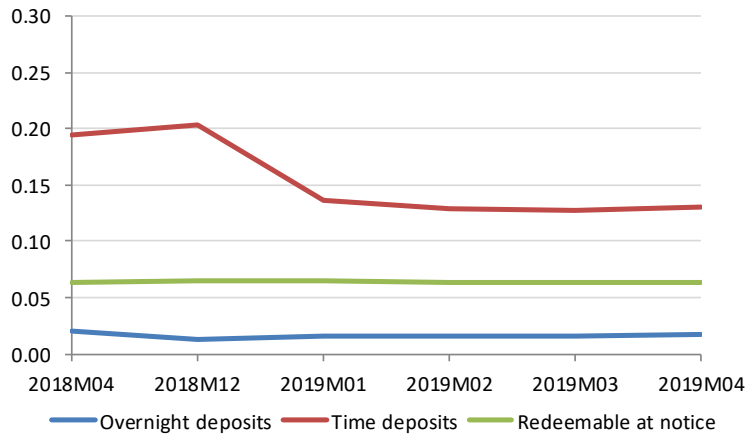

Основен лихвен процент на БНБ (%)

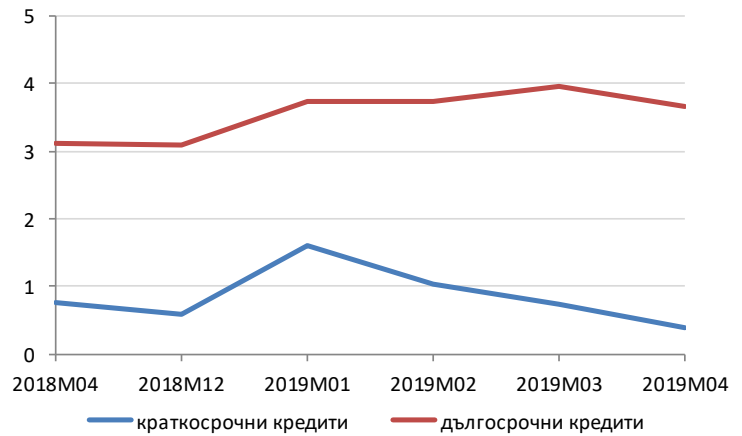

България: Лихвените проценти по нов бизнес по депозити и кредити

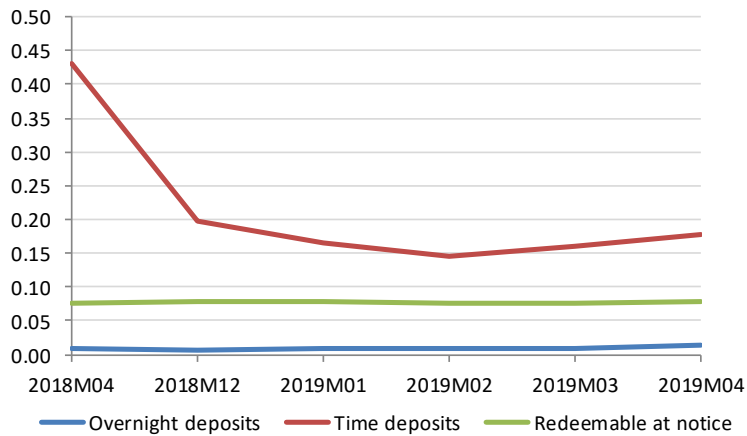
Interest Rates (%) in BGN

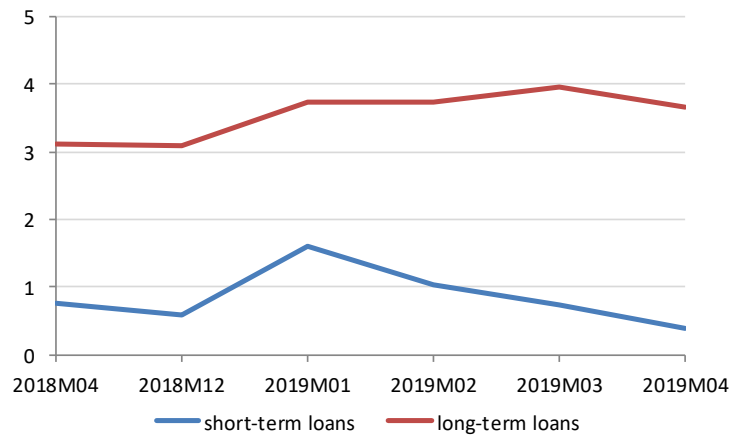
Лихвени проценти (%) в EUR

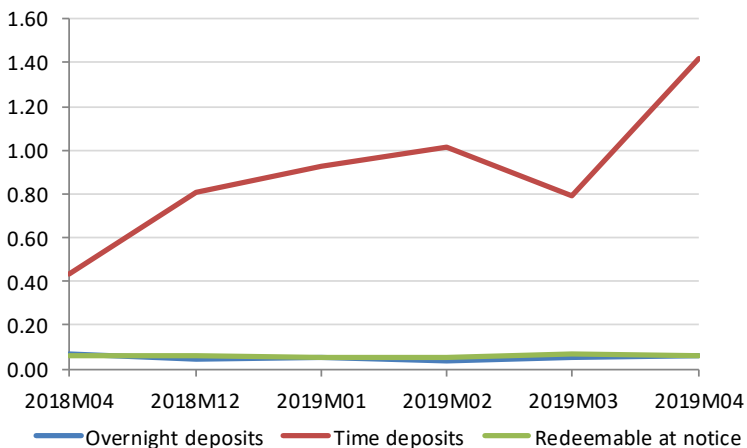
Interest Rates (%) in EUR

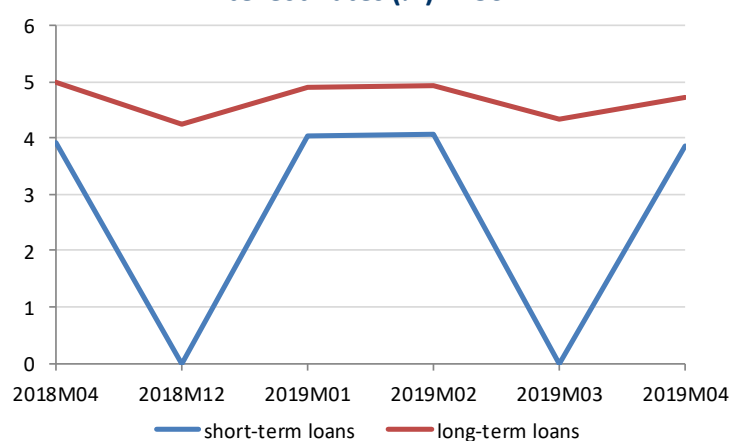
Interest Rates (%) in EUR

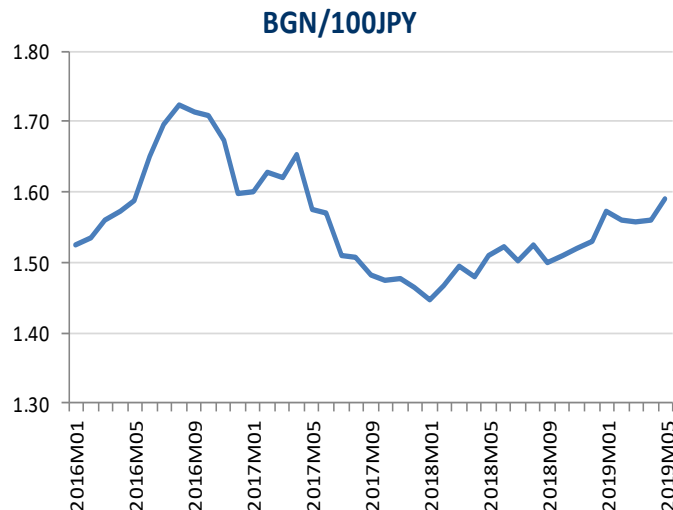
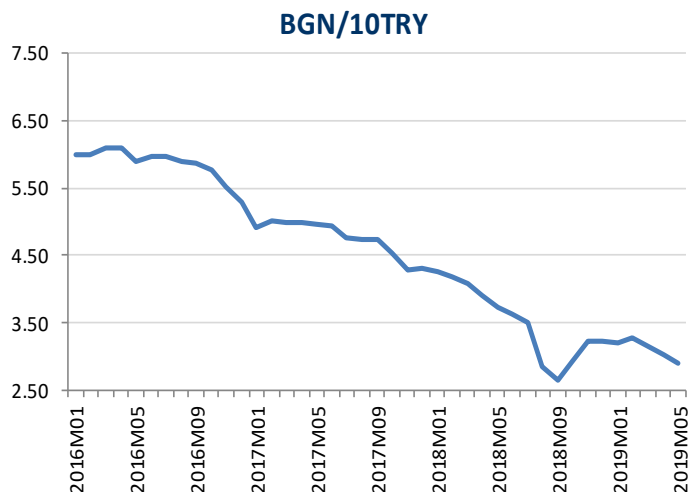
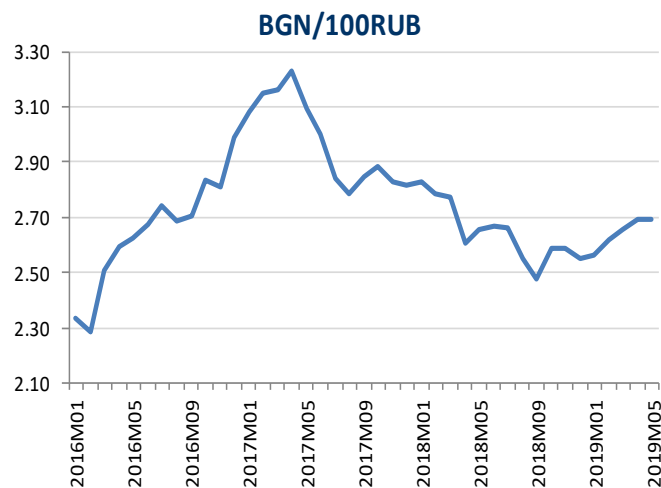
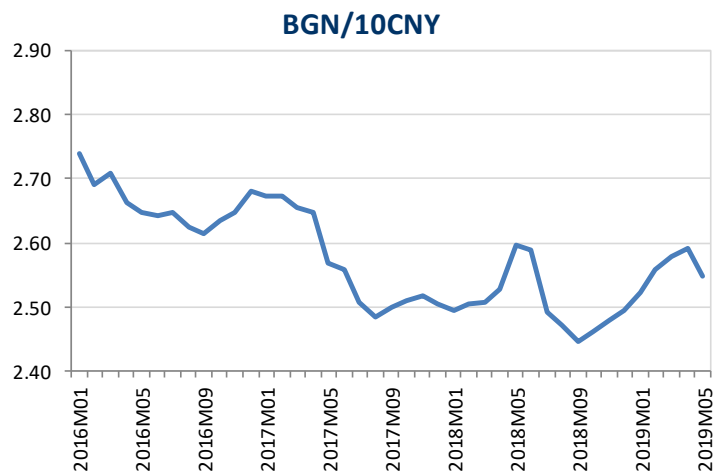
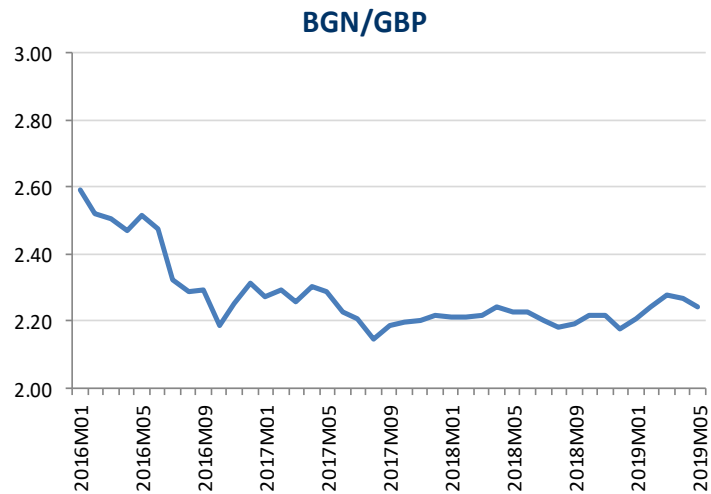
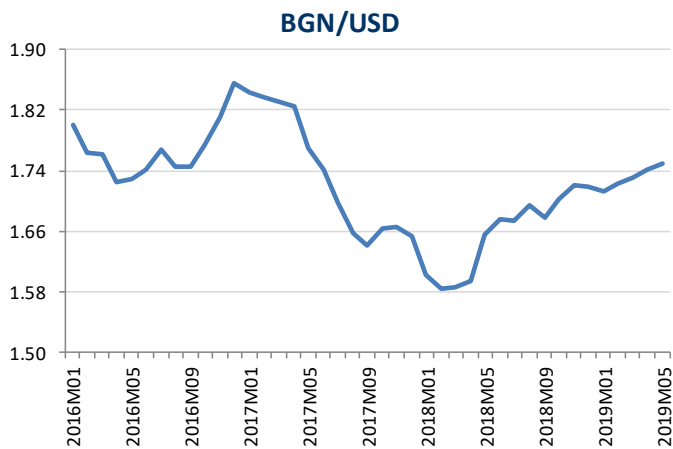
Interest Rates (%) in USD

Interest Rates (%) in USD

България: Валутни курсове

ДЕФИНИЦИИ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ

Управителният съвет на ЕЦБ определя основните лихвени проценти за еврозоната, както следва: Лихвеният процент по основните операции по рефинансиране (MRO), който осигуряват основната ликвидност на банковата система. Процентът на MRO определя цената, при която банките могат да получат заем от централната банка за период от една седмица. Процентът на депозитното улеснение, който банките могат да използват за овърнайт депозити в Евросистемата. Лихвеният процент на депозитното улеснение е един от трите лихвени процента, който ЕЦБ определя на всеки шест седмици като част от своята парична политика. Ставката определя лихвата, която банките получават за внасяне на пари в централната банка за една нощ. От юни 2014 г. този процент е отрицателен. Ставката на пределното кредитно улеснение, която предлага овърнайт кредит на банките от Евросистемата. Ако банките имат нужда от пари през нощта, те могат да заемат от пределното кредитно улеснение срещу по-висок процент.

ВЪНШЕН СЕКТОР

ТЕКУЩА СМЕТКА

От 17 април 2015 г. в съответствие с Календара за разпространение на статистически данни БНБ започна регулярното публикуване на месечни данни за платежния баланс, съставени по шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международна инвестиционна позиция (МВФ, 2008). В европейския съюз преминаването към новите методологически изисквания на шестото издание на Ръководството бе координирано от европейската система на централните банки и европейската статистическа система. С шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международната инвестиционна позиция (МВФ, 2008) се въвеждат съществени методологически промени в отчитането на търговията със стоки и на търговията с услуги. На основата на тяхната икономическа същност отделни подстатии се прекласифицират от статия Стоки (внос и износ) в статия Услуги (внос и износ), и обратно. Тези методологически промени водят до различия между данните за износа и вноса на стоки, съставяни от БНБ за статистиката на платежния баланс, и тези съставяни от НСИ за статистиката на външната търговия. Поради това няма равенство между данните за износа, вноса и търговско салдо, съставяни от НСИ, и данните за износа, вноса и търговско салдо, съставяни от БНБ за статистиката на платежния баланс. Съгласно статистиката на външната търговия, износет на стоки за първите два месеца на 2015 г. е в размер на 3483,1 млн. EUR, като се увеличава с 249,1 млн. EUR (7,7 %) в сравнение със същия период на 2014 г. (3234 млн. EUR). Вносът на стоки за януари – февруари 2015 г. възлиза на 3856,9 млн. EUR, като се повишава с 58,9 млн. EUR (1,6 %) спрямо същия период на 2014 г. (3797,9 млн. EUR). За отчетния период на 2015 г. търговското салдо е отрицателно в размер на 373,8 млн. EUR (0,9 % от БВП), като дефицитът намалява със 190,2 млн. EUR спрямо януари – февруари 2014 г. (дефицит в размер на 564 млн. EUR, 1,3 % от БВП). Предвид аналитичното значение на данните за износа и вноса на стоки от статистиката на външната търговия БНБ ще продължи практиката да подготвя кратък текст за динамиката на външната търговия, както и поддържането на съответните серии от данни. Тези материали се съдържат в публикацията Платежен баланс и са публикувани на интернет страницата на БНБ. По-подробна информация за тези методологически промени има в материала Съставяне на статистиката на платежния баланс съгласно методологията на шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международната инвестиционна позиция. По отношение на преките инвестиции с шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международна инвестиционна позиция се въвежда съществено различен принцип при представянето им в платежния баланс – принципът Актив/Пасив. Предвид аналитичното значение на досегашното представяне – на база на принципа на първоначалната посока на инвестицията, в приложението Преки инвестиции към публикацията Платежен баланс и в таблиците за преките инвестиции данните ще продължат да бъдат представяни и в съответствие с принципа на първоначалната посока на инвестицията. В съответствие с принципа на първоначалната посока на инвестицията, преките чуждестранни инвестиции в страната за февруари възлизат на 53,9 млн. EUR (при 94,7 млн. EUR за февруари 2014 г.). За януари – февруари 2015 г. преките чуждестранни инвестиции в страната са в размер на 128,2 млн. EUR (при 137,7 млн. EUR за януари – февруари 2014 г.). Преките инвестиции в чужбина за февруари възлизат на 9,4 млн. EUR (при 5,7 млн. EUR за февруари 2014 г.). За януари – февруари 2015 г. преките инвестиции в чужбина са отрицателни в размер на 16,6 млн. EUR (при положителни в размер на 108,7 млн. EUR за януари – февруари 2014 г.). По-подробна информация за преките инвестиции има в приложението Преки инвестиции (януари – февруари 2015 г.) на публикацията Платежен баланс, а данни – в таблица 10 – Преки инвестиции на публика-

цията. Текущата сметка обхваща получаването и предоставянето на стоки и услуги, доход и текущи трансфери между страната и останалия свят. Потоците, записани в кредитната страна, представляват тази част на brutния вътрешен продукт, предоставени на останалия свят (износ на стоки и услуги), както и предоставянето на фактори на производство, изразени чрез получен (или който следва да бъде получен) доход – компенсация на наетите и инвестиционен доход (лихви, дивиденди и др.). Включват се също така и компенсиращи записи за безвъзмездно получени реални и финансови ресурси (трансфери). Потоците в дебитната страна представляват brutния продукт, създаден в останалата част на света и придобит от националната икономика (внос на стоки и услуги), както и придобиването на фактори на производство, изразени чрез платен (или който следва да се плати) доход. Включват се също така и компенсиращи записи за безвъзмездно предоставени реални и финансови ресурси. Статията Стоки в текущата сметка на платежния баланс обхваща преносими стоки, за които е налице смяна на собствеността между резиденти и нерезиденти. Данните за вноса и износа FOB (Free on board) са базирани на митнически декларации като кодовете, използвани в тях са по „Хармонизираната система за описание и кодиране на стоките“, на Световната митническа организация, въведена през 1988 и допълнена през 1992. Считано с данните за януари 2006 Българската народна банка и Националният статистически институт съвместно прилагат разработена от тях методология за оценка на вноса по цени fob и на приходите и разходите за товарен транспорт. Методологията се базира на анализ на съотношенията cif – fob при вноса на стоки в зависимост от различните видове доставки по вноса, както и от използвания транспорт и националност на превозвача. При представяне на географското разпределение на данните за износа и вноса в платежния баланс на страната се следват следните правила:

Съгласно EURпейските Регламенти, при търговия със страни членки на ЕС:

- при пристигания - страната партньор е страната членка, от която стоките се изпращат за България.
- при изпращания - страната партньор е страната членка, за която се изпращат стоките.

При данните за търговията със страни извън ЕС:

- при внос - страната партньор е тази, която е произвела стоката, наречена “страна на произход”.
- при износа - страната партньор е тази, която ще потребява стоките наречена “страна на потребление”.

Статията Услуги обхваща транспортни, туристически и други услуги.

Българската народна банка извлича данните за товарния транспорт от данните за външната търговия и за пътническия транспорт от данните за туризма на базата на оценки. Считано с данните за м. януари 2006 БНБ въведе нова методология за оценка на приходите и разходите за товарен транспорт. Приходите от товарен транспорт се формират от оценката на приходите на местни превозвачи свързани с износа на стоки на страната. Разходите се калкулират като оценка на разходите направени от местни лица в полза на чуждестранни превозвачи, свързани с вноса на стоки в страната. Приходите и разходите се оценяват по типове транспорт и националност на превозвача. С въвеждането на системата „ИНТРАСТАТ“, от януари 2007 настъпиха промени и в начина на оценяване на приходите и разходите от товарен транспорт на България с останалите страни – членки на ЕС. Поради по-големия срок за получаване от НСИ на подробни данни за търговията на България с останалите страни – членки на ЕС, към датата на публикуване на първоначалния отчет за платежния баланс за съответния месец (42 дни след края на отчетния период) предварителната оценка за приходите и разходите от товарен транспорт е изчислена на база на данните от предходни години. Тези оценки подлежат на ревизия след получаване на предварителните подробни данни (с детайли по страни и стоки) за търговията с останалите страни – членки на ЕС за отчетния месец.

Статия Пътувания обхваща стоки и услуги, включително тези, свързани със здравни и образователни услуги, предоставени на туристи, пътуващи служебно или лично. До края на 2006 данните за туризма се базират на данни от Министерството на вътрешните работи относно броя на туристите, пресекли границата, както и на оценки на разходите, извършени от един турист на база на методология за оценяване на приходите и разходите от туристически услуги – „Методология за оценка на приходите и разходите от пътувания и туризъм в платежния баланс на България“ (Българска народна банка, Министерство на търговията и туризма, 18 ноември 1999). От началото на 2007 данните за броя на чуждестранните граждани, посетили страната се базират на информация от НСГП и дооценки на НСИ. С данните за м. януари 2010 БНБ въведе нова методология за оценка на приходите и разходите за пътувания и пътнически транспорт. Най-общо моделът за оценка на статия Пътувания се базира на производението на броя на презграничните пътувания по размера на направените разходите за едно пътуване от съответния тип (за по-подробна информация виж „Методология за оценка на статии „Пътувания“, “Пътнически транспорт” и “Компенсация на наетите - кредит” на платежния баланс на България“ (Българска народна банка, март 2010)). Оценките за броя и структурата на презграничните пътувания се базират на данни от Министерството на вътрешните работи относно броя на пресичанията на държавната граница и дооценки на Национал-

ният статистически институт. Оценка на размера на разходите, направени по време на едно пътуване са построени в резултат на данните събрани от проведеното от БНБ Проучване на границата сред пътуващите български и чуждестранни граждани (юли 2007 – август 2008). С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

Статията Други услуги обхваща постъпленията и плащанията по всички останали категории услуги, различни от тези, свързани с транспорт или пътувания (съобщителни, строително-монтажни, финансови, застрахователни, лизингови, услуги в областта на науката, културата и спорта и др.). Източници на информация по тази статия до края на 2009 са отчетите на банките за извършения от тях и техните клиенти износ и внос на нефакторни услуги и на фирмите, които предоставят тримесечна информация за сметките си в чужбина. От 1 януари 2010 влезе в сила Регламент (ЕО) № 924/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001, с който се повиши до 100 000 BGN прага, под който са премахнати задълженията за отчитане въз основа на сетълмент, наложени на доставчиците на платежни услуги за целите на статистическото отчитане на платежния баланс, които са свързани с платежни операции на техни клиенти. Качеството и обхвата на събираната от банките информация зависи в голяма степен от размера на прага, над който банките докладват на БНБ информация за извършвани от тях операции между резиденти и нерезиденти. Въвеждането на праг от 50 000 EUR, считано от 1 януари 2010, при липса на алтернативен източник, би довело до силно влошаване качеството на данните за платежния баланс на страната и преди всичко на текущата сметка. Направеният анализ показва, че загубата на информация при някои видове услуги би достигнала до 90 %. Поради това БНБ промени методологията за събиране на данни за износа и вноса на услуги и някои други операции в текущата сметка на платежния баланс. От 1 януари 2010 влезе в сила Регламент (ЕО) № 924/2009 на европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001, с който се повиши до 100 000 BGN прага, под който са премахнати задълженията за отчитане въз основа на сетълмент, наложени на доставчиците на платежни услуги за целите на статистическото отчитане на платежния баланс, които са свързани с платежни операции на техни клиенти. Качеството и обхвата на събираната от банките информация зависи в голяма степен от размера на прага, над който банките докладват на БНБ информация за извършвани от тях операции между резиденти и нерезиденти. Въвеждането на праг от 50 000 EUR, считано от 1 януари 2010, при липса на алтернативен източник, би довело до силно влошаване качеството на данните за платежния баланс на страната и преди всичко на текущата сметка. Направеният анализ показва, че загубата на информация при някои видове услуги би достигнала до 90 %. Поради това БНБ промени методологията за събиране на данни за износа и вноса на услуги и някои други операции в текущата сметка на платежния баланс. От началото на 2010 БНБ провежда регулярно тримесечно проучване на постъпленията и плащанията между местни и чуждестранни лица във връзка с получаването и предоставянето на услуги, възнаграждения, осигуровки и безвъзмездните постъпления и плащания, които се включват в текущата сметка на платежния баланс. На база на данните събрани от това проучване, с данните за януари 2011 са публикувани ревизирани данни за месеците на 2010 За целите на месечното отчитане на платежния баланс се използват данните от банките за постъпленията и плащанията, свързани с износ и внос на услуги над прага от 100 000 BGN, както и дооценки на БНБ за постъпления и плащания под прага от 100 000 BGN След получаване на тримесечните данни от проучването сред предприятията извършващи внос и износ на други услуги данните подлежат на ревизия.

Статията Доход включва две категории: (1) компенсация на наетите и (2) инвестиционен доход. Компенсацията на наетите обхващат надници, заплати и други плащания към нерезиденти, работещи в страната, или получени от резидентите, работещи в чужбина. Компенсацията на наетите обхващат и доход реализиран в резултат на неофициална заетост. За периода от април 2001 до декември 2006 БНБ оценява този поток съгласно "Методология за оценка на потоците, дължащи се на неофициална заетост", 14 март 2006. С данните за януари 2010 бе въведена нова методология за оценка на кредитната страна на статия Компенсацията на наетите (виж „Методология за оценка на статии „Пътувания“, „Пътнически транспорт“ и „Компенсация на наетите - кредит“ на платежния баланс на България” (Българска народна банка, март 2010). С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009. Инвестиционният доход покрива постъпления и плащания на доход, свързан с външни финансови активи и пасиви – по директни инвестиции (дивиденди и реинвестирана печалба), портфейлни инвестиции, други инвестиции и по резервни активи.

Трансфери са всички реални ресурси и финансови средства, предоставени безвъзмездно от една икономика на друга. Текущите трансфери засягат пряко нивото на разполагаемия доход на една икономика и потреблението на стоки и услу-

ги. В този смисъл, текущите трансфери намаляват дохода и потребителските възможности на страната донор и увеличават дохода и потребителските възможности на страната получател. В Текущи трансфери се включват постъпилите средства по предприсъединителните и присъединителните фондове на европейския съюз, парични преводи от частни лица, както и дарения, помощи, наследство, печалби от лотарии, пенсии, данъци, вноски за социални осигуровки и др. С данните за м. януари 2010 БНБ въведе нова Методология за оценка на статия „Парични преводи от българи, живеещи постоянно в чужбина“.

Статията „Парични преводи от българи, живеещи постоянно в чужбина“ е подстатия на статията „Текущи трансфери, кредит“ в текущата сметка на платежния баланс и е балансираща статия за безвъзмездно получени ресурси в брой или в натура. Въвеждането на новата методология за отчитане на тези потоци се налага основно поради промяна в официалния праг на отчитане на търговските банки и поради необходимост от обхващане на трансферите, извършени не само по официален път, но и по неофициални канали. Оценка на емигрантските преводи се базира на умножението на броя български емигранти, превеждащи пари към техни близки, по сума на средния трансфер. Тези изчисления се правят съответно за официалния и неофициалния канал на трансфериране. Сумирането на средствата трансферирани по двата канала представлява общата сума на преводите от български емигранти. Данните за броя на българските емигранти се базира на информация от Държавната агенция за българите в чужбина, българските посолства в чужбина и данни на EURстат. Данните за процента на български емигранти, трансфериращи към техни близки в страната, за дела на трансфериращи по официален канал и неофициален канал и за средния трансфер за всеки от трансферните канали се базира на данни от Проучване на границата сред пътуващите български и чуждестранни граждани (август 2007– юли 2008), проведено от БНБ чрез външен изпълнител. С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

КАПИТАЛОВА СМЕТКА

Капиталовата сметка включва две категории: (1) капиталови трансфери и (2) придобиване или предоставяне на нематериални, нефинансови активи. Когато са в натура, капиталовите трансфери включват (1) прехвърляне на собственост на основни средства, или (2) безвъзмездно опрощаване на пасив от страна на кредитора. Когато е налице плащане, един трансфер е капиталов, когато е свързан със или зависим от придобиване или предоставяне на основни средства (например инвестиционни субсидии).

ФИНАНСОВА СМЕТКА

Финансовата сметка обхваща всички транзакции (реално извършени и начислени) във външните финансови активи и пасиви на една икономика. Външните активи и пасиви са класифицирани основно според типа на инвестицията. Финансовата сметка включва (1) преки инвестиции, (2) портфейлни инвестиции и (3) други инвестиции. Преки инвестиции включва преки инвестиции в чужбина, преки инвестиции в страната и сливания и придобивания. Пряка инвестиция е категория в международните инвестиции, при която резидент на една икономика – директен инвеститор – придобива дълготраен интерес (поне 10 % от дяловия капитал или правото на глас) в предприятие, намиращо се в друга икономика – директно инвестиционно предприятие. Директната инвестиция включва както първоначалната транзакция, чрез която се установява отношението между директния инвеститор и директното инвестиционно предприятие, така и всички последващи транзакции между тях. Транзакциите могат да касаят промяна в участието на директния инвеститор в капитала на инвестиционното предприятие, промяна във вътрешнофирмената задлъжнялост, както и дела на директния инвеститор в неразпределената печалба/загуба на предприятието за отчетния период. Преките инвестиции в чужбина се отчитат като актив, преките инвестиции в страната – като пасив

В подстатията Сливания и придобивания се отразяват всички сделки по сливания и придобивания, с цел да се елиминира тяхното влияние върху отчетаните данни за преките инвестиции в страната. Международната практика показва, че извършването на такива транзакции като цяло не води до увеличаване на производствените мощности и на заетостта, както и че направените изводи от анализа на данните за преките инвестиции в които са включени данните за сделки по сливане и придобиване могат да бъдат неточни относно размера на инвестициите, тяхната динамика, отраслова и географска структура. (Виж “European Central Bank, Eurostat, Foreign Direct Investment Task Force Report”, March 2004, para.332).

Портфейлни инвестиции включва портфейлни инвестиции, активи и портфейлни инвестиции, пасиви. Портфейлните инвестиции са вложения в акции, когато техният размер не надвишава 10 % от дяловия/акционерен капитал на дружеството, вложения в облигации, бонове, инструменти на паричния пазар или други търгуеми ценни книжа.

Други инвестиции включва търговски кредити, заеми, валутни депозити и други активи и пасиви.

В платежния баланс под търговски кредит се разбират вземания между партньори по търговска сделка, които не са секюритизирани с търгуеми ценни книжа.

Статия Заеми включва получени и изплатени главници по дългосрочни и краткосрочни заеми между резидент и нерезидент, които заеми не са секюритизирани с търгуеми ценни книжа. От статия Заеми, пасиви се изключват транзакциите, свързани с получаване или погасяване на главници по кредити, отпуснати от МВФ, както и получаването на главници по заеми, отпуснати в подкрепа на платежния баланс. Последните се записват в съответните статии на група Д. Резерви и друго финансиране.

Статията Валута и депозити представя в актива си измененията във валутните депозити на резиденти в чужбина, а в пасива си – измененията в задълженията на банките, опериращи на територията на България към нерезиденти в местна и чужда валута. Съгласно основните принципи, залегнали в „Ръководството по платежен баланс“ (МВФ, 1993), при отчитане на промените във валутните депозити, Българската народна банка елиминира промените в тях, дължащи се на валутно-курсови разлики.

Статиите Други активи и Други пасиви включват осъществените транзакции по разни разчети, непокрити в останалите категории и натрупаните просрочия на дъл

Грешки и пропуски (нето) е компенсаторна статия. Тя съществува в представянето на платежния баланс, защото системата за набиране на данни, която Българската народна банка използва, не е затворена, а представлява комбинация от различни източници на информация. За разлика от други статистически отчети, като например паричната статистика, набирането на информацията, необходима за съставяне на платежния баланс, не може да се ограничи само до използването на счетоводните отчети на банките като единствен източник на данни. Колебанията в Грешки и пропуски (нето), както в знака, така и в размера, се дължат главно на: (1) ревизии на данните за вноса и износа (2) усъвършенстване на методологията за компилиране на отделните статии на платежния баланс и (3) съществуването на обективни ограничения при събиране на информацията по отделни статии на баланса.

РЕЗЕРВИ И ДРУГО ФИНАНСИРАНЕ

Резервните активи включват тези външни активи, които са на разположение и са контролирани от централната банка (правителството), и се използват за пряко финансиране на дефицити на платежния баланс. Резервните активи включват монетарно злато, специалните права на тираж, резервната позиция при МВФ, валутните активи (включващи валутни депозити и ценни книжа) и други вземания. Записванията в тази категория се отнасят до транзакциите по активите на управление „Емисионно“ на БНБ. Данните за промените в резервните активи се включват в платежния баланс, като се изчистват от промените, предизвикани от валутно-курсовите разлики и ценовата преоценка.

Тази група в аналитичното представяне на платежния баланс включва също и Ползвани кредити от МВФ и статията Извънредно финансиране. Извънредното финансиране обхваща кредитите, получени в подкрепа на платежния баланс, както и отсрочени/преструктурирани плащания и плащания на просрочия, произтичащи от проблеми с платежния баланс. В съответствие с методологията за отчитане на операциите по извънредното финансиране („Ръководството по платежен баланс“ (МВФ, 1993), т. 454), платените главници по кредитите, получени в подкрепа на платежния баланс се отразяват във Финансовата сметка в позицията Други инвестиции – Пасиви – Заеми – Държавно управление.

РЕАЛЕН СЕКТОР

БВП – производствен метод - национално ниво

Брутният вътрешен продукт, изчислен по производствения метод, характеризира крайния резултат от икономическата дейност и се измерва с добавената стойност, създадена при производството на стоки и услуги от единиците, резиденти на икономическата територия на страната. По производствения метод БВП по пазарни цени се изчислява като сума от брутната добавена стойност по базисни цени общо за икономиката и корективите, които включват нето данъци върху

продуктите, неприпадаем данък върху добавената стойност и мита върху вноса.

БВП - Метод на доходите - национално ниво

Методът на доходите е съставна част от сметките за първично разпределение на доходите. Чрез метода се отразяват доходите като елементи на добавената стойност създадена в процеса на производство. Балансова позиция на метода на доходите е брутният опериращ излишък/брутен смесен доход.

БВП - Разходи за крайно потребление - национално ниво

БВП по метода на крайното използване се изчислява като сума от индивидуалното потребление (вкл. крайни потребителски разходи на домакинствата, крайни потребителски разходи на нетърговските организации, обслужващи домакинствата, крайни разходи на правителството за индивидуално потребление), колективното потребление (крайните разходи на правителството за колективно потребление, които задоволяват потребностите на обществото като цяло), бруто образуване на основен капитал (направените инвестиции за дълготрайни активи), изменението на запасите и външнотърговското салдо на стоки и услуги (разликата между износа и вноса на стоки и услуги).

Наблюдение на бизнес тенденциите в промишлеността, строителството, търговията и услугите

Бизнес наблюденията в промишлеността, строителството, търговията на дребно и сектора на услугите събират информация за мненията на предприемачите по отношение на състоянието и развитието на техния бизнес. Отговорите на въпросите, включени в отделните анкетни карти са представени в тристепенна категорийна скала. Резултати са под формата на баланси, които от своя страна се получават като разлика между позитивните и негативните варианти за отговор. Изчисляват се и така наречените съставни показатели, като: показател на доверието (средна аритметична от балансите на мненията на определени показатели), показател на бизнес климата (средна геометрична на балансите за настоящата и очаквана бизнес ситуация). Част от показателите представляват числова оценка, например осигуреност на производството с поръчки (брой месеци), натоварване на мощностите (%) и други.

Наблюдение на потребителите

Изследването е част от хармонизираната програма на Европейския съюз за наблюдения на бизнес тенденциите и наблюдение на потребителите и е представително за населението на 16 и повече години.

Обект на изследването са лицата на 16 и повече години, методът на подбор - случаен, гнездови и пропорционален на населението по райони, в т.ч. селско/градско население (154 гнезда с по 8 лица в гнездо). Методът на анкетиране е интервю - лице в лице. Анкетата съдържа стандартизирани въпроси, свързани с финансовото състояние на домакинствата, общата икономическа ситуация в страната, инфлацията, безработицата, спестяванията, намеренията за извършване на основни разходи за предмети с дълготрайна употреба и покупка на жилище или кола. Предлаганите варианти на отговор създават възможност за степенуването им от оптимистични през неутрални към песимистични. Балансът на мненията се получава като разлика между относителните дялове на положителните и относителните дялове на негативните мнения със следната особеност: на силно положителното и силно негативното мнение се дава коефициент 1, а на по-умерено положителните и по-умерено негативните мнения - коефициент 0,5.

С резултатите от наблюденията се цели да се улови посоката на изменение на изследваните променливи, в т.ч. в „нивото на доверие“ на потребителите, което, от своя страна, дава възможност да се изследват тенденциите в развитието на общественото мнение по основни икономически процеси и явления.

Показателят на доверие на потребителите е средна аритметична на балансите на очакванията за развитието през следващите дванадесет месеца на: финансовото състояние на домакинствата, общата икономическа ситуация в страната, спестяванията на домакинствата и безработицата, като последният баланс се взема с обратен знак.

Инвестиционна активност в промишлеността

Наблюдението събира информация за извършените инвестиции и инвестиционните планове на предприятията. Анкетирването на мениджърите се провежда два пъти в годината - през м. март и м. октомври, като въпросниците имат различно съдържание. На базата на резултатите от мартенското наблюдение се изчислява очакваното процентно изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната. Въз основа на данните, получени от октомвриското наблюдение, се изчислява процентното изменение на инвестициите през текущата спрямо инвестициите през предходната, както и прогнозните инвестиции през следващата спрямо инвестициите през текущата.

Индекси на промишленото производство, индекси на оборота в промишлеността

Индексът на промишленото производство е най-важният краткосрочен икономически бизнес показател, който има за цел да измери месечните изменения в промишленото производство в продължение на дълъг период от време. Месечното наблюдение позволява да се проследи икономическото развитие в най-ранния му стадий т.е. навременният индекс на промишленото производство е подходящ за краткосрочно наблюдение на развитието на икономиката. Индексът на оборота отразява развитието на пазара на стоки и услуги, като измерва изменението в приходите от продажби на предприятията, включително приходите от продажби на стоки (купени и препродадени без допълнителна обработка) и приходите от услуги, предоставени на трети страни. Месечните индекси на производството и оборота измерват измененията в произведената продукция и оборота на промишлените предприятия. Тази информация е подходяща за проследяване на текущото икономическо развитие и за краткосрочни прогнози. Индексите не измерват действителното равнище на производството, а оценяват средното изменение на производството между два времеви периода.

Туризм

При наблюдението и разработката на данните за туризма Националният статистически институт (НСИ) е възприел дефинициите, препоръчани от Световната организация по туризъм и Методологическото ръководство на Евростат. Съгласно тези дефиниции международен турист е всеки посетител, пристигащ в друга страна, която не е страната на неговото постоянно местоживееие, поне за 24 часа, но за не повече от една година, и чиято основна цел не е извършване на дейност срещу заплащане.

Целите на посещение в дадена страна могат да бъдат:

- екскурзия, почивка или развлечения (посещения на културни или исторически забележителности, спортни мероприятия и др.);
- гостуване (при близки или познати);
- служебна цел (командировки, участие в конференции, конгреси и симпозиуми и др.);
- други (образование, лечение и др.).

Статистическите данни за пътуванията на българи в чужбина и посещенията на чужденци в България са получени на базата на месечна информация от Министерството на вътрешните работи (МВР) и извадково изследване на НСИ сред преминаващите български и чужди граждани през граничните пунктове на страната.

Данните за броя на пътуванията на граждани от Европейския съюз представляват оценки на базата на информация от МВР и летищните власти. Данните за влезлите в страната граждани на „трети страни“ са получени директно от МВР. Данните за целите на пътуванията са получени въз основа на регулярно провежданото от НСИ месечно извадково изследване сред преминаващите български и чужди граждани през граничните пунктове на страната.

Индекси на потребителските цени (ИПЦ)

Индексът на потребителските цени е официален измерител на инфлацията в Република България. Той оценява общото относително изменение на цените на стоките и услугите, използвани от домакинствата за лично (непроизводствено) потребление, и се изчислява, като се прилага структурата на крайните парични потребителски разходи на българските домакинства. Основен източник на информация за разходите е изследването на бюджетите на домакинствата в страната. ИПЦ в година t се изчислява при структура на разходите от година $t - 1$.

Хармонизирани индекси на потребителските цени (ХИПЦ)

Хармонизираният индекс на потребителските цени е сравнима мярка на инфлацията на държавите от ЕС. Той е един от критериите за ценовата стабилност и за присъединяването на България към еврозоната. ХИПЦ, както и ИПЦ, измерва общото относително изменение в равнището на цените на стоките и услугите. Двата индекса се изчисляват от една и съща кошница от стоки и услуги и от едни и същи цени, но се различават по използваните тегла. ХИПЦ се изчислява с тегла, представляващи относителните дялове по групи стоки на индивидуалното и колективното потребление на всички домакинства (включително институционалните и чуждестранните) на икономическата територия на страната. Основен източник на информация за теглата са данните от националните сметки. ХИПЦ в година t се изчислява с тегла от година $t - 2$.

В изпълнение на изискванията на Регламент (ЕС) № 2015/2010 от началото на 2016 беше сменена базисната година за ХИПЦ и всички индекси се изчисляват и публикуват при база 2015 година.

Индекси на цени на производител на вътрешния и на международния пазар в промишлеността

Индексите на цени на производител са един от основните краткосрочни икономически показатели, характеризиращи икономическата конюнктура в страната. Индексите измерват средното изменение на цените на промишлените продукти, произвеждани и продавани от българските предприятия на базата на постоянна извадка от групи продукти, произведени от дейността и продадени на вътрешния пазар или директно изнесени на международния пазар, която е представителна за цялото производство.

Нетни чуждестранни активи – получават се като разлика между brutните чуждестранни активи и пасиви на банковия сектор. Brutните чуждестранни активи са представени по инструменти и включват международните валутни резерви на страната и други чуждестранни активи на БНБ и търговските банки. Brutните чуждестранни пасиви отразяват задълженията на БНБ и търговските банки към външния сектор.

Индекси на цените на производител в селското стопанство

Изследванията за цените в селското стопанство се провеждат в съответствие с основните изисквания за Методологията на Евростат за индексите на селскостопанските цени (Handbook for Agricultural Price Indices). По този начин се постига хармонизация в областта на статистиката на цените и индексите в селското стопанство с практиката в ЕС по отношение на:

- използваните дефиниции;
- механизмите за регистрация на цените;
- типа на изчисляваните индекси;
- периодичността при провеждане на наблюденията;
- използваните номенклатури;
- дефинирането на подбраните продукти чрез качествени, количествени, видови и други ценообразуващи характеристики.

Обект на наблюдение са цените на производител на произведените от земеделските стопанства растителни и животински продукти и селскостопански животни и на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство.

Цената на производител в селското стопанство е цената, която земеделското стопанство получава за продадените от него селскостопански продукти/живи животни. Тя се отчита на първия пазарен етап от движението на стоките - „цена от производителя за пазара”. Цената на производител не включва получените от стопанството субсидии върху селскостопанските продукти/животни, транспортните разходи и данъците. ДДС също се изключва при формирането на цената.

Изследването за цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство (Input I), се осъществява чрез провеждането на пет наблюдения, в рамките на които се наблюдават цените на:

- минералните торове;
- фуражите;
- продуктите за растителна защита;
- ветеринарномедицинските продукти;

- посевния и посадъчния материал.

Наблюдаваната цена е цената, която купувачът действително е платил за средствата за закупуването на стоките и услугите за текущо потребление. Тя включва данъците и таксите и изключва субсидиите (ако има такива) и приспадаемия ДДС.

Единици на наблюдение

Единиците за наблюдение в рамките на изследванията на селскостопанските цени са земеделските стопанства - юридически и физически лица, и селскостопанските и ветеринарните аптеки. За всяко от наблюденията се формира списък от респонденти, като през годините се поддържа стабилен брой регистрации на цени по продукти/категории животни и средства за производство.

Наблюденията са изчерпателни и включват всички единици над определен стойностен праг. Критерий за подбора е стойността на продажбите на селскостопански продукти/животни - за цените на производител в селското стопанство, и стойността на разходите за покупки на стоки и услуги за междинно потребление - за цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство. За осигуряване на представителност на цените освен поддържането на определен брой регистрации в отчетния период се осигурява обхват на поне 50 % от стойността на продажбите за всеки отделен продукт/категория животни или от стойността на покупките на стоки и услуги за междинно потребление за съответната година.

Източници на информация

Източник на информация са еднократни статистически формуляри за събиране на данни за качествените и количествените характеристики на селскостопанските продукти/категории животни и стоки и услуги за текущо потребление и тримесечни въпросници за цените на производител на селскостопанските продукти/живите животни и за цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство.

С еднократните въпросници се осигурява информация за изграждането на номенклатура на наблюденията. Актуализация на номенклатурите се извършва периодично - обикновено в годините, завършващи на 0 и на 5, при смяна на базата на Евростат.

С тримесечните въпросници се осигурява регулярно информация за цените на включените в номенклатурите на наблюденията селскостопански продукти/категории животни и стоки и услуги за текущо потребление в селското стопанство.

Изчисляване на средни цени

В рамките на тримесечните изследвания се изчисляват средни месечни и тримесечни цени. Месечните цени се изчисляват като средни аритметични стойности от всички регистрирани цени. Тримесечните цени се изчисляват като средни аритметични стойности от месечните.

Изчисляване на индекси

Изчисляването на ценовите индекси се извършва по формулата на Ласпер. Този тип индекс има постоянна теглова структура, като базисният период за теглата и цените е един и същ. Като тегла за изчисляването на индексите на цените на производител в селското стопанство се използват стойностите на продажбите на селскостопанска продукция, а за индексите на цените на стоките и услугите за текущо потребление, използвани в селското стопанство - стойностите на покупките на междинно потребление. Теглата се изчисляват в рамките на сателитните икономически сметки за селското стопанство.

Индексите се изчисляват при три бази: предходна година, съответно тримесечие на предходната година и година, завършваща на 0 или 5 (база на Евростат).

За изчисляването на общия индекс на стоките и услугите за текущо потребление (Input 1) освен индексите, изчислени за всяка от петте групи продукти, се използват и индекси на стоки и услуги, наблюдавани в рамките на наблюдението на потребителските цени.

Използвани класификации

За изчисляването на индексите на цените на производител в селското стопанство е използвана Националната класификация на продукцията в селското, горското и рибното стопанство в България (ПРОДАГРО). Класификацията ПРОДАГРО се използва като база за разпад на продуктите за наблюдение съгласно техните качествени и количествени характеристики. За наблюденията на цените на стоките и услугите за текущо потребление се използват собствени класификации, изградени в рамките на еднократните проучвания за съставяне на списък с представителните продукти. За изчисляване и предоставяне на Евростат на хармонизирани индекси на цените в селското стопанство се използва класификацията PRAG (класификация на селскостопанските цени в базата данни на Евростат New CRONOS).

Отчитане на влиянието на качеството върху цените на селскостопанските продукти

За да бъдат елиминирани различията в цените, свързани с измененията в качеството, вида, количеството и опаковките, подобрите продукти са дефинирани чрез качествени, количествени, видови и други характеристики, които оказват влияние върху изменението на цените. Когато даден конкретен продукт отпада от изследването, той се заменя с нов, с близки характеристики на отпадналия от изследването. Новият продукт също трябва да бъде представителен.

Изчисляване на индекси на стоките и услугите с инвестиционно предназначение, използвани в селското стопанство (Input II)

Изчисляването на ценови индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство също се извършва по формулата на Ласпер, като използваните тегла са стойностите на направените от земеделските стопанства покупки на стоки и услуги с инвестиционно предназначение, изчислени в рамките на сателитните икономически сметки за селското стопанство. За изчисляването на общия индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение се използва информация от изследвания, провеждани от НСИ в областта на статистиката на потребителските цени, външната търговия и краткосрочната бизнес статистика.

На базата на изчислените индекси на стоките и услугите за текущо потребление и на стоките и услугите с инвестиционно предназначение се изчислява общ индекс на цените на средствата за производство в селското стопанство (Total Input).

ПАРИЧНИ АГРЕГАТИ

Вътрешен кредит – обединява кредита за консолидирания сектор държавно управление и за неправителствения сектор. Кредитът за консолидирания сектор държавно управление обхваща нетните вземания от централното държавно управление и брунтните вземания от местното държавно управление и социално-осигурителните фондове. Кредитът за неправителствения сектор включва брунтните вземания от нефинансови предприятия, финансови предприятия, домакинства и НТООД.

Широки пари (парично предлагане) – състоят се от пасиви с паричен характер на банките към резидентния сектор с изключение на тези към централното държавно управление и банковия сектор (сектори, притежаващи пари). Инструментите в паричните агрегати са групирани по степен на ликвидност и са представени по валута и по сектори. Използват се следните парични агрегати: М1, М2 и М3. Агрегат М1, известен като тесни пари, включва най-бързо ликвидните инструменти, използвани за разплащане (пари извън банките и овърнайт депозити в левове и чуждестранна валута). Квазипарите и паричният агрегат М1 съставят паричния агрегат М2. Квазипарите се състоят от депозити с договорен матуритет до 2 години и депозити, договорени за ползване след предизвестие (вкл. спестовни депозити) до 3 месеца. Най-ниско ликвидните финансови инструменти са репосделките и издадените дългови ценни книжа до 2 години. Те са в левове и чуждестранна валута и заедно с паричния агрегат М2 формират най-широкия паричен агрегат М3, който е известен като парично предлагане (широки пари).

Дългосрочни пасиви на парично-финансовите институции – дългосрочните финансови пасиви включват пасивите на парично-финансовите институции с матуритет над 2 години или период на предизвестие над 3 месеца, както и капитала и резервите. Капитал и резерви включва основния капитал на банковата система; резервите и финансовия резултат.

Паричното предлагане се основава на мултиплицирането на паричната база (пари извън банките и банковите резерви) от търговските банки. За неговото определяне се използват паричните агрегати М1, М2 и М3.

Паричната база (резервните пари) се състои от парите извън банките и средствата на търговските банки (банковите резерви). Последните включват депозитите на търговските банки в БНБ и парите в касите им. Депозитите на търговските банки обхващат задължителните минимални резерви и свръхрезервите (овърнайт и депозити с договорен матуритет). Динамиката на резервите зависи от размера на задължителните резерви (които са фиксирана част от депозитите) и от свръхрезервите. Размерът на задължителните резерви се определя от УС на БНБ и е единственият инструмент на паричната политика на централната банка в условията на паричен съвет. Равнището на свръхрезервите отразява ликвидното състояние на търговските банки и склонността им към по-голяма сигурност.

Механизъм на паричното предлагане

Паричното предлагане (М3) може да се представя като произведение на паричната база и променливата паричен мултипликатор.

Паричен мултипликатор – характеризира степента на мултипликационния ефект от дейността на търговските банки. Измерва се чрез съотношенията на широки пари (М3) или на отделните агрегати (М1 и М2) към резервните пари. Парич-

ният мултипликатор е функция на съотношението пари извън банките / депозити и на банковите резерви към депозитите, известни като фактори за определяне на паричното предлагане. Съотношението между парите извън банките и депозитите зависи преди всичко от поведението на широката публика, а съотношението между банковите резерви и депозитите е резултат от поведението на търговските банки.

Източници на резервните пари

При стабилен паричен мултипликатор чрез въздействие върху източниците на резервните пари може да се повлияе върху общото предлагане на пари.

Чуждестранни активи (нето) – те отразяват увеличението/намалението на валутния резерв на страната. В условията на паричния съвет изменението на валутните резерви, когато е за сметка на депозитите на правителството, не влияе пряко върху паричната база и автоматично се стерилизира.

Вземания от централното държавно управление (нето) – нетната позиция се получава в резултат от нетиране на активите на централното държавно управление (салдата по левови заеми, отпуснати преди юни 1997 по силата на тогава действащия Закон за БНБ, и по валутните заеми съгласно чл. 45 на Закона за БНБ) с неговите пасиви.

Вземания от търговските банки – в баланса се отчитат салда по разрешени преди юни 1997 кредити и непогасените лихви по тях. Останали позиции (нето) включват неклаифицирани към някоя от останалите позиции активи и пасиви.

КАПИТАЛОВ ПАЗАР

Индекс SOFIX: Базисна дата: 20 октомври 2000; Базисна стойност: 100. SOFIX е индекс, базиран на пазарната капитализация на включените емисии обикновени акции, коригирана с фрий-флоута на всяка от тях. Индексът се състои от 15-те емисии акции, отговарящи на общите изисквания при избор на емисии, които са с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута. Емисия, включена в изчислението на SOFIX, трябва да отговаря и на следните допълнителни условия: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата, не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема първата дата на въвеждане за търговия; 2) да има пазарна капитализация, не по-малка от 40 000 000 (четиредесет милиона) BGN и фрий-флоут не е по-малък от 25 (двадесет и пет)* на сто от размера на емисията, или пазарна стойност на фрий-флоута не по-малка от 10 000 000 (десет милиона) BGN; броят акционери, притежатели на емисията, да не е по-малък от 500 (петстотин); 3) реализираният оборот през последната една да не е по-малък от 2 000 000 (два милиона) BGN; 4) броят на сключените сделки през последната една да не е по-малък от 750 (седемстотин и петдесет). * Размерът на фрий-флоута за изчисляване на SOFIX се определя, както следва: 1) от 1 септември 2010 – 15 (петнадесет) на сто; 2) от 1 март 2011 – 20 (двадесет) на сто; 3) от 1 септември 2011 – 25 (двадесет и пет) на сто.

Индекс BG REIT: Базисна дата: 03 септември 2007; Базисна стойност: 100

BG REIT е индекс, базиран на пазарната капитализация, коригирана с фрий-флоута и се състои от 7-те емисии обикновени акции на дружества със специална инвестиционна цел за секюритизация на недвижими имоти или земя с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута и най-висока медианна стойност на седмичния оборот за последните 6 месеца. Двата критерия имат еднаква тежест. Освен на общите изисквания при избор на емисии, емисия, включена в изчисляването на BG REIT, трябва да отговаря и на следните допълнителни условия: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата, не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема първата дата на въвеждане за търговия; 2) да има пазарна капитализация, не по-малка от 5 000 000 (пет милиона) BGN; 3) фрий-флоутът да е равен на поне 25 (двадесет и пет)* на сто от размера на емисията; * Размерът на фрий-флоута за изчисляване на BG REIT се определя, както следва: 1) от 1 септември 2010 – 15 (петнадесет) на сто; 2) от 1 март 2011 – 20 (двадесет) на сто; 3) от 1 септември 2011 – 25 (двадесет и пет) на сто;

Индекс BG 40: Базисна дата: 01 февруари 2005; Базисна стойност: 100

BG 40 е индекс, базиран на изменението на цената на емисиите и се състои от 40-те емисии обикновени акции на дружествата с най-голям брой сделки и най-висока медианна стойност на дневния оборот за последните 6 месеца, като двата критерия имат еднаква тежест. Освен на общите изисквания емисия, включена в изчисляването на BG 40, трябва да отговаря и на следното допълнително условие: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата не по-малко от

3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема датата ѝ на първа котировка; 2) При повече от три компании от една икономическа група, отговарящи на допълнителното условие по-горе, до класацията се допускат само трите емисии на компании от дадена икономическа група с най-голям брой сделки и най-висока медианна стойност на дневния оборот. Ако в резултат на класирането се окаже, че две или повече емисии на компании от дадена икономическа група заемат едно и също място в него, приоритет при включването имат тези с по-голям брой сделки за последните 6 месеца.

Индекс BG TR30 : Базисна дата: 03 Септември 2007; Базисна стойност: 1000

BG TR30 е индекс, базиран на промяната на цените на обикновените акции, включени в него, като всяка една от участващите емисии е с равно тегло. Емисиите, включени в изчисляването на BG TR30, трябва да отговарят на следните условия: 1) да имат пазарна капитализация, не по-малка от 10 000 000 (десет милиона) BGN; 2) фрий-флоутът (общият брой акции в акционери, притежаващи не повече от 5 (пет) на сто от гласовете в общото събрание на емитента), да е равен на поне 10 (десет) на сто от размера на емисията; 3) броя акции от емисията да е не по-малък от 250 000 (двеста и петдесет хиляди) акции. Всички емисии, които отговарят на горепосочените условия се класират по следните критерии, имащи еднаква тежест: 1) Пазарна капитализация; 2) Брой сделки за последните шест месеца; 3) Оборот за последните шест месеца; 4) Фрий-флоут.

Отказ от права: *Този документ е само за информация. Анализиранията цифрова информация е осигурена от надеждни, институционални източници като KBC, НСИ, МФ, БНБ, ОИСР, ЕЦБ, ЕК, ЕБВР, МВФ, СБ, EMIS Internet Securities-Bulgaria, CEIC Internet Securities-Bulgaria, EMD Holdings LLC. Обединена Българска Банка (ОББ) приема официално прецизността и пълнотата на изготвените от тях данни. Нито степенята, в която хипотезите, рисковете и прогнозите в този материал отразяват пазарните очаквания, нито техните реални шансове могат да бъдат гарантирани. Прогнозите са индикативни. Данните в тази публикация са от общ характер и е само за информационни цели. Тази публикация не следва да се използва като препоръка или предложение за закупуването или продажбата на никакви финансови инструменти и ценни книжа и не представлява предложение или проспект по смисъла на Закона за публично предлагане на ценни книжа, Закона за пазарите на финансови инструменти или други сходни регулаторни актове, включително чуждестранни. ОББ и KBC не носят отговорност за точността и пълнотата на тази информация. Повече информация по темите можете да получите при допълнително поискване.*